

Navdušujoče glasbeno voščilo

Božični koncert v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici

foto dpd

Uvodnik

Jurij Paljk

Mesec verskega tiska

Pravzaprav bi skorajda pošteno morali zapisati, da je nekoč bil januar mesec verskega tiska, saj se danes malokdo še spomni, da je prvi mesec v letu tudi to. Včasih so naši duhovniki o tem govorili, podpirali verski tisk in tudi pripravljali nabirke za podporo verskemu tisku, predvsem pa so dejavno pomagali, da se je verski tisk širil, prebiral, da je bil živo vezno tkivo vsake verske skupnosti pri nas. Sami vemo, kako je danes, duhovnikov imamo vse manj, pa tudi vse manj nas je, ki se redno udeležujemo nedeljskih in drugih maš in se čutimo del Cerkve. Življenje se je spremenilo, družba se je spremenila, spremenili smo se tudi sami in vendar imajo časopisi, kot je naš Novi glas, ki iz tedna v teden poroča o naši narodni skupnosti in verskem življenju naših malih verskih skupnosti, še svojo veljavo. Zavedamo se, da so nam najbolj zvesti prav starejše naročnice in naročniki, prav zato je izjemne važnosti, da vztrajamo v tiskani obliki, saj starejši ne berejo na svetovnem spletu, kjer smo tudi prisotni in skušamo tudi tam nagovarjati z našimi vsebinami predvsem mlajše ljudi, ki ne posegajo skorajda več po časopisih. Skorajda preroško nam zvenijo besede svetega očeta, ki nas je pred leti nagovoril,

naj vztrajamo, časnikarjem in vsem kristjanom, predvsem duhovnikom in tistim, ki so najbolj dejavni v Cerkvi, je naročil, naj gremo na obrobje, naj iščemo na periferiji ljudi, o katerih zmotno mislimo, da niso pomembni. Vse bolj se nam zdi, da postajamo tudi sami del tega obrobja, svetovni splet namreč zadnja leta z neverjetno hitrostjo drobi in melje identitete majhnih skupnosti, tako narodnih kot verskih. Če nimamo varnih in gotovih sidrišč, oprijemljivih kamnov, nas bo zagotovo odneslo in se bomo izgubili v neprepoznavni gmoti te nedoločljive družbe današnjega globaliziranega sveta, kjer si lahko ti samo, če veš, kdo si, kaj si, od kod prihajaš in kam greš. Kot narodna skupnost sami dobro vemo, kaj pomeni vztrajati v jeziku, vztrajati v življenju in ohranjanju naše slovenske kulture, identitete. Kot še predobro vemo, koliko naših članov se je izgubilo za vedno. Kot kristjani se zavedamo, da smo danes manjšina v manjšini, a če smo zvesti svojemu krščanskemu in narodnemu izročilu, ohranjamo tudi v današnji brezoblični globalizirani družbi svoj obraz in svoj jaz! In navsezadnje povejmo že enkrat, kako lepo je to naše vztrajanje, ta naša zaveza slovenskemu jeziku, narodni pripadnosti, to naše slovensko krščansko izročilo in seveda vera, ki smo jo prejeli od naših dedov in babic ter staršev in jo moramo prenašati našim otrokom v družini naprej, kot nam je te dni naročil papež Frančišek. Lepo je, ja, imeti svoj obraz, svoje izročilo, vero, smisel, zavezo življenju!

Prvo pismo iz Adis Abebe Čeprav so ljudje revni, imajo nasmejane oči

Naša sodelavka nam je poslala tale zapis: Obljubila sem vam, da vam bom pisala iz Etiopije, kamor sem šla za en mesec kot prostovoljka. Poleti sem v Družini našla neki majhen oglas, ki je vabil mlade k prostovoljnemu delu v misijone v Etiopijo. Že zelo dolgo sem si želela iti v Afriko pomagat v kak misijon. Kaj pa naj zdaj naredim, saj nisem mlada! Vseeno sem napisala pismo na elektronski naslov, ki je bil naveden v oglašju. Povedala sem, da sem že za penzijo, a da nisem ne izbirčna ne razvajena in da rada pomagam in sem pripravljena prijeti za vsako delo, še posebno tam, kjer najbolj potrebujejo pomoč. Odpisal mi je pater Jože Andolšek in tako se je začela odpirati pot v Etiopijo. Odpotovala sem 9. decembra. Po poti od Pirana do Brnika je snežilo in vmes so bili zaradi snega še zastoji na cesti. Vseeno sem prišla na letališče dovolj zgodaj. S Turkish airlines sem letela do Istanbula in tam šest ur čakala na letalo za Adis Abebo. Vedno sem se bala vožnje z letalom, tokrat pa se mi je zdelo, kot da sem v nebesih. Leteti nad oblaki, ki so kot kopice snega ali kot mirno belo morje, nad katerim sije sonce, a ti veš, da spodaj sneži in je mraz...

/ str. 4
Špela Pahor

55. Dan emigranta v Čedadu Zaskrbljeni zaradi izseljevanja!

Renzo Matteliga
(foto JMP)

Herbert Dorfmann
(foto JMP)

Na praznik Svetih treh kraljev je bil v Čedadu Dan emigranta, največji praznik Benečanov in njihovih prijateljev, ki je lep kulturni dogodek, a tudi dan, ko Beneški Slovenci uprejo pogled v prihodnost. Iz osrednjega govora Renza Matteliga je zavela velika zaskrbljenost nad usodo beneških ljudi, ki se zaradi neustreznih infrastruktur izseljujejo, prav tako je porazno dejstvo, da doživlja Benečija demografski kolaps. Evropski poslanec Herbert Dorfmann pa je nagovarjal prisotne, naj se zavedo pomena jezika in predvsem aktivne politike v narodni manjšini, prav zato poziv k podpisu peticije za narodne manjšine v EU. Na prireditvi so že prodajali knjigo o življenju in delu Viljema Černa, ki jo je napisal Igor Tuta. Lep poklon velikemu možu, ki smo ga redno srečevali na Dnevu emigranta. Prisotnost mladih je govorila o tem, da njegovo delo ni bilo zaman.

/ str. 3
Jurij Paljk

Vodstvo DS predstavilo Slovenski skupnosti četverico

Možni kandidati na listi DS za rimski parlament

Delegacija stranke Slovenska skupnost (deželni tajnik Igor Gabrovec, predsednik Peter Močnik in oba pokrajinska tajnika Julijan Čavdek in Marko Pisani) se je zadnje dni decembra odzvala vabilu deželnega vodstva Demokratske stranke in njene slovenske komponente na sestanek, na katerem je DS predstavila četverico možnih slovenskih kandidatov na listi DS za rimski parlament, o katerih, kot je bilo povedano, bo vsekakor merodajno odločala DS na vsedrjavni ravni. Slovenski kandidat DS naj bi nastopal kot nosilec v posebej zarisanim enomandatnem okrožju za poslansko zbornico, ki zajema večji del slovensko naseljenih občin, ali na drugem mestu v proporcionalni listi za senat. Stranka SSK je sprejela v vednost predlog DS in bo z njim seznanila svoje

deželno tajništvo, ki je sklicano prihodnji teden. SSK je sogovornikom v DS ponovno izrazila globoko zaskrbljenost za prihodnost slovenskega predstavnštva v Rimu, saj sta obe predlagani kandidaturi varijanti nadvse tvegana rešitev. DS bo po vsej verjetnosti zagotovo izvolila dva poslance in enega senatorja v proporcionalnih listah, ostala mesta pa so prepuščena volilnemu uspehu stranke, ki je zdaj v hudi krizi. Glede enomandatnih okrožij pa sploh vsa leva sredina, vključno z DS, resno tvega, da ne zmaga nobenega. Volilni zakon je predvideval posebno zarisano okrožje, ki naj omogoči izvolitev Slovenca. Dejansko tega okrožja ni, saj so vsa prevelika, da bi v njih slovenski volivci imeli odločilno besedo. Če pa okrožje res odgovarja zakonskemu predpisu, potem naj stranka tja kandidira Slovenca ali

Slovenko. Slovenski zastopnik v Rimu je torej na kocki kot nikdar prej, ugotavlja stranka SSK, ki je sedanjo kritično situacijo napovedala že ob izglasovanju novega volilnega zakona. Takrat so bili gladko prezrti in pozvoženi vsi predlogi SSK, ki so ciljali k zagotavljanju večjih garancij za izvoljivost slovenskega predstavnika po modelu deželnega in evropskega volilnega zakona. Po praznikih bo vodstvo SSK sklenilo prvi krog političnih soočenj s strankami in gibanji na deželni ravni. Prejšnji teden je potekalo srečanje s predstavniki sredinske stranke Alternativa popularne, ki jo je do nedavnega v Rimu vodil minister Angelino Alfano. Predstavniki SSK je bil navzoč tudi na predstavitvi novega deželnega avtonomističnega gibanja Patto per l'Autonomia pred nekaj dnevi v Vidmu.

ZCPZ Gorica / "Govorica manjšine na spletu" Projekt je dokončan

Projekt *Govorica manjšine na spletu*, ki si ga je zamislilo Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica, je pod streho. Dne 28. decembra 2017 sta njegove rezultate v galeriji Ars na Travniku v Gorici predstavila predsednik ZCPZ Dario Bertinazzi in koordinator

neobičajnimi in inovativnimi oprijemi ovrednotiti slovenski jezik ter zgovornost in kulturno dediščino naše slovenske jezikovne skupnosti v Furlaniji Juljski krajini. Kot tak vključuje vrsto različnih načinov izražanja: govor, pesem, glasbo, umetnost, zgodovino, ljudsko izročilo itd.

njihov cilj predstaviti našo skupnost ne kot neko folklorno skupnost, temveč kot narod, ki tu živi več kot tisoč let in ima svoj jezik, zgodovino, kulturo, šole, gospodarstvo in ne nazadnje tudi organizirano redno delovanje naših zvez, združenj in društev. Za opravljeno delo se je Bertinazzi srčno zahvalil vsem članom ekipe, ki so delali pod vodstvom koordinatorja Alberta Devetaka. Ta je nato

podrobneje spregovoril o samem projektu, ki zajema 32 občin iz videmske, goriške in tržaške pokrajine. V ljudeh, ki obiščejo naše kraje, bi radi vzbudili veselje in radovednost, da bi se v naši deželi ustavili dlje in še kaj več izvedeli o nas. Trenutno je na portalu zbranih okrog 20 video posnetkov, ki s podobami, govoricami in

podnapisi še najlepše ponazarjajo različne vsebine, s časom pa bodo dodajali še druge. Tudi Devetak je poudaril, da so pri projektu želeli dati posebno pozornost mladim, ki so se odzvali v lepem številu in radi sodelovali. Skupno je bilo v delo okrog projekta vključenih okrog 300 oseb. Vsebine portala bodo prevedene v več jezikov. O prevajanju in težavah pri tem je na koncu na kratko spregovoril strokovni sodelavec Tadej Pahor. Logotip projekta (na mali sliki) pa je izdelala Monica Quaggiato. Sad podviga, spletni portal www.govorica.eu, bo aktiviran v kratkem. / DD

foto dd

projekta Albert Devetak. Na tretji, sklepni, konferenci (konec julija so predstavili sam projekt, prve dni decembra opravljeno delo) je Bertinazzi v uvodnem pozdravu poudaril, da je šlo za pravi izziv, saj je bil projekt kar zahteven, sploh pa je za ZCPZ predstavljal nekaj popolnoma novega. Kot znano, gre za portal, ki želi z

"Svet se danes vrti hitreje kot nekoč", je še dejal Bertinazzi, ki se dobro zaveda, da je danes vnešena informacija na svetovni splet morda jutri že zastarela. Zato, je podčrtal, se je projekt res končal, a delo se bo nadaljevalo: sproti ga nameravajo dopolnjevati in bogatiti. Ker gre za podvig, ki ni zgolj izraz neke kulturno-glasbene organizacije, ampak skuša predstavljati celotno ozemlje, na katerem prebiva naša manjšinska skupnost, bi pri ZCPZ od uporabnikov radi prejeli "čim več povratnih informacij, mnenj in dobronamernih kritik". Tako bodo projekt lahko še kakovostno nadgradili, saj je

SSk ne bo sodelovala pri zbiranju podpisov proti odprtju predora Slovenska skupnost za ponovno odprtje predora Bombi

Mestna sekcija Slovenske skupnosti iz Gorice je na ponedeljkovi redni mesečni seji vzela v pretres možnost, da bi spet odprli za promet prehod Bombi na Travniku in ocenila pobudo za zbiranje podpisov proti taki odločitvi. Kot znano, je občina Gorica pred leti začela prenovo Travnika in sklenila, da bo prehod Bombi zaprt za promet. Za dostop na Goriški grad in grajsko naselje bi morala tudi začeti obrato-

človekoljubne organizacije. Zdaj je prehod Bombi popolnoma zaprt, tudi za pešce in kolesarje, kar je za Travnike dodaten udarec, jasnih načrtov za prihodnost pa tudi ni. Goriška sekcija je na ponedeljkovem sestanku imela v gosteh trgovca Benija Kosiča, ki se že dolgo vrsto let zanima za vsestranski razvoj Travnika in okoliških ulic. Kosič je povedal, da podpira ponovno odprtje prehoda za enosmerni promet v smeri Travnika in

nadškofije. Ta poseg sicer ne bi rešil kriznega stanja, v katerem se nahaja goriški trgovinski sektor, bi bil pa lahko spodbuda za oživitve tega dela starega goriškega središča, ki je bilo v prejšnjih letih zapostavljeno v primerjavi s predelom na Verdijevem korzu. Prisotni člani mestne sekcije SSK so s tem predlogom soglašali, ker v resnici bi bil promet, ki prihaja iz vzhodnega dela mesta proti središču, lahko bolj tekoč. Sedanji prehodi

foto dd

vati vlečnica. Obnova Travnika se je pred kakšnim letom končala, kdaj pa se bo končala gradnja vlečnice, ni znano. Člani goriške SSK so ugotovili, da zaprtje prehoda Bombi ni imelo pravega in pričakovane učinka, pri tem je še posebno otežen promet, ki nima pravega prehoda iz vzhodnega v zahodni del mesta. V prejšnjih mesecih je prehod postal zanimiv celo v državnem merilu, ko je v njem dobila zatočišče množica proslincev za azil. Sedanja občinska uprava ni bila zmožna dobiti prave rešitve za nastalo stanje, dokler ji niso na pomoč prišle

urejen prehod za pešce in kolesarje. Avtomobili bi vozili skozi predor Bombi in čez Travnike z omejeno hitrostjo. Glavni goriški trg bi bil tako razdeljen na dva dela, manjši bi obsegal Neptunov vodnjak, večji pa vse ostalo. Velika kamnita površina, ki prekriva Travnike, ni najboljše zasnova in bi jo bilo potrebno olepšati z zelenjem. V smeri iz ulice Roma proti Gosposki ulici pa bi se dalo pridobiti še kakšen parkirni prostor in urediti varnejši prehod pred cerkvijo sv. Ignacija. Ponovno bi bilo treba preveriti možnost parkirišča v parku goriške

mimo trga sv. Antona, po ul. Corsica in ul. Formica so zelo ozki. Še posebno prvi ustvarja med delovniki kolone, kar je z varnostnega in okoljevarstvenega vidika problematično. Odprtje predora Bombi bi tudi olajšalo dostop do briškega dela občine, ki je zdaj bolj težaven še posebno za turiste. Mestna sekcija Slovenske skupnosti je potrdila stališče, da je treba spet odpreti prehod Bombi za promet in poskrbeti za ovrednotenje Travnika ter starega dela mesta. Zato ne podpira napovedanega zbiranja podpisov proti odprtju prehoda.

Povejmo na glas

Več zaupanja namesto prepovedi

Že nič kolikokrat je bila potrjena resnica, da najrazličnejše prepovedi bodisi za življenje v osebni kot tudi v družbenem krogu ne prinesejo željenega učinka. To spoznanje si počasi, a vendar zanesljivo utira pot, kar je vsekakor širše pomembno, saj vse bolj ustvarja družbo, ki gradi na boljši naravi človeka, to naravo podpira in se ne posveča predvsem iztrebljanju slabega. Z drugimi besedami: bolje se je v prvi vrsti posvetiti dobremu kot s prepovedmi in kaznovanjem obračunavati s tistimi, kar ni dobro. Dober primer za takšno mnenje je nedavna odločitev Norveške, da dekriminlizira drogo in njeno uporabo v prepričanju, da se bodo na ta način skrajno škodljive stranske posledice zmanjšale. Eden od razlogov za takšen ukrep je izkušnja, ki jo ima v zvezi s tem Portugalska. Ta je mehko in trdo drogo dekriminlizirala pred več kot petnajstimi leti in rezultati so v srečnem smislu osupljivi. V tej državi zaradi droge letno umrejo 3 osebe na milijon prebivalcev, kar je petkrat (!) manj kot sicer v Evropski uniji. Pred leti je bilo 80 tragičnih primerov uporabe prekomerne doze, zdaj jih je le 16. Vsi vemo, kaj je prekomerna doza, zaradi katere je v Združenih državah Amerike leta 2014 umrlo 14 tisoč oseb. In katere so še druge uničujoče posledice uživanja droge? Širjenje virusa Hiv in hepatitisa, kar pa je morda še hujše, uporabniki so v družbi stigmatizirani, odrinjeni na rob in jih nihče ne mara, zaporu se prekomerno polnijo, poleg tega pa se zaradi zakonske prepovedi si-

lovito okrepi kriminal, ki uporabnikom dostavlja željeno poživilo. Podobno se je organizirani kriminal razširil in mafijsko utrdil v Združenih državah Amerike med obema vojnama, ko je bila prepovedana prosta prodaja alkoholnih pijač. Da ne govorimo o tem, kako velika in že globalna je danes mreža kriminala v službi droge in kako so marsikje prepoznali, da te mreže po letih in letih boja ne bo mogoče nikoli izrezati iz družbenega tkiva. Zato je do zdaj več kot 20 držav drogo za osebno uporabo dekriminliziralo ali legaliziralo, istočasno pa se - in to je že posebej razveseljivo - spreminja odnos do uporabnikov, ki niso več zavrženci, zrelji za zapor, ampak so bolniki, ki jim je treba pomagati. V Švici je bilo pred nedavnimi slišati prelomno izjavo na visoki politični ravni, da zasvojenost z drogo niso kriminalci in izmečki družbe, ampak so "naši sinovi in hčere". In to se ne samo zdi, pač pa je gotovo edino koristen, se pravi sočuten pristop k osebami, ki so zabredle v rušilno zasvojenost. Ne več torej kriminalizacija, kar je družbena beseda za obsodbo, ne obsojati naših sinov in hčera, ki so skrenili z zdrave poti, ne več zapora in kazni. Treba je v človeka zaupati, verjeti, da okrepljeno dobro v njem lahko rodi spreobrnitev oziroma preusmeritev življenja. Brez tega zaupanja si ni mogoče predstavljati srečne družbe, družbe, ki ne prepoveduje in ne kaznuje, ampak daje roko vsem, ki čakajo na našo pomoč.

Janez Povše

POGOVOR Prof. Mara Petaros

Slomejci 2018 ali odkrivajmo organe EU

V prejšnjih tednih smo na straneh Novega glasa objavili prispevek dijakinje Pie Možina Prijon, ki obiskuje 3. razred DTTZ Žiga Zois v Gorici, v katerem opisuje projekt Slomejci 2018. Ker se nam projekt zdi zanimiv, smo se obrnilil do prof. Mare Petaros,

odšlo na nagradni izlet. Letos smo vnaprej razdelili 40 mest med posameznimi šolami premosorazmerno s številom vpisanih, in to čisto matematično s postopki za razdelilni račun. Tako so licej Prešeren iz Trsta, zavod Stefan iz Trsta in Tehnični pol Cankar Zois Vega iz

Evrope. V sredo bomo pot nadaljevali proti Bruslju in se na poti ustavili za krajši obisk v Luksemburgu, kjer si bomo ogledali mesto in stari sedež Evropskega parlamenta. Četrtek in petek bomo preživeli v Bruslju. Nekaj časa bomo namenili turističnemu odkrivan-

Slomejci 2017. Prva z desne: prof. Mara Petaros

ki ima s tem projektom večletne izkušnje, da nam predstavi projekt in dejavnosti, ki so do zdaj že stekle oz. ki so na programu v naslednjih tednih.

Kaj je projekt Slomejci 2018? Projekt Slomejci si je pred leti zamislil mag. Klemen Žumer in je namenjen dijaku in dijakinjam, ki obiskujejo višje srednje šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji in dvojezične šole oz. šole s slovenskim učnim jezikom v Avstriji. Že pred leti so pri njem sodelovali dijaki DTTZ Žiga Zois iz Gorice, ki so obiskali Strasbourg in Bruselj kar dvakrat, enkrat so se na pot podali dijaki DTTZ Žiga Zois iz Trsta. V taki obliki, kot bo projekt potekal letos, pa smo dejavnosti izvedli že v prejšnjem šolskem letu. Lani sicer goriške šole niso sodelovale, letos pa so k projektu pristopile vse višje srednje šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Iz praktičnih razlogov je Informacijska pisarna evropskega parlamenta v Ljubljani organizacijo vseh dejavnosti poverila Narodnemu svetu koroških Slovencev. Da vse poteka, kot mora, pa skrbi njen tajnik Marko Oraž. Projekt ima prvenstveno dva cilja:

1. odkrivanje Evropske unije, njenega delovanja, njenih organov in spoznavanje evropskih poslancev, obenem pa dijaki spoznajo zaposlitvene možnosti v sklopu organov Evropske unije;

2. spoznavanje dijakov, ki obiskujejo višje srednje šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji in Avstriji, in tkanje novih prijateljskih vezi.

Kako so bili izbrani dijaki, ki sodelujejo pri projektu?

Najprej je bilo treba izbrati dijake, ki bi pri tem sodelovali. Informacijska pisarna evropskega parlamenta v Ljubljani, ki je projekt zastavila in predstavlja šolam, je določila, da lahko pri tem sodeluje največ 40 dijakov iz Italije in 40 dijakov iz Avstrije. Ker obiskuje šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji več kot 40 dijakov, je bilo treba izvesti selekcijo. V lanskem šolskem letu je bil natečaj skupen, sestavili smo eno samo lestvico in najboljših 40 je

Gorice dobili po 8 mest, licej Trubar - Gregorčič iz Gorice 7 mest, licej Slomšek iz Trsta 5 mest in DTTZ Žiga Zois iz Trsta 4 mesta. Vsaka posamezna šola je nato z natečajem izbrala dijake, ki jo bodo zastopali. Dijaki, ki so na svoji šoli na natečaju dosegli največ točk, lahko sodelujejo pri vseh nadaljnjih pobudah.

Katere dejavnosti so predvidene?

Po natečaju, ki je potekal ob koncu oktobra, je bilo na programu prvo srečanje. Izbrani dijaki so se srečali na prvem dogodku, ki je potekal 10. novembra v Informacijski pisarni evropskega parlamenta v Ljubljani. Tu so se naši dijaki srečali z dijaki iz Koroške. Najprej so spoznali dva slovenska evropska poslance. Dijakom sta o svojem delu spregovorila dr. Igor Šoltes in Tanja Fajon, ki sta kasneje odgovarjala na številna vprašanja.

Po malici so dijaki imeli dve delavnici. Dijake so razdelili v mešane skupine. Najprej so imeli na programu kviz o poznavanju Evrope in njenih ustanov, kasneje pa so morali izdelati letak o tem, kaj jih združuje in kako EU pripomore k združevanju mladih. Letak bo vsaka skupina predstavila na naslednjem srečanju.

Popoldne so dijaki obiskali slovenski parlament v Ljubljani in se srečali s poslancem Jožetom Horvatom.

Višek vseh dejavnosti pa predstavlja nagradni izlet v Strasbourg, Luksemburg in Bruselj, ki je na programu v prvem tednu februarja. Izleta se bo udeležilo vseh 80 dijakov, ki so jih izbrale posamezne šole.

Kaj si bodo dijaki ogledali na tem nagradnem potovanju?

Izlet bo trajal skoraj en teden (od nedelje do sobote). Na pot proti Strasbourg se bomo odpravili v nedeljo, 4. 2. 2018, zvečer. V ponedeljek je na programu celodnevno potepanje po Strasbourg z ogledom znamenitosti mesta. V torek, 6. 2. 2018, bomo spoznavali delovanje Evropskega parlamenta, se srečali z nekaterimi evropskimi poslanci iz Slovenije, Avstrije in Italije ter obiskali Svet

ju mesta, nekaj časa pa spoznavanju evropskih institucij z obiskom Evropske komisije in sedeža Evropskega parlamenta. V petek zvečer se bo začelo vračanje proti domu, kamor bomo prispeli v soboto, 10. 2. 2018. Izlet je zelo naporen, saj ima zelo bogat program in predvideva dve nočni vožnji, istočasno pa daje dijaku zelo popolno sliko o evropskih institucijah in jim omogoči vstop v nekatere urade, kamor samostojno ne bi mogli priti.

Kdo krije stroške za izlet?

Organizacija vseh dejavnosti je precej draga. Vsak dijak bo prispeval 100 evrov, kar še zdaleč ne pokrije stroškov izleta. Velik del sredstev bodo prispevali Informacijska pisarna evropskega parlamenta in Ljubljani, slovenski evropski poslanci in poslanke. Za finančno pomoč je organizator prosil tudi nekatere evropske poslance iz Italije in Avstrije, za zdaj pa mi ni znano, ali so se na prošnjo odzvali.

Kaj odnesejo dijaki s takega izleta?

Kot sem že omenila, imajo dijaki možnost, da spoznajo nekatere institucije, kamor bi težko prišli, če bi šli na družinski izlet. Srečajo se z evropskimi poslanci in jim lahko postavljajo vprašanja. Na lastne oči lahko vidijo, kako poteka delo evropskih poslancev. Spoznajo delovanje Evropske komisije in vlogo evropskih komisarjev, odkrijejo, kaj je Svet Evrope in za kaj se zavzema. Ta izlet vsekar ni klasičen šolski izlet. Pri njem sodelujejo dijaki različnih šol in iz različnih krajev. In tu je že prvi šok, ko dijaki odkrijejo disciplinska pravila, ki veljajo na drugih šolah (npr. na naših šolah je nekajminutna zamuda dopustljiva, na koroških predstavlja enaka zamuda že hud prekršek). Drugi šok je za nekatere "dress code", ki velja v Evropskem parlamentu. Seveda ne moreš v menzo Evropskega parlamenta v raztrganih jeansih, pa čeprav si zanje odštel znatno vsoto. Nekateri fanti so si lani ob obisku parlamenta v Bruslju prčič nadeli kravato. Hvala Bogu, ima striček google natančna navodila, kako se to naredi.

V gledališču Ristori v Čedadu je bil na praznik Svetih treh kraljev v soboto, 6. januarja 2018, v popoldanskih urah že 55. Praznik Beneških Slovencev, ki ga poznamo pod nazivom Dan emigranta. Vsako leta ga prirejajo Slovenci iz videmske pokrajine, ki se prepoznavajo v krovnih organizacijah, Svetu slovenskih organizacij in Slovenske kulturno gospodarske zveze, podnaslov praznika pa je že več let *Pesmi, glasba, življenje Slovencev videmske pokrajine*.

Dan emigranta je zares praznik vseh Slovencev, ki živijo na Videmskem, v Beneški Sloveniji, Terski dolini, Nadiških dolinah, Kanalski dolini in Reziji, nanj pa pridejo tudi ljudje iz bližnjih krajev Slovenije, praznik pa je živ spomin na dneve, ko so Beneški Slovenci morali v svet in so se kot gospodarski emigranti vračali za božične praznike domov. Prav emigracija, izseljevanje je globoko zaznamovalo Slovence, ki živijo na najbolj zahodnem delu slovenskega narodnega telesa in še danes je to rakasta rana Beneške Slovenije, kar je prišlo na dan v osrednjem govoru tudi letos.

Na dan Svetih treh kraljev so se še zadnjič beneški izselenci zbirali na prazniku, preden so se razkropili po Evropi. Danes ima seveda praznik Dan emigranta predvsem narodnostni pomen, saj je največji praznik Beneških Slovencev.

V nabitó polnem gledališču Ristori v Čedadu so najprej zapeli pevci Barskega okteta, in sicer izbor pesmi iz Terske doline, nato je prisotne pozdravil župan Čedad Stefano Balloch, ki je poudaril pomen strpnosti in sožitja ob državni meji, naglasil odlične odnose s sosednjo Slovenijo in izpostavil pomen slovenske narodne skupnosti v videmski pokrajini. Občina Čedad že vrsto let daje pokroviteljstvo

Foto JMP

prazniku. V imenu deželne uprave Furlanije Julijske krajine je spregovoril predsednik deželnega sveta Franco Jacop; prisoten je bil tudi slovenski podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, ki je Beneškim Slovincem dejal, naj vztrajajo pri ohranjanju lastne identitete.

Letos so organizatorji povabili kot govornika evropskega poslanca Herberta Dorfmana, ki je predstavnik Južnih Tirolcev v

55. Dan emigranta v Čedadu

Zaskrbljenost zaradi odseljevanja ljudi iz Beneške Slovenije

Bruslju, nemške narodne manjšine v Italiji, sicer pa dober prijatelj slovenskih ljudi v Italiji. Spregovoril je o pomenu narodnih manjšin v Evropski uniji, kjer so tudi, podobno kot po vsem svetu, vse večje težnje po centralizmu in zmanjševanju demokracije. Dejal je, da se sam zaveda, kako pomemben je jezik, kako pomembna je kultura, predvsem pa gospodarstvo in tudi politično predstavništvo za narodno manjšino. Izpostavil je dejstvo, da so prav Južni Tirolci v Italiji živeli še pred petdesetimi leti v najbolj nerazviti deželi v

ta letos praznuje 50 let obstoja, po Evropi pa združuje beneške izseljence. Prav začetkov delovanje Zveze slovenskih izseljencev se je spomnil Renzo Mattellig, ko je citiral Izidorja Predana-Doriča, ustanovitelja Zveze, ki je pred 50 leti dejal: "Napravimo Dan emigranta, ki bo protest proti prisilni emigraciji, protest proti krivicam, dan priložnosti za srečanje, na katerem bomo jasno in odločno zahtevali naše pravice!"

Renzo Mattellig je v svojem lepem govoru izpostavil izjemen uspeh dvojezične šole v Špetru,

Rudi Pavšič, Herbert Dorfmann, Laura Fasiolo in Walter Bandelj (Foto JMP)

vsej Italiji, danes pa so najbolj razvita italijanska dežela prav zato, ker imajo avtonomijo in seveda tudi politične predstavnike na vseh ravneh političnega odločanja, od lokalnih do rimskih in evropskih mest odločanja. Prisotne je pozval in se jim tudi zahvalil, naj podpišejo posebno iniciativo, ki jo po Evropi imenujejo Minority SafePack - Milijon podpisov za raznolikost v Evropi, gre pa za eno največjih in najpomembnejših solidarnostnih akcij avtohtonih narodnih manjšin v Evropi. Z njo želi Federalistična unija narodnih

si zaželel podobno v Terski in Karnajski dolini, kot je tudi zahteval, da se dokončno reši poučevanje slovenskega jezika v Kanalski dolini. Povedal pa je tudi, da slovenska narodna skupnost v Beneški Sloveniji zadnja leta ponovno gospodarsko nazaduje, priče so pravemu demografskemu kolapsu, kar je Mattellig pripisal izjemno slabim infrastrukturam. Zavzel se je za podporo kmetijstvu, ki naj bo usmerjeno k trajnostnemu razvoju, prav tako je pozval obmejne občinske uprave k večjemu sodelovanju. Končal je z mislijo, da Slovenci na Videmskem potrebujejo skupno strategijo za prihodnost, in to v tesnem sodelovanju tako s krajevnimi oblastmi kot tudi s slovensko vlado.

V imenu Državnega sveta Slovenije je prisotne pozdravil Tomaž Horvat, Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je zastopal Robert Kojc, prisotni pa so bili tudi generalni konzul RS v Trstu Vojko Volk, predsednika SSO in SKGZ, Walter Bandelj in Rudi Pavšič, veliko županov z obeh strani državne meje, več italijankih in slovenskih politikov, parlamentarcev in drugih predstavnikov javnega življenja z obeh strani državne meje.

Praznik se je končal s predstavo Beneškega gledališča *Tarije na pingulauki* v režiji Gregorja Geča. Scenografijo za predstavo sta prispevala Gregor Geč in Alessandro Vogrig, igrali pa so Adriano Gariup, Franco Qualizza, Roberto Bergnach, Emanuela Cicigoi, ki je bila tudi šepetalka predstave.

S 1. strani

Prvo pismo iz Adis Abebe

O tem sem skoraj zapisala cel roman, tako sem uživala v lepoti, tudi ko so se oblaki razpršili in sem lahko občudovala pokrajino. Kdo le bi hotel uničiti tako lepo zemljo, sem se spraševala.

Na letališču v Istanbulu se mi je zdelo, kot da so se potniki v čakalnici usedli skupaj po barvi kože, po poševnih očeh, po vrsti oblačil. Bili so res od vsepovsod, tudi iz držav nekdanje Sovjetske zveze.

V Adis Abebo sem prišla ob štirih zjutraj, z dveurno za-

časa do časa se kdo skloni in ji da kaj drobiža. Izvedele smo, da je prišla od nekod drugod k sorodnikom v Adis Abebo, kjer kot toliko drugih mladih in otrok upa, da bodo našli delo za preživetje. Ti sorodniki jo pripeljejo z vozičkom v našo ulico, potem jo pustijo tam, da cel dan berači. Tako lepa je in tako srečne oči ima... A za zdaj nam ni uspelo najti rešitve zanjo, saj ima komaj kaj več kot deset let in se je treba dogovoriti s sorodniki. A teh mogoče ne zanima, da bi deklica šla v šolo, da bi ji našli primerno bivališče...

saj tudi oni živijo od tega, kar naberači čez dan. Na drugem vogalu je sedela majhna slepa deklica v umazani strgani obleki in stegovala roko in kričala, naj ji dajo kaj drobiža. Če si dobro pogledal, se je zdelo celo, da je tudi drugače prizadeta. Na cestah je polno otrok, ki čistijo čevlje mimoidočim, da zaslužijo za kos kruha. Malo starejši prodajajo cigarete, žvečilni gumi, očala, lesene koptske križce na vrvcu za okrog vratu. Nekateri imajo tehtnice in se lahko pri njih za nekaj kovankov stehtaš...

Ženske prodajajo solato, sadje in zelenjavo, sedijo kar na tleh ob cestah, na tla pogrnejo kos

jejo invalidnih otrok in jih prepustijo njihovi usodi. Drugi zaradi revščine ne morejo poskrbeti zanje...

Red sester uršulink Brezmadežne Device Marije iz Gandina, pri katerih živim, je ustanovil italijanski duhovnik don Francesco della Madonna. Leta 2018 bodo praznovale 200-letnico obstoja. Tu vse starejše sestre govorijo tudi italijansko, saj so se tega naučile od italijanskih sester, ki so sem prišle kot misijonarki. Danes imajo sirotišnice, vrtce, šole, poklicne šole za šivilje, tkalke, kuharice, bolnišnice, ambulante. Mlajše poleg amharščine govorijo tudi angleško. Nosijo sive obleke, bele rute in okrog vratu si ovijajo tradicionalen bel šal. Vstajajo zgodaj, molijo, obhajajo sveto mašo, po zajtrku pa se razkropijo, nekatere študirajo, druge delajo. Tudi tiste, ki študirajo, morajo delati, saj je treba plačati šolnino. Nekateri študirajo medicino, druge bodo postale vzgojiteljice ali medicinske sestre. Za to se odločijo skupaj s sestro prednico, glede na potrebe in tudi glede na njihove sposobnosti in želje. Kosijo vedno ob polnih, večerjajo pa vse skupaj, tudi tiste, ki so bile čez dan v mestu. Sestra Abrehet, ki ji pravijo Madre in je odgovorna za ta red v celotni Etiopiji, začne vsak obrok z molitvijo in blagoslovom. Sestre se imajo med seboj zelo rade. Madre nadvse spoštujemo, ona pa je do njih blaga in ljubeča. Skrbne so tudi druga do druge. Rade obiskujejo sestre v drugih skupnostih, na primer, kadar ima katera god ali je bolna. Skupaj popijejo kavo ali čaj in se pomenkujejo. Čeprav jim je težko, so vedno vesele in nasmehane. Zdi se mi, da se od naših razlikujejo tudi po veliki spoštljivosti in nežnosti... Nasploh so tu ljudje bolj nasmehani in prijazni kot pri nas. Sestre pravijo, da so sprejeli svoje življenje tako, kot je. Rečem jim, da Bog mora res dopusti vso to revščino in trpljenje, vsekakor pa tega noče. V Etiopiji je večina ljudi koptov ali muslimanov, samo en odstotek je katoličanov, a vodijo petdeset odstotkov vseh dobredelnih ustanov. Pomagajo vsem, ne glede na versko pripadnost. V vrtcu, ki smo ga obiskale, vpisujejo otroke iz katoliških, koptskih in muslimanskih družin. Starši hočejo, da njihovi otroci hodijo v katoliške vrtce, ker vedo, da jih bodo tam lepo vzgajali. Ko je vpis, čakajo tudi celo noč v vrsti, in povpraševanje je tako veliko, da morajo sestre večkrat žrebati, katere otroke bodo vpisale... Promet po ulicah je tako gost in kaotičen kot v Trstu in Istanbulu skupaj in še na deseto potenco, le da je vse sku-

paj bolj počasno, nihče ne izgublja živcev, nihče ne preklinja ali se jezi na voznika pred seboj, levo, desno ali zadaj... skoraj niti ne zatrobijo. Čez cesto pa hodijo podobno kot mi v Piranu, tako da se glede tega počutim kot doma.

Celo mesto je eno veliko gradbišče. Gradijo velike stavbe, zidarske odre pa naredijo iz dolgih lesenih kolov, niso železni kot pri nas. Vseposod so razrite ceste, vreče cementa, kamenja, ki ga drobijo na manjše kose kar ročno. Ulice so prašne in polne smeti, povsod ležijo plastenke, kosi plastike, cigaretni ogorki, papir in ostala umazanija. Tako da bom ob prvi pri-

ložnosti napisala pismo njihovi vladi, naj vsem mladim brezposelnim kupijo metle, da lahko očistijo mesto smeti, v zameno pa naj jim dajo vsaj hrano in streho nad glavo. Izdelujejo namreč zelo lepe metle iz palmovih vej, podobno kot naši Ribničani, a se zdi, da jih prav nihče ne uporablja... Pometajo pa angleško travico, vsaj deluje angleško, morda je celo plastična, pred ambasadami, in to s plastičnimi metlami. Meni se zdi zelo škoda, da hočejo biti fotokopije zahoda, namesto da bi ohranjali svojo tradicijo. Vsak večer do ni zahodna glasba iz bližnje diskoteke, po televiziji vidijo našo modo in jo posnemajo.

Tako si dekleta dajo zavrnatilase, potem pa si naredijo kodre, kot jih imamo mi. Lase si tudi posvetlijo, da so kot naše blondinke, pa tudi kakšno vijolično barvo las vidiš. Nosijo kavbojke, visoke pete, tudi kratka krila, se našminkajo... To si seveda lahko privoščijo bogatejši.

Drugače pa so po fizionomiji in barvi kože ljudje drugačni od ostalih Afričanov. Ena od ljudskih zgodb pravi, da je Bog najprej ustvaril Afričane, potem pa si je umil roke in ustvaril še Etiopijce. No, v tem se nič ne razlikujejo od drugih ljudstev, ki vsako zase misli, kako je boljše od sosedov.

Pa še drugič kaj več!

mudo. Prišli sta me iskat dve sestri uršulinki, obe se imenujeta Nigisti, kar v amharščini pomeni kraljica, ena je študentka, druga ekonom, torej skrbi za to, kako bodo sestre v samostanu preživele. Včasih v njenih očeh vidim tudi solze, saj sestre živijo težko...

Mislila sem, da bom že naslednji dan odpotovala v Kobbo, kjer imajo sestre majhno bolnišnico, vrtec, šolo in sirotišnico. A odločile so se, naj počakam do četrtega. To je bilo res pametno, saj sem potrebovala kar nekaj časa, da sem se aklimatizirala. Odpotovati bi morala danes, pa sem še tukaj, ker je tam v bližini Kobba prišlo do nekaterih nemirov in ceste niso varne.

V teh štirih dneh sem lahko ugotovila, kako so te sestre prijazne, umirjene, preproste, kako veliko vero imajo. Mislim, da so dokaj drugačne od naših... Nasploh so ljudje tukaj zelo prijazni in še nikjer nisem videla tako širokih nasmehov in srečnih oči... Vsak dan nekam gremo, tako da lahko vidim, koliko je tu revežev. Samo v naši ulici, ki je dolga manj kot sto metrov, je več kot dvajset beračev. Mlade mamice z dojenčkom na hrbtu, slepi, invalidi na vozičkih, otroci... Ena od teh deklic ne more hoditi... Okoli ritke ima privezan kos gume, na rokah in nogah pa strgane plastične sandale. Tako se počasi pomika naprej po prašni cesti, mimo nje hodijo ljudje, vozijo avtomobili in kombiji. Od

blaga ali plastike. Nekateri hodijo naokrog s plastičnimi košarami, kot jih imamo mi v supermarketih, v njih imajo pripravljene čaj, vodo in kak prigrizek, in to ponudijo delavcem na gradbiščih za malico. One na ta način nekaj zaslužijo, delavci pa prihranijo, saj je hrana drugod zanje predraga.

Veliko beračev tudi noči preživlja na ulici. Spijo na kakem kartonu, tudi ženske z dojenčki, otroci, starke in starci, invalidi. Te sestre vidijo, da vedno jokam, ko pride domov. In rečejo, da je to šele začetek... Otroci v sirotišnici v Kobbu imajo za seboj vsak svojo trpkost in žalostno zgodbo, pravijo... Starši se ponekod v Etiopiji sramu-

jejo invalidnih otrok in jih prepustijo njihovi usodi. Drugi zaradi revščine ne morejo poskrbeti zanje... Red sester uršulink Brezmadežne Device Marije iz Gandina, pri katerih živim, je ustanovil italijanski duhovnik don Francesco della Madonna. Leta 2018 bodo praznovale 200-letnico obstoja. Tu vse starejše sestre govorijo tudi italijansko, saj so se tega naučile od italijanskih sester, ki so sem prišle kot misijonarki. Danes imajo sirotišnice, vrtce, šole, poklicne šole za šivilje, tkalke, kuharice, bolnišnice, ambulante. Mlajše poleg amharščine govorijo tudi angleško. Nosijo sive obleke, bele rute in okrog vratu si ovijajo tradicionalen bel šal. Vstajajo zgodaj, molijo, obhajajo sveto mašo, po zajtrku pa se razkropijo, nekatere študirajo, druge delajo. Tudi tiste, ki študirajo, morajo delati, saj je treba plačati šolnino. Nekateri študirajo medicino, druge bodo postale vzgojiteljice ali medicinske sestre. Za to se odločijo skupaj s sestro prednico, glede na potrebe in tudi glede na njihove sposobnosti in želje. Kosijo vedno ob polnih, večerjajo pa vse skupaj, tudi tiste, ki so bile čez dan v mestu. Sestra Abrehet, ki ji pravijo Madre in je odgovorna za ta red v celotni Etiopiji, začne vsak obrok z molitvijo in blagoslovom. Sestre se imajo med seboj zelo rade. Madre nadvse spoštujemo, ona pa je do njih blaga in ljubeča. Skrbne so tudi druga do druge. Rade obiskujejo sestre v drugih skupnostih, na primer, kadar ima katera god ali je bolna. Skupaj popijejo kavo ali čaj in se pomenkujejo. Čeprav jim je težko, so vedno vesele in nasmehane. Zdi se mi, da se od naših razlikujejo tudi po veliki spoštljivosti in nežnosti... Nasploh so tu ljudje bolj nasmehani in prijazni kot pri nas. Sestre pravijo, da so sprejeli svoje življenje tako, kot je. Rečem jim, da Bog mora res dopusti vso to revščino in trpljenje, vsekakor pa tega noče. V Etiopiji je večina ljudi koptov ali muslimanov, samo en odstotek je katoličanov, a vodijo petdeset odstotkov vseh dobredelnih ustanov. Pomagajo vsem, ne glede na versko pripadnost. V vrtcu, ki smo ga obiskale, vpisujejo otroke iz katoliških, koptskih in muslimanskih družin. Starši hočejo, da njihovi otroci hodijo v katoliške vrtce, ker vedo, da jih bodo tam lepo vzgajali. Ko je vpis, čakajo tudi celo noč v vrsti, in povpraševanje je tako veliko, da morajo sestre večkrat žrebati, katere otroke bodo vpisale... Promet po ulicah je tako gost in kaotičen kot v Trstu in Istanbulu skupaj in še na deseto potenco, le da je vse sku-

Vrh Sv. Mihaela ob božičnih praznikih Praznično vzdušje so ustvarili zlasti otroci

V sredo, 27. decembra 2017, je Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela priredilo že tradicionalno božičnico v cerkvi sv. Lovrenca na Vrhu Sv. Mihaela; na njej sta nastopila na novo ustanovljeni Mladinski pevski zbor Vrh Sv. Mihaela in Otroški pevski zbor. Mladinski pevski zbor je nastal z željo, da bi otroci, ki so prerasli starost otroškega zbora, peli v primernejšem sestavu, je povedala predsednica društva Karen Ulian.

Zbor je pod vodstvom Mateje Černic zapel tri božične ljudske

pesmi: slovensko, nemško in angleško. Mlajši člani društva pa so uprizorili igrico *Božična milost*, ki jo je napisala Nika Cotič in režirala Karen Ulian. Zgodba pripoveduje o kipcih v jaslicah. Pastirja, ki sta nevoščljiva, da je vsa pozornost v jaslicah usmerjena

v Jezuščka, ga skriveta. Ostale figure ga obupano iščejo, in ko pa-

stirja priznata, da sta ga ugrabila, ju drugi hočejo izobčiti. Na koncu se oglasi Jezušček, ki ju opusti, in ker sta bila odkritosrčna, ju povabi še bliže k hlevčku. Sporočilo zgodbe, tako so povedali otroci, je pomembnost iskrenega kesaanja in priznanja lastnih napak, ker je to prava pot do odpustanja in ljubezni.

V pestrem božičnem času so otroci in mladi iz društva tudi koledovali z betlehemske lučke. Na božično vigilijo so se s svečkami odpravili po vasi in vsem zapeli ter voščili vesele praznike. Ob tem pa so si pri vaščanih tudi ogledali jaslice. Mladi so nato sestavili žirijo in določili zmagovalce tekmovanja *Jaslice pri nas doma*. Tretje mesto si je zaslužil Martin Roman, drugo mesto Martin in Sofia Buna, prvo mesto pa Beatrice Devetak. Predsednica društva je dejala, da se vsako leto pridružuje več otrok in da je zelo zadovoljna, kajti pobuda otroke in mlade veseli in ker vaščani, predvsem starejši, nestrno pričakujejo ta dan, ko lahko ob domače jaslice postavijo plamen miru in poslušajo božične pesmi.

ZAKAJ PRAV JEZUS? (10)

PRIMOŽ KREČIČ

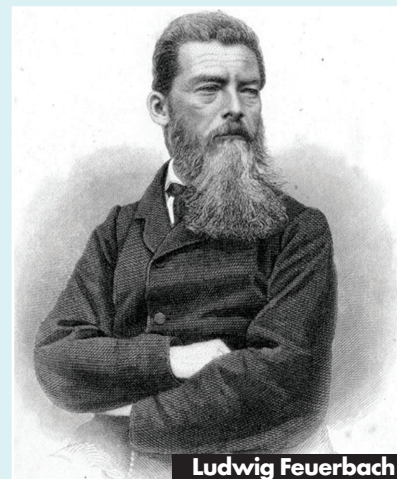
Prečiščevanje zgodovinske podobe o Jezusu Celih osemnajst stoletij ni nihče dvomil o Jezusovem zgodovinskem obstoju. Z nastopom modernega razumarstva in enostranskega branja zgodovine se je porodila ideja, da je nedokazljiv obstoj človeka, ki se je imenoval Jezus.

Zlasti med nemškimi protestantskimi misleci se je začelo raziskovanje, kakšen je odnos med vsalim Kristusom in Jezusom iz Palestine. Prvi v tej vrsti je bil v osemnajstem stoletju profesor vzhodnih jezikov Reimarius, Ta je v svojem raziskovanju Nove zaveze hotel razločiti med Jezusovim naukom in tem, kar so učili apostoli ter Cerkev. Knjižničar iz Wolfenbüttla, Lessing, je natisnil njegovo delo in spodbudil tako imenovano zgodovinsko kritično razmišljanje o Jezusovem življenju. Različni avtorji liberalne teologije: Paulu, Schleiermacher, Strauss, Renan in drugi, so želeli ob Svetem pismu priti do fotografske podobe Jezusa iz Nazareta. Pri tem so šli tako daleč, da niso več poznali povezave med Jezusom vere in zgodovine. Feuerbach je zapisal, da je bistvo krščanstva v čustvih, ki prebivajo v človeškem srcu. Marx je šel še naprej in poudaril, da je vera opij za ljudska čustva, Jezus pa je bajka, kar se še danes sliši po šolskih predavalnicah in čuti v medijskem poročanju.

Toda pot raziskovanja je šla naprej. Köhler je ob koncu devetnajstega stoletja naglasil, da je treba raziskovati pogled Cerkve na Jezusa. To smer je poglobil Bultmann, ki se je usmeril v oznanilo o Jezusu, kot je zapisano v Svetem pismu. Iz svetopisemskih tekstov je želel odpraviti vse, kar spominja na mitično oziroma mešanico božjega in človeškega. Bultmanna so zanimala predvsem

oblike in načini pripovedovanja, ki so jih uporabljali svetopisemski avtorji, samo zgodovinsko dejstvo pa se mu ni zdelo tako pomembno.

Sredi dvajsetega stoletja je prišlo do preobrata med njegovimi učenci. Ti so zopet postavili problem zgodovinskega Jezusa. Bornkamm je v njegovi knjigi o Jezusu zapisal, da je njihov program iskati zgodovino v oznanilu evangelijev in v tej zgodovini oznanilo. Apostoli so oznanjali vstalega in povelčanega Kristusa, pri tem pa so ohranili sporočilo o Jezusu, ki je živel in deloval v krajih Palestine. Oba načina pripovedovanja izhajata iz iste osebe in opisujeta iste dogodke. Dejansko gre za nov pogled na zgodovino, ki ni

Ludwig Feuerbach

zgodovinsko dogajanje, pri tem pa omogoča tudi pogled v preteklost in v prihodnost. Ves ta razvoj je izoblikoval kriterije, ki upoštevajo zgodovino redakcij evangelijev in zgodovino literarnih vrst ter vodijo do zgodovinskega Jezusa in novosti, ki jo je prinesel njegov velikonočni dogodek.

Hvala duhovnikom

Vsaka oseba, vsaka zgodba je pomembna

G. Diego Conforzi, župnik v župniji Sv. Ugo v Rimu

V Italiji je 35 tisoč škofijskih duhovnikov, ki so se odločili, da darujejo svoje življenje za evangelij in za druge. Za življenje potrebujejo tudi nas. [Darujmo za tiste, ki se darujejo.](#)

Podpri njihova prizadevanja s svojim Prispevkom

SVOJ PRISPEVEK DUHOVNIKOM LAHKO PONUDIŠ:

■ z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009 ■ s kreditno kartico lahko daruješ s klicem na brezplačno telefonsko številko 800-825000 ali na portalu www.insiemeaisacerdoti.it ■ z bančnim nakazilom na glavnih italijanskih bankah ■ z neposrednim darom Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov - Istituto sostentamento clero vaše škofije. [Prispevek je odtegljiv.](#)

Več informacij na www.insiemeaisacerdoti.it

Spremljaj poslanstvo duhovnikov na: www.facebook.com/insiemeaisacerdoti

Kratke

Doživeta božična prireditev v Števerjanu

Učenci osnovne šole Alojz Gradnik v Števerjanu so v torek, 19. decembra, razveselili starše in sorodnike z občuteno in lepo izvedeno božično prireditvijo, ki je bila v šolski telovadnici. Najprej so nastopili otroci iz prvega, drugega in tretjega razreda, ki so uprizorili pravljico Modri cvet, ki jo je napisala Anita Šefer Mihelič. Dogaja se v smrekovem gozdu, ki so ga otroci predstavili z zelenimi klobučki v obliki smreke. V tem gozdu se dogaja marsikaj. Včasih zapiha

mrzel zrak, nato posije toplo sonce, ki ogreje rastline in živali. Odprejo se cvetovi, tudi modri, in živali pokukajo iz brlogov. Posebno se razveselijo vile in princeze, ko jih sprejmejo smrečice s petjem in z veselimi razpoloženjem. Prireditev je bila uglasena na motiv prijateljstva, ki nas povezuje, bogati in nam lepša življenje. To seveda velja za vse na svetu, predvsem za tiste, ki trpijo zaradi pomanjkanja hrane in vojnih žarišč. Prijateljstvo blaži tudi te bolečine in pomanjkanja. Učenci četrtega razreda so zapeli in na flavte zaigrali nekaj skladbic na isto tematiko. Največji, petošolci, pa so zaokrožili božični program z recitacijami in nato še s pesmimi, ki so jih zapeli vsi otroci. Kot je že ustaljena in lepa navada, se je prireditev končala na najlepši način z božično Sveta noč in z voščili, da bi preživeli veselo božično praznike in srečno začeli in tudi nadaljevali novo leto 2018. Ob koncu se je predstavila staršev Sara Miklus zahvalila učiteljicam in drugemu šolskemu osebju, ker z gledno skrbijo za otroke in jih pripravijo na tako prijeten in doživet nastop. Zahvalila se je tudi županji Franki Padovan, ki skrbi, da je v šoli vse urejeno in da so pogoji za učenje čim boljši. / DP

Goriški upokojenci so prijetno silvestrovali v Furlaniji

Prednovoletno praznovanje predstavlja za Društvo slovenskih upokojencev za Goriško eno najbolj priljubljenih srečanj, saj je to praznična priložnost za utrjevanje dobrih medsebojnih odnosov, ko si društveni člani zaželijo polno radostnega razpoloženja pred koncem leta. Okrog 80 upokojencev se je v četrtek, 28. decembra 2017, odpeljalo proti kraju Castions di Strada. Pot jih je vodila po Napoleonovi cesti, po kateri so Napoleonovi vojaki leta 1797 prodirali proti Goriški. Vsi udeleženci so se zbrali v udobni restavraciji Napoleone, kjer se je kar kmalu začelo družabno srečanje ob pogovorih, ubujanju spominov na

preteklo leto in ob prijetni glasbi. Društveni predsednik Emil Devetak je v pozdravnem nagovoru na kratko podal obračun delovanja leta 2017, ko je društvo uresničilo kar precej pobud. Nato je navedel tudi glavne načrtovane dejavnosti za leto 2018. S trenutkom zbranosti so prisotni počastili spomin na preminule člane. V preteklem letu je društvo namenilo primerno pozornost nastopom ženskega pevskega zbora na raznih revijah, ohranjanju dobrih odnosov z društvi in ustanovami, predvsem iz Slovenije, izletništvu in ženski rekreaciji. V mesecu aprilu je na občnem zboru obnovilo in pomladilo Upravni odbor. Po nagovoru se je nadaljevalo živahno druženje ob zvokih harmonike. Ob primerni uri so priredili srečelov in z dobitki razveselili številne člane. Kot običajno je bila malo kasneje na vrsti tradicionalna počastitev jubilarov. Kar 36 članov je praznovalo okroglo obletnico, a le sedem od teh je bilo prisotnih. Petim 90-letnikom in številnim 80-letnikom so odborniki nesli vrtnice na njihov dom. Proti koncu večera so si prisotni voščili vesel in srečen vstop v novo leto. (ed)

ŠTEVERJAN Maša, koncert, koledniki, jaslice, tombola ...

Pestro božično srečanje

Prijetno vzdušje ob iztekajočih se božičnih praznikih je bilo v Števerjanu na praznik Gospodovega razglasenja. Popoldansko mašo, ki jo je daroval g. Marijan Markežič, je uvedel prihod svetih treh kraljev. Skupina mladih Števerjančev namreč skrbi za to, da se lepo nadaljuje stara vaška tradicija. Gašper, Miha in Boltežar (pravzaprav dve skupini kolednikov) so 5. in 6. januarja obiskali števerjanske domačije in tudi števerjanske družine v Gorici ter okoliških krajih. Ob prihodu in odhodu pojejo stare pesmi, ki se ohranjajo skozi stoletja po ustnem izročilu. S kadilom blagoslovljajo hiše, s kredno pišejo nad vhodna vrata letnico in prve črke imen kraljev. Po domovih

nabirajo denar, ki ga dajejo v dobre namene.

Mašo je z odličnim petjem na koro spremljala vokalna skupina Krila iz Ljubljane, ki je nastala pred 25 leti in jo vodi dirigentka Mojca Lorber. Po maši je v prezbiteriju poklonila še šest

božičnih pesmi. Kot je poudaril Jure Sešek, znan kot izvrsten radijski voditelj, pa tudi kot oče v glasbeno posebno nadarjeni družini, člane skupine Krila družine le ljubezen do petja, ampak predvsem prijateljstvo. Sešek je nastop zelo prisrčno povezoval s

primernimi mislimi o hvaležnosti za darove, ki se jih morda ne zavedamo: za življenje brez strahu pred preganjanjem, mučenjem in lakoto, za hrano, streho nad glavo in denar. Z jaslicami izražamo hvaležnost ob spominu, da se je Gospod sklonil in prišel k nam. Na koncu je navzočim zaželel srečno, zdravo in blagoslovljeno leto. "Slovenecem, ki ste v mnogočem bolj Slovenci od nas", so kot dodatek zapeli še moštovino bratov Avsenik *Slovenija, od kod lepote tvoje*. Po maši je prisotne v imenu društva Sedej pozdravila Ilaria Bergnach in uvedla nagrajevanje natečaja Moje jaslice. Vse jaslice, ki so si jih ogledali, so bile "enkratne in raznovrstne", je povedala Ema Terpin, ki je čestitala vsem sodelujočim in nato razkrila imena zmagovalcev. Po koncertu je bila na vrsti še tradicionalna tombola.

SCGV EMIL KOMEL Predbožični nastop

Topla voščila in prisrčna zahvala

Med številnimi glasbenimi srečaji, nastopi in koncerti v predbožičnem času je 19. decembra potekal v komorni dvorani KC Lojze Bratuž v Gorici tudi eden izmed šolskih nastopov v organizaciji SCGV Emil Komel in Arsateliera. Na oder so stopili mladi flavtisti, violinisti in pianisti, pa tudi dve mladi in obetavni sopranistki. Zadnjo točko je oblikoval mali godalni orkester: šest malih, a samozavestnih violinistov je skupno s prof. Franciškom Tavčarjem zaigralo nekaj pesmic. S primernimi mislimi o gostoljubju, prijateljstvu in miru, o dragocenem času, ki naj ga z ljubeznijo darujemo bližnjemu, so

sodelovali tudi nekateri starši, ki so navzočim zaželeli, da bi novo leto zašumelo "kakor mogočno drevo: očarljivo, žilavo in zdravo"! Ob koncu prisrčnega večera so se tudi zahvalili prof. Tavčarju za 12 let poučevanja violine na doberdopski podružnici centra Komel, kamor je vrsto let zahajalo 10 mladih violinistov. "S svojo prirojeno zadržanostjo in nevsiljivostjo, vendar neposredno, strokovno in vztrajno je znal prof. Francišek vsakega izmed svojih učencev posebej nagovoriti, spodbujati in bodriti". Nekateri gojenci še vztrajajo na svoji glasbeni poti, drugi so svoje glasbene ambicije zamrzili, prav vsi pa se nepozabnih doberdopskih srečanj spominjajo z ganjeno hvaležnostjo, saj sta trud in ljubezen, ki jim ju je prof. Tavčar namenjal, "neprecenljiva popotnica v življenje". V doberdopski podružnici sicer pouk različnih instrumentov redno poteka: še so možni vpisi, snujejo se tudi novi projekti.

Sovodnje ob Soči

V večnost je odšla Zora Pelicon vdova Kerševan

Dva dni pred Božičem se je s tega sveta poslovila ena izmed najstarejših vaščank oz. vaščanov iz Sovodnje, Zora Pelicon vdova Kerševan, ki je v lanskem oktobru praznovala 99. rojstni dan. Njena zemeljska pot res ni bila posuta s samim cvetjem. Tudi trnje se je splevalo na njej. Že ob rojstvu, 18. oktobra 1918, je občutila bridkost tujine. Rodila se je namreč staršem Alojziji - Gini in Adamu v taborišču v kraju Hammerhof na Avstrijskem, kamor so izselili nekatere prebivalce iz naših krajev, v katerih je divjala prva svetovna vojna. Ko se je končalo krvavo klanje, so se kot mnogi drugi tudi njeni starši vrnili v porušeni domači kraj in začeli vse znova. Ni bilo lahko, časi so bili hudi, preživetje je bilo težko. Zato je Zora že kot majhna deklica po

osnovni šoli odšla služiti v Zdravščine k družini, pri kateri je umrla mati in pustila tri odrasle fante ter moža. Pokojna Zora je večkrat pripovedovala, kako ji je bilo težko, ko je morala - ona tako drobna in majhna! - skrbeti

za štiri fante. Ko je bila že dekle, se je zaposlila v predilnici v Podgori. V zgodnjih jutranjih urah, ko je bila še tema, se je odpravljala na delo, najprej peš, potem pa si je vsa srečna kupila kolo, da se je lahko z njim vozila na delovno mesto, kjer so jo imeli zelo radi, ker je bila zelo marljiva in vestna. Bila je divjala druga vojna vihra in je fašizem razsajal po naših krajih, je stopila v zakon z Dominikom Kerševanom, ki se je kot italijanski vojak moral vojskovati na afriški celine, dokler ni prestopil k partizanskim vrstam in se boril za svobodo v prekomorskih brigadah. Zora je doma trepetala zanj in se odpravila celo k sv. Antonu v Padovo, da bi izprosila pri njem srečno možovo vrnitev. Medtem se jima je namreč l. 1941 rodil prvi sin, Silvan. Z otrokom je v strahu prestala tudi ta vojni čas. Ko je že nastopil mir, je dobila drugega sina, Žarka. S svojim močnim značajem je premagovala marsikatero

težavo in kljub finančnim stiskam je Silvanu omogočila univerzitetno šolanje. Vseskozi je bila zelo skrbna in gospodarska; lotila se je vsakega dela. Imela pa je tudi posluš za težave bližnjega, saj je sama okusila marsikaj bridkega. Kljub vsemu je bila veselega, odprtega značaja. Bila je družabna. Duhovito je znala pripovedovati marsikatero anekdoto. Dokler ji je zdravje dopuščalo, se je rada udeleževala izletov in romanj, najraje vsakoletnega romanja na Barbano. Zadnja leta ji je žal bolezen zabrisala marsikateri spomin in ji odžirala življenjske skove. V četrtek, 4. januarja 2018, so jo svoji, prijatelji in znanci iz sovodenske cerkve sv. Martina, v kateri je občuten pogrebni obred vodil msgr. Renato Podbersič, pospremili k večnemu počitku na domačem pokopališču, kjer zdaj čaka vstajenja ob ljubljenskih starših, možu Dominiku in sinu Silvanu, ki ga je zahrbtna bolezen prezgodaj odtrgala iz naše narodne skupnosti. Bog naj ji poplača vse, kar je do brega storila v svojem zelo dolgem življenju.

Stolna cerkev v Gorici / Božični koncert

Podoživljanje božične noči ob nežnih melodijah

Božični koncert, ki si ga je kot veliko drugih kulturnih dogodkov v petdesetih letih prejšnjega stoletja zamislil duhovnik in veliki kulturni zagnanec Mirko Filej (1912-1962), se je lepo zakoreninil v zavesti goriških slovenskih vernikov in vseh, ki ljubijo cerkveno petje. Tako so se na dan sv. Štefana, 26. decembra 2017, v popoldanskih urah v stolni cerkvi v Gorici, ob razveseljivi prisotnosti lepega števila udeležencev, oglašale predvsem naše mile božične pesmi, ob poslušanju katerih se vselej nekaj zgane v srcu. Koncert, ki ga že vrsto let skrbno pripravlja Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica, v sodelovanju Zveze slovenske katoliške prosvete in Sveta slovenskih organizacij - v stolnici so bili tudi predsednica ZSKP Franka Padovan in predsednik SSO Walter Bandelj ter občinska svetnica iz vrst SSK Marilka Koršič -, je tokrat ponudil tudi dva orgelska intermezza. G. Mirko Butkovič, ki ga poznamo kot dobrega organista, je izvajal dve Pastorelli, eno v C-duru, drugo v D-duru. Prvo je zložil plodovit skladatelj František Xaver Brix (1732-1771), drugo pa Jan Krtiltel Kuchar (1751-1829), oba sta bila po rodu Čeha. Obe skladbi sta zazveneli v podoživitem

vzdušju. Zborovski koncert je uvedel MoPZ Mirko Filej, ki ga od ustanovitve dalje vodi Zdravko Klanjšček. Ob spremljavi Damijane Čevdek Jug so zapeli tri pesmi, med katerimi je *Božično pričakovanje* uglasbil prav njihov zborovodja Klanjšček. Pod isto taktirko in spremljavo se je predstavil tudi Cerkevni pevski zbor Jazbine - Pevma, ki si prizadeva ohranjati lepo cerkveno petje v teh briških vaseh. MePZ Štandrež je pod vodstvom Zulejke Devetak odpel tudi znano in priljubljeno *Poslušajte vsi ljudje* v priredbi Ubalda Vrabca. Na orgle je zbor spremljala Eva Dolinšek. Čezmejno razsežnost koncerta je dal MePZ iz Vrtojbe, ki ga sicer vodi štandreški domačin Silvan Zavadlav - v dokaz, da glasba ne pozna meja! Izbral je Gallusovo skladbo *Resonet in laudibus* ter narečno obarvani pesmi *Na pjesma žalima* Ubalda Vrabca in *Buažeč* Dine Slama. Koncertni del je z natančno odbranimi in odpetimi skladbami imenitno, zares "pouduhovljeno" sklenila Dekliška vokalna skupina Bodeča Neža. Ob zborovodkinji Mateji Černic, ki od svojih pevk zahteva zmeraj, kar največ zmorejo, so izjemno ubrano, vokalno čisto in izbrušeno pod baročne obo-

ke splavale pesmi *O magnum mysterium*, ki jo je zložil Cristóbal De Morales (1500-1553), *Oj djetešče* Antona Čelarja in *Jaz vem* v priredbi Janeza Močnika. Res "angelsko" zapejim melodijam je sledilo tako vneto ploskanje, da so dekleta podarile še *Adeste fideles oz. Hitite kristjani*.

Med pesmimi in skladbami je Ilaria Bergnach, članica Dramske družine SKPD F. B. Sedej iz Števerjana, prebrala zgodbo o fantičku, kateremu je Jezusček v jasli prigravarjal, naj mu prinese v dar vse: to, kar ga osrečuje, in tudi tisto, kar ga žalosti in jezi. Zraven je dodala še prodorne misli papeža blaženega Pavla VI., ki je vernike nagovarjal, naj svoj čas podarjajo ljudem, saj le ti potrebujejo našo bližino, naš čas in našo ljubezen, živ stik in zagotovilo, da niso pozabljeni. Navzočnost vliva tolažbo in mir, največje darilo, ki ga lahko podarimo sočloveku, je čas, ki si ga vzamemo zanj.

Pomenljive misli je pred začetkom koncerta prebral tudi Dario Bertinazzi, predsednik ZCPZ Gorica. Spraševal se je predvsem, kaj pomeni praznovanje Božiča sedanjim generacijam. "Kaj bi bilo namreč, ko bi odstranili lučke, drevesček, praznično kosilo in razne večerne 'fešte', ki z Božičem nimajo nič skupnega? Kaj bi ostalo od tega? Ali bi še vedno vsi praznovali sveti večer, kot ga praznujejo? Človek si je sam pokvaril tisti pristi Božič, ki je verski praznik, ne pa folklor in pričakovanje daril. Praznik je, ko zadiši doma po pečeni gubanci ali potici, ko si pri mizi in se ti ne mudi oditi še z grizljajem v ustih;

praznik je, da se z bližnjim ustaviš in se pogovoriš". Tehnologija žal ni več samo v pomoč ljudem, v nekaterih primerih je postala ovira, pregrada med ljudmi. "Ne zavedamo se, da so nas zaslužili s tehnologijo. Povsod moraš biti prisoten, dosegljiv. Kot obseden ždiš s telefonom v roki, da ne bi zamudil kakega sporočila. Nimamo pa časa, da bi doživeli srečanje s prijateljem ob kavi, da bi se pogovorili s sosedom ali prebrali kakšno lepo knjigo. Vsi smo zaposleni od jutra do večera in še dlje. In kaj imamo od tega? Otroci se ne znajo izražati, ker pišejo samo sporočila. Kaj se nam dogaja? Kam smo prišli? Ali je to Božič ali so to prazniki?" Ob tem grenkem razmišljanju je zaželel, da bi v teh prazničnih dneh izrabili priložnost in se z domačimi pogovorili, saj se ne zavedamo, da čas neusmiljeno beži. Želel je, da bi "milost božičnega časa in vzdušje, ki ga ustvari prihod Odrešenika, ohranjali tudi med letom, da bi znali prisluhniti bližnjemu in si zaželeli dobro tudi med letom, vsak dan. Božjo navzočnost lahko doživljamo vsakič ob evharistiji. Bog nam je blizu vsak dan". Litanijske Materne Božje z odpevi in nepogrešljiva Sveta noč in seveda blagoslov z Najsvetejšim so sklenili to občuteno tradicionalno božično srečanje v goriški stolnici.

Bogoslužje sta vodila nekdanji goriški nadškof Dino De Antoni in škof vikar za slovenske vernike Karel Bolčina, kateremu se je pridružil še g. Mirko Butkovič. Na koro so ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava zapeli pevci nastopajočih zborov. Msgr. De Antoni je voščil vernikom in jih v kratkem nagovoru spodbudil, naj v slovenski narodni skupnosti še naprej gojimo cerkveno petje in ohranjamo ta lepi božični koncert, ki plemeniti duše in ustvarja pravo božično razpoloženje.

Iva Koršič

(Več fotografij na www.noviglas.eu)

Kratke

Dobrodelna baklada Štandrež - Vrtojba - Jeremitišče

V začetku novega leta v Štandrežu že več let poteka dobrodelna baklada, ki ima še posebno oznako, saj sodelujejo pri njej tudi pohodniki iz Vrtojbe, ki se na nekdanji državni meji združijo s Štandrežci, ki svoj pohod z baklami začenejo na trgu pred cerkvijo. Nato združeni v dolgi, z baklami osvetljeni vrsti se odpravijo do Jeremitišča, kjer jih čakajo sladke dobrote, ki jih pripravijo izkušene vrtojbenske žene. Za klobase in toplo pijačo pa poskrbijo Jeremitarji in športniki Juventine. Baklado organizirajo društvo sKultura 2001 in druga štandreška društva. Baklade so se udeležili tudi vrtojbenski župan Milan Turk in drugi kulturni delavci. V Štandrežu so se domačinom pridružili še prijatelji in znanci iz drugih goriških krajev. Med njimi smo opazili goriško občinsko svetnico dr. Marilko Koršič. Baklade se je udeležil tudi škof vikar za Slovence Karel Bolčina. V Jeremitišču so ob lepo okrašenem iglavcu zadonele tudi božične pesmi in to priložnost so številni izkoristili za novoletna voščila. Veliko je bilo tudi otrok, ki so "korajžno" korakali po skoraj pet kilometrov dolgi poti. V Štandrežu so prispevke namenili za bolnike v Avianu. / DP

Doberdob / Blagoslov otrok

Letošnji blagoslov otrok, ki ga je podelil naš župnik Ambrož Kodelja 7. januarja 2018, je bil obogaten s prisotnostjo goriških skavtov. Otroški živčav se je veselo razlegal ob jaslicah, ki jih je tudi letos postavil g. Mario Vizintin in so si jih naši otroci pobleže ogledali. / TP

Obvestila

Župnija sv. Martina škofa iz Savodenj ob Soči in Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice vabita na božični koncert "Slava Bogu na višavah", ki bo v petek, **12. januarja, ob 19.30** (takoj po sv. maši) v sovodenjski župnijski cerkvi. Pri mašnem bogoslužju in na koncertu bo pel MePZ "Mirko Špacapan" iz Podgore pod vodstvom Petra Piriha. **SPDG** prireja v sodelovanju s SK Brdina ob 13. januarja do 18. februarja niz tečajev alpskega smučanja. Potekali bodo v kraju Forni di Sopra ob sobotah in nedeljah. Namenjeni so predvsem mladim, ob primernem številu prijav pa bodo tudi tečaji za odrasle. Prijave: še 11.1. od 18. do 20. ure na sedežu SPDG, Verdijev Korzo 51/int. Informacije tel. 3474599668 (Sara).

Občina Savodnje ob Soči obvešča prebivalce, da je možno koristiti sredstva za delno kritje stroškov del na stavbah za preprečevanje potresne nevarnosti. Prošnje lahko predložite v občinsko vložnišče ob uradnih urah. Rok za vlogo prošnje poteče 12. februarja 2018. Več informacij je na razpolago na spletni strani www.comune.savogna.go.it. **PD Rupa - Peč** vabi na vsakoletni izlet v Maroko od 23. do 30. avgusta 2018. Informacije po tel. št. 0481 882285 (Ivo Kovic). **"Male oglase"** najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Darovi

Za SCGV Emil Komel: v spomin na Zoro Kerševan daruje družina Koršič-Čotar 100 evrov. **Za sovodenjsko cerkev:** ob smrti drage mame Zore daruje Zarko 100 evrov. **Za Novi glas** darujejo Pietro Pavlica 200 evrov, Ciglič Remigij 20 evrov, župnijski urad Vrtojba 25 evrov.

Sožalje

Ob smrti ljube mame **Erminie** sočustvujemo s svojim pevcem in odbornikom **Valterjem Miklužem** in mu izrekajo iskreno sožalje **člani MePZ Lojze Bratuž in njihov zborovodja David Bandelj**.

Cestitke

Na tržaški univerzi je v **četrtek, 14. decembra 2017**, uspešno diplomirala iz političnih ved naša društvena tajnica **Liza Terčič**. Iz srca ji čestita celotno **društvo Sedej** in ji želi veliko uspeha na delovni poti.

Zahvala

Ob slovesu naše drage mame in none **Zore Pelicon vdove Kerševan** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo pospremili na zadnji poti. Še posebna zahvala naj gre g. župniku msgr. Renatu Podbersiču za pogrebni obred in lepe, tolažilne besede, pevkam, ki jih je na orgle spremljala Alessandra Schettino, ter gospem, ki so pripravile molitveno pobožnost za pokoj njene duše. Bog poplačaj vsem!
Zarko, Blaž, Jernej, Iva

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 12. 1. 2018 do 18. 1. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 12. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 13. januarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 14. januarja: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 15. januarja (v studiu Ilaria Bergnach in Carlotta Nanut): Prazne buče močno donijo.

Torek, 16. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 17. januarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Denar sveta vladar - Izbor melodij.

Četrtek, 18. januarja (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Nedelja, 21. januarja 2018, ob 17. uri

Dramska družina SKPD F.B. SEDEJ - Števerjan
*Rik van den Bos***LETO ŠLAGERJA**

PREVOD TANJA MLAKER

REŽIJA IN DRAMATURGIJA: TOMAŽ KRAJNC

- Torek, 30. januarja 2018, ob 20. uri

Natečaj Mladi oder - nagrajevanje
Mladinski dramski odsek PD Štandrež
*Stefano Job***OGLEDALO POVEJ ...**

PRIREDBA IN REŽIJA: DANIELA PUJA

- Nedelja, 4. februarja 2018, ob 17. uri

Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež
*Tone Partljič***ČAJ ZA DVE**

REŽIJA: JOŽE HROVAT

ISKRIVI SMEH
NA USTIH VSEHPredstave bodo v veliki dvorani
KULTURNEGA CENTRA LOJZE
BRATUŽ v Gorici**Za rezervacije in informacije:**Kulturni center Lojze Bratuž
tel. 0481 531445
e-mail: info@centerbratuž.orgZveza slovenske katoliške prosvete
tel. 0481 538128
e-mail: zskp_gorica@yahoo.it

SKRD JADRO, SKRŠD TRŽIČ in ŽEPZ IZ RONK

v sodelovanju z župnijo sv. Lovrenca

vabijo na

TRADICIONALNI KONCERT BOŽIČNIH PESMI

nedelja, 14. januarja, ob 15.30
v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah

Nastopala bosta:

MePZ Štandrež (vodi Zulejka Devetak) in
MePZ "Ciril Silič" iz Vrtojbe (vodi Silvan Zavadlav)

PREPLETANJA UMETNOSTI IN DOBRODELNOSTI

Odprtje dobrodelne razstave - Sinji vrh 2017

Kulturni center Lojze Bratuž

Četrtek, 18. januarja 2018, ob 19. uri

Glasbeni poklon Mladinski pevski zbor Emil Komel,

zborovodja Damjana Čevdek Jug

SREČANJA POD LIPAMI ob 20. uri Na pogovoru bodo sodelovali urednik na Radiu Ognjišče
Jože Bartolj, strokovna sodelavka pri projektu Slovenija
odprta za umetnost Anamarija Stibilj Šajn ter Jožica Ličen
iz Škofijske karitas Koper

Gorica / KCLB - ZCPZ: Božični koncert Radostno razpoloženje ob Jezusovem rojstvu

Tudi letos je Kulturni center Lojze Bratuž ob sodelovanju Zdrženja cerkvenih pevskih zborov Gorica uvrstil v koncertni abonma *Božični koncert* pod naslovom *Iz srca vsi radujmo se* in ga ponudil v poslušanje tudi abonmentom abonmaja Slovenskega stalnega gledališča za Gorico. Oba večera, v sredo, 20., in četrtek, 21. decembra 2017, se je velika dvorana KCLB napolnila z navdušenimi poslušalci, ki so zelo dobro ocenili delo naših ljubiteljskih pevcev in glasbenikov, ki so že večkrat pokazali, kaj lahko zmoreta vznese no navdušenje in vneta ljubezen do pevskega in glasbenega poudarjalnega dela. Sedemindvajset glasbenikov orkestra ArsAtelier in šestindvajset pevcev in pevcev, članov štirih zborov, MePZ Hrast (zborovodja Hilarij Lavrenčič), MePZ Lojze Bratuž (zbor. David Bandelj), MeMIPZ Emil Komel (zbor. David Bandelj) in Fantovske vokalne skupine Devin – Nabrežina (zbor. Mirko Ferlan), s tremi solistkami, Alessandro Schettino, Mojco Milič in Martino Kocina so pod suvereno dirigentsko

paličico Hilarija Lavrenčiča disciplinirano ustvarjali čudovit glasbeni večer z močnim ustvarjalnim nabojem in duhovnim sporočilom. Že sam pogled na oder, poln pevcev in glasbenikov, je bil navdušujoč in veličasten. Dirigent Lavrenčič, ki ima zmeraj veliko zanimivih zamisli in si zelo prizadeva pri njihovi uresničitvi, je za letošnje pevsko voščilo izbral zelo zanimiv program. V prvem delu so se pevci, ki jih na oder žene veselje do petja, preizkusili v izvajanju enega izmed najbolj znamenitih in izvajanih del Antonia Vivaldija (1678-1741) za soliste, zbor in orkester *Gloria in D-duru RV589*. Avtor jo je napisal v zre-

lem obdobju svojega ustvarjalnega zanosa, ko je bil zaposlen kot učitelj glasbe v Ospedale della Pie-

foto dd

ta' v Benetkah, domnevno 1. 1715, kot je v dvojezično programsko knjižico zapisal David Bandelj. Baročno mojstrovino so pevci skupaj s solistkami skušali

izoblikovati čim bolj bleščeče in polno, da bi zazvenela v vsej spevni baročni lepoti. Bolj učinkovito so verjetno izzveneli deli v hitrejšem ritmu. Vsekakor je izredno pozitivno in hvalevredno že to, da so se sploh lotili tako zahtevne izvedbe. Pri vsem tem pa pri ljubiteljskem poudarjalnem delu zmeraj zmanjka dragocene časa, da bi kaj še dodatno izpili, izčistili in dodali kakšne barvne odtenke, ki jih morda zaznajo

ploskanjem, ki je seveda zaobjelo tudi čustveno interpretacijo solistk, sopranistk Alessandre Schettino in Mojce Milič ter Martine Kocina; vsaka je s svojo barvo glasu in vokalnim izražanjem doprinesla svoj delež k izvedbi dela. Odlično in solidno je opravil svoje delo tudi orkester ArsAtelier s solisti vred.

V drugem delu koncerta so se nastopajoči poklonili goriškimi skladateljem Mirku Fileju (1912-1962), Lojzetu Bratužu (1902-1937) in Stanku Jericiju (1928-2007). Njihove izvirne skladbe so zazvenele v orkestraciji Patricke Quaggiata in Aljoše Tavčarja, ki sta nedvomno opravila veliko in zahtevno nalogo. Tako se je zaslila pesem *Oj hlevček betlehemiški* Mirka Fileja na besedilo Srečka Gregorja in v orkestraciji Aljoše Tavčarja, *Ena lučka* in *Noč najjasnejša, najlepša* Lojzeta Bratuža, prva na besedilo Stanka Staniča, druga pa pesmice Ljubke Šorli, obe v ork. Patricke Quaggiata, sledile so si kar štiri skladbe

Stanka Jericija; za pesmi *Nikar ne dremajte* in *Čujte, čujte* je orkestracijo napisal Aljoša Tavčar, za pesmi *Oj Dete je rojeno nam in Ljubezen* pa Patrick Quaggiato. Sporočilno najbolj močna in povedna je bila *Ljubezen* ("Kaj bi počeli sinovi slovenske matere, da nimajo Božiča, svoje polnočnice, jaslic, svojih božičnih pesmi"?), na besedilo Ivana Preglja, "ki je bila v originalu zapisana za zbor in orgle in predstavlja eno izmed sintez skladateljevega sinkretičnega gibanja med stili. Saj najdemo v njej sledove serialne glasbe, dodekafonije in istočasno impresionizma", je pojasnil David Bandelj v programski knjižici. To je bil res veličasten poklon goriškemu umetniku Jericiju ob desetletnici njegove smrti, glasbeniku, "ki je gledal čez obzorja domačnosti v svet in čigar večina del ostaja še vedno neizvedena". Nastopajoči so podarili poslušalcem enkratni užitek in ponovno dokazali, kaj lahko zmorejo s skupnimi močmi in koliko ustvarjalne sile premore ta naša mala slovenska narodna skupnost. Razveseljivo pa je tudi dejstvo, da je bilo na odru veliko mladih obrazov. To nas navdaja s spodbudno mislijo, da bo zborovsko petje še odmevalo z naših odrov in podarjalo še veliko takih umetniških presežkov, ki jih poslušalec dojemla bolj čustveno in srčno, kot če prihajajo iz ust poklicnih pevcev.

Iva Koršič

Božični koncert v cerkvi sv. Mavra in Silvestra v Pevmi Ljubko otroško in zrelo petje ter nagrada Pastirčku

V že božično razsvetljeni in okrašeni pevski farni cerkvi sv. Mavra in Silvestra – jaslice z velikimi izvirnimi lesenimi figurami sta izdelala domačina Matejka in Robert Prinčič – so v petek, 22. decembra 2017, s svojimi lepimi, zvonkimi glasovi in pristrčno iskrenimi mislimi o miru in prijateljskih odnosih med vsemi ljudmi ustvarili čudovito praznično vzdušje predvsem otroci iz domačega vrtca in šole. V vaški realnosti že trdno zakoreninjeno božični koncert je priredilo združenje Krajevna skupnost Pevma, Štmaver, Oslavje ob sodelovanju domače župnije. Spored je dvojezično povezovala Barbara Uršič. Kot vselej se je v cerkvi zbralo veliko ljudi, ki so pri cerkvenih vratih za prostovoljni dar dobili piškote in lepe voščilnice, ki so jih izdelali domači šolarji ob spodbudi učiteljic in pridne mamice. Pred oltar v prezbiteriju so najprej stopili malčki iz pevškega vrtca Pika-polonica. Pod vodstvom učiteljice Anite Kerpan so ljubko zapeli nekaj božičnih napevov, primernih za otroška grla. Za njimi so se oglasili krepki moški glasovi MoPZ Štmaver z zborovodkinjo Nadjo Kovic. Med drugim so zapeli tudi skladbo *Tota silescit*, ki jo je uglasbil pred desetimi leti umrli goriški glasbenik prof. Stanko Jericijo. Kratek, čustva poln trenutek so ustvarile članice skupine Citre za dušo in srce, ki pod vodstvom Janke Frančeskin deluje v sklopu Univerze za tretje obdobje v Novi Gorici. Pod energičnim vodstvom in ob spremljavi učiteljice Marte Ferletič pa je zapel 50-članski zbor OŠ

Josip Abram iz Pevme (na sliki). Melodije so izzvenele tudi ob spremljavi Janine Marušič, ki je zaigrala na flavto, in Zale Flosberger, ki je spremljala na violino. Glasbeno priredbo si je zamislila učiteljica Valentina Nanut. Med pesmimi so se prepletale tudi ljubeče priloznostne misli, ki pa žal niso dosegle takega učinka, kot bi lahko, ker so jih otroci izrekli neozvočeno in se je tako njihov glas porazgubil. Škoda! Pevski del večera se je končal z nastopom dveh zborov, MoPZ Mirko Filej in Cerkevnega pevskega zbora Jazbine – Pevma, ki ju neutrudno vodi Zdravko Klanjšček. Priljubljeno *Sveto noč*, ki ohranja svoj čarobni, skrivnostni naboj, je zapela skupaj z vsemi nastopajočimi pevci vsa cerkev ob orgelski spremljavi Jurija Klanjščka.

Markežič si jo je še kako zaslužil, saj revijo navdušeno ureja že 35 let. Revijo Pastirček so osnovali slovenski kateheti na Goriškem in Tržaškem za Veliko noč leta 1946; lani je praznovala 70-letnico rednega izhajanja: prej je izhajala v Gorici, nato v Trstu, od leta 1976 pa spet v Gorici. Tu jo izdaja Zadruga Goriška Mo-

Marjan Markežič

rok tajnice Černetove knjižnice Lucie Kremžar De Luisa Černetovo denarno nagrado in diplomu, potem ko je Ivo Jevnikar – skupaj s Sašo Martelancem in Tomažem Simsičem član komisije za podeljevanje te nagrade – prebral, kar je zapisano na diplomu: *Knjižnica Dušana Černeta v Trstu si šteje za čast, da 30. Černetovo nagrado prejme otroška revija Pastirček. Nad sedem desetletij se posveča mladim srcem ter jih s pesmijo, besedo in sliko uvaja v svet lepote, plemenitosti, znanja. Pri tem so ji za vodilo spoštovanje do vseh ljudi, ljubezen do slovenskih vrednot, spodbujanje mladih talentov in strmljenje nad čudesi Božjega stvarstva. Omenil je tudi zaslužne urednike Pastirčka, ti so bili: dr. Kazimir Humar, Srečko Gregor, Ljubka Šorli, Jože Prešeren, Zora Saksida, Ljuba Smotlak, najdlje od vseh pa Marjan Markežič. Jevnikar se je zahvalil prirediteljem božičnice v Pevmi, da so lahko izbrali to lepo množično srečanje za podelitev nagrad. Černetova nagrada je bila ustanovljena leta 1976 v spomin na časnikarja, javnega in političnega delavca Dušana Černeta (1916-1975) – med poslušalci v pevski cerkvi je bila tudi Černetova nečakinja Anamarija Prijatelj – kot priznanje Slovincu oz. Slovenki ali slovenski organizaciji za zasluženje v boju za ideale, za katere si je on prizadeval: slovenstvo, demokracija, krščanstvo. Pastirček že nad 70 let vzgaja mlade v tem duhu.*

Marjan Markežič se je pristrčno zahvalil za to priznanje in povedal, da bo Pastirček dobro uporabil denar za izdajo knjige, morda druge Packove. Poleg tega je v krajšem nagovoru povedal tole: "Radovednost, čudenje, veselje, vztrajnost,

delo, sporočilo sreče drugim so vrednote pastirčkov iz Betlehema. Iste vrednote vodijo tudi sodelavce revije Pastirček. Vesel sem in hvaležen, da so to razumeli tudi pri odboru Knjižnice Dušana Černeta v Trstu in nagradili Pastirčka, to je vse nekdanje urednike, člane odbora in vse prostovoljne sodelavce. Toda nagrada gre predvsem vam staršem, vam učiteljem in vsem vam malim pastirčkom, ki pridno sodelujete vsak mesec, tako da sem najbolj žalosten takrat, ko ne morem vsega objaviti, kar

mi pošljete: risbice, spise, odgovore na uganke in zanke. Zato veselo naprej, z Božičem v srcu, kajti samo takrat, ko delamo dobro, ko smo drug z drugim potrpežljivi, ko razveseljujemo žalostne, takrat se ponavlja Božič. Zato vam želim Božič celo leto, celo življenje". Po skoraj dveurni prireditvi so se navzoči lahko ogreli s kuhanim vinom in čajem in okusili sladke dobrote, ki so jih spekle spretne roke domačink. Slasten golaž je pa skuhalo krajevna lovška družina.

Iva Koršič

Izšla je knjiga o delu in življenju prof. Viljema Černa

"Na izpostavljenem mestu" je naslov knjige o delu in življenju profesorja Viljema Černa, ki je izšla te dni na pobudo Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Zadruga Novi Matajur. Knjigo je pripravil in uredil Igor Tuta. Prva predstavitev bo v Černovem rojstnem Bardu v petek, 12. januarja 2018, ob 18. uri na sedežu zadruge Nova Coop. Na njej bosta poleg urednika in pobudnikov publikacije spregovorila še domači župnik in velik pokojnikov prijatelj Renzo Calligaro ter prvi predsednik Republike Slovenije Milan Kučan. Na dogodku bo sodeloval tudi Barski oktet.

Knjiga, kot je v uvodni besedi zapisal predsednik SKGZ Rudi Pavšič, želi biti skromen prispevek v spomin in zahvalo profesorju Viljemu Černu, osebnosti, ki je vidno zaznamovala naš prostor in naše ljudi, predvsem na Videmskem. Bil je pojem Slovencev v Benečiji, neutrudljiv borec za naše pravice in narodno dostojanstvo. Njemu in njegovi vztrajnosti pri uveljavljanju naše jezikovne in širše prisotnosti gre velika zasluga, da smo danes na Videmskem narodno bolj prisotni in samozavestni. Bil je naš Čedermac. Odgovornik urednik Novega Matajurja Miha Obit pa je h knjigi pristavil: "Pomisliti na Viljema Černa nekaj mesecev po njegovi smrti pomeni pomisliti predvsem na njegove pesniške besede, tiste, ki so nam, vsem Benečanom, vsem Slovincem, kazale pot do boljše prihodnosti. To je portret človeka, ki je s svojo duhovno močjo, s svojo potrpežljivostjo in v svojo odprtostjo vsak dan svojega življenja dokazoval ne samo ljubezen do materinega slovenskega jezika, ampak tudi potrebo po spoštovanju drugih".

"Pričujoča knjiga", piše urednik Igor Tuta, "predstavlja pomembno pričevanje Viljema Černa, ki je obenem njegova enkratna duhovna oporoka. Svoje misli zapušča najprej vsem svojim ljudem v Bardu, v Terskih dolinah in v Benečiji, pa tudi vsem slovenskim bralcem. Ti bodo njegovo besedo razumeli kot dokument časa in ljudi, ki so na izpostavljenem mestu".

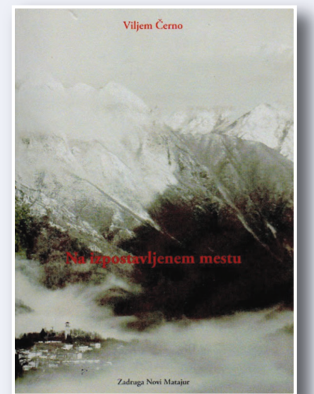

Foto IK

Posebno mesto na tem lepem in dolgem božičnem koncertu je našla otroška revija Pastirček. Ob 70-letnici izhajanja je Pastirček prejel jubilejno, 30. nagrado Dušana Černeta, ki jo podeljuje poseben odbor pri Knjižnici Dušana Černeta v Trstu. Pastirčkov vztrajni urednik Marjan

horjeva družba. Ob reviji, ki je med mladimi bralci zelo priljubljena, je uredništvo poskrbelo za izid še cele vrste otroških knjig in pesmaric. Mnogo Pastirčkovih bralcev je sodelovalo ravno na tem božičnem večeru, pri katerem je Pastirčkov urednik Marjan Markežič prejel iz

Kratke

Abonmajnska sezona SSG v Gorici: Tri umetniške poslastice

Po uvodnih novembrskih duhovitih akordih komedije Resnica, v izvedbi članov ansambla SSG in gostje Lučke Počkaj, v režiji Alena Jelena, so abonenti Slovenskega stalnega gledališča abonmaja za Gorico v decembrskih dneh uživali ob dveh čudovitih koncertih in ob zdrharsko vročekrvnih protagonistih komedije Barufe. Najprej jih je v goriškem Kulturnem domu popolnoma osvojil zborovski ženski sestav Carmen manet iz Kranja, ki je pod vodstvom Primoža Kerštanja vrhunsko izvedel umetne pesmi in tudi venček rezijanskih pesmi. Bogat glasbeni program so pevke še popestrile s koreografskimi gibi. V predbožičnem vzdušju pa je enkratno zasnel Božični koncert z naslovom Iz srca vsi radujemo se, ki sta ga v Kulturnem centru Lojze Bratuž priredila Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica. Kot lansko leto je tudi tokrat KCLB podaril goriškemu abonentom imeniten glasbeni večer, ki je v izvedbi domačih glasbenikov pod temperamentno taktirko Hilarija Lavrenčiča navdušil poslušalce.

Goriški abonenti SSG so se v ponedeljek, 18. decembra 2017, odpeljali v Novo Gorico. Tu so na velikem odru, na katerem so bile nameščene tribune, bili "soustvarjalci" Baruf, koprodukcije komedije, ki jo je po slavnih Primorskih zdrahah Carla Goldonija v istrski svet prestavil Predrag Lucić in ji pridral kar močno socialno noto. Z realistično naturalističnim režijskim čopičem jih je mojstrsko obarval Vito Taufer, ki vselej preseneča s svojim domiselnim izraznim iskateljstvom in seveda navdušuje publiko. Ob zabavi in humornih odtenkih pa se je v Barufah izrisala tudi rahla tančica grenčice, ki gledalca vodi v razmislek. Krstna uprizoritev Baruf je bila že v lanskem juniju v Kopru na Martinčevem trgu. Ognjevite ribiče vročekrvnih glav, pri katerih neznatna iskrica ljubosumja zaneti silovit zdrharski požar, in njihove obrekljive, zajedljive žene, ki se obmetavajo s psokami in se lasajo za vsako brez premisleka izrečeno besedo, so resnično mojstrsko, v vseh značajskih niansah, izrazitih kretnjah in mimiki ter seveda v posrečeni mešanici narečnih govoric, izrisali imenitni igralci iz štirih primorskih gledališč, Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, Gledališča Koper, Slovenskega stalnega gledališča Trst in istrskega gledališča Istarsko narodno kazališče – Gradsko kazališče Pula.

Bučno ploskanje ob koncu predstave, pri kateri je zadišalo po ocvrtih ribah, ki so jih igralci ponujali gledalcem, kar ni hotelo ponehati. To pa je najboljši dokaz, da so ob Barufah zaradi odlično spletenega besedila, vrhunske igralske izvedbe in iskriave, posrečene režije res doživeli odlično srečanje z gledališko umetnostjo.

Izšla je Mladika 7/2017

Zadnje Mladiko v letu 2017 odpira voščilo vsem bralcem pisatelja Alojza Rebule, ki želi svobode duha, novo doživetje Kristusove večne realnosti in zvestobo veri. Manjšinstvo pa naj ne bo manjvrednost in muka, pravi pisatelj, ampak po nadnaravnem gledanju celo svojevrsten privilegij. Sledi rubrika Fokus, ki tokrat pogloblja problem družbenega gospodarstva in družbe KB 1909. V članku je govor o pojmu družbenega gospodarstva, ki v širokih okvirih zajema dejavnosti, povezane z ustvarjanjem pogojev ekonomskega obstoja slovenske manjšine v Italiji. V zapisu, ki vključuje predstavitev slike poslovanja, jamstva, prodajo nepremičnin, negotova jamstva, so zbrana pričevanja poslovneža Vanje Lokarja in političnega delavca Štefana Bukovca ter izjave nekdanjega predsednika uprave KB 1909 in danes likvidatorja družbe Borisa Perica. Tudi članek Nedokončana tradicija piše o pomenu škode, ki jo kriza goriškega holdinga povzroča slovenski narodni skupnosti v Italiji. V rubriki Drobtinice o slovenskem govoru Manica Maver opozarja na spletni portal Fran, ki ga je Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša na veseli dan slovenske kulture posodobil in razširil nekatere njegove vsebine. Antena podrobno poroča o dogajanju v zamejstvu in zdomstvu, o knjižnih novostih, razstavah in se spominja tistih, ki so nedavno zapustili. V ekološki

rubriki je govor o podnebni konferenci v Bonnu, na kateri so poudarjali potrebo po okrepitevi okoljskih prizadevanj in omejitvi dviga povprečne globalne temperature. V rubriki literatura se objavljajo zgodba Leva Detele Legenda o ribji kosti in profesorjevi bolečini, ki je bila priporočena na 45. literarnem natečaju revije Mladika, in pesmi pod naslovom Svitki Radivoja Pahorja. Ob stoletnici smrti Janeza Evangelista Kreka Milan Dolgan poda vpogled v njegovo pripovedništvo. Zoltan Jan je zapisal nekaj osebnih spominov na profesorja Univerze v Ljubljani Dušana Pirjevca, čigar 40-letnica smrti se letos obeležuje. V rubriki Prebrali so za vas Maja Smotlak poroča o Vrtnarjevi pesmi (zal. Mladika) Brune Marije Pertot, Lidija Golc pa o knjigi O slovenski književnosti v Italiji in Avstriji (zal. Slovenska matica). V rubriki Pričevanja Mirella Urdih piše o svoji odselitvi z možem od matičnega Sv. Ivana pri Trstu v Nemčijo. Ob 120-letnici rojstva Franceta Goršeta Ivo Jevnikar piše o njegovih primorskih letih. Objavljen je prvi del zapisa. V mladinski prilogi RAST je uvodnik z naslovom Zakaj delam vse zadnji trenutek napisala Neža Petaros. Lucija Tavčar je avtorica daljšega članka, v katerem piše, kako mladi slovenski rojaki iz Italije občutijo matično Slovenijo in kako bi lahko mlade bolje povezali z matično domovino. O tem, kako občutijo mladi Slovenijo, so povedali tudi mlajši dijaki in univerzitetni študenti. Jernej Močnik poroča o gledališki predstavi Pustolovščine Numeri Prima, ki je odprla sezono gledališča Il Rossetti v Trstu. Objavljena je pesem Veronike Bordon, ki je prejela prvo nagrado za poezijo na literarnem natečaju Skk. Brina Bakhita svetuje, kako imeti lep nasmeš.

Spomin na velikega predstavnika slovenske moderne
Leto 2018 bo leto slovenskega
pisatelja Ivana Cankarja

V letu 2018 bomo ob 100-letnici smrti velikega slovenskega književnika Ivana Cankarja obeležili Cankarjevo leto. Še posebej pestro dogajanje se obeta v Cankarjevem rojstnem kraju Vrhniki, prav tako pa bodo življenje in izročilo velikega kulturnika obeležili številni javni in zasebni zavodi, razstavišča, društva ter posamezniki po vsej Sloveniji.

Uvod v Cankarjevo leto je že v teku

Prvi dogodek v predpripravi na Cankarjevo leto je bil na Vrhniki 14. novembra, ko so v Avli in Galeriji Cankarjevega doma predstavili Cankarjev koledar 2018 in odprli razstavo ilustracij iz slikanice *O človeku, ki je iskal srečo* avtorice Zdenke Obal. Slikanica je izšla na 99. obletnico Cankarjeve smrti, 11. decembra, trenutno pa je v vrhniškem kulturnem hramu na ogled fotografska razstava *Zdaj naj sneži, naj brije veter*.

Nekaj aktivnosti v smeri jubileja se je že zvrstilo tudi v Ljubljani. Sredi novembra so v Cankarjevem domu (CD) v sklopu projekta Cankar v stropu izšle tri stripovske interpretacije njegovih del in življenja. Andrej Rozman - Roza in Damijan Stepančič sta ustvarila *strip Hlapci; Ko angeli omagajo*, Boštjan Gorenc - Pižama in Tanja Komadina podpisujeta *Moj lajfi*, Žiga X Gombač in Igor Šinkovec pa sta ustvarila *stripovsko basen Hlapec Jernej in pasja pravica*. V CD so pripravili tudi *performans Cankar strip*.

Tudi sicer se v ljubljanskem CD intenzivno pripravljajo na Cankarjevo obletnico. Od januarja do junija 2018 bo potekal festival *Cankar o Cankarju*, ki bo povezal skoraj vsa umetniška programska področja zavoda. Med drugim bo v režiji Eduarda Milerja zaživela predstava *Pohujšanje v dolini Šentflorjanski*, v režiji Žige Divjaka uprizoritev *Hlapec Jernej*, pripravljajo pa tudi koncertno uprizoritev *Iz lepih časov*, ki bo temeljila na Cankarjevih pismih

Anici Lušinovi.

Novoletni koncert za uvod v celetno dogajanje na Vrhniki

Prvi dogodek, ki so ga v Cankarjevem domu na Vrhniki pripravili ob vstopu v Cankarjevo leto, je bil 6. januarja. To je 30. novoletni koncert, ki so ga pripravili orkester Simfonika in Mešani pevski zbor Mavrica z gosti. S koncertom bodo nato gostovali tudi v Ljubljani, je za STA povedala Tatjana Oblak Milčinski, glavna koordinatorica za Cankarjevo leto 2018 preko Zavoda Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem Vrhnika. Poudarila je, da se bodo do konca leta zvrstile zares številne prireditve. V januarju bo odprtje slikarske razstave *Zakaj je polje jezero*, ki je nastala ob sodelovanju 3. programa Radia Slovenija - ARS in Javnega sklada za kulturne dejavnosti (JSKD) - Osrednjėslovenska regija.

Pevsko društvo Ivana Cankarja Vrhnika pripravlja posebni izdaji Mednarodnega pevškega festivala, Muzejsko društvo Vrhnika bo Cankarjevemu letu 2018 posvetilo posebno številko Vrhnških razgledov, Planinsko društvo Vrhnika bo Cankarjev rojstni dan obogatilo z odprtjem nove kočice na Planini. Mala mestna galerija načrtuje ponatis *Erotike*, ki ga bo spremljala razstava ilustracij Bojana Mavsarja. Ta bo skupaj z vaškim odborom Na klancu za vsako hišo na Klancu, različna domovanja Cankarjeve družine po Vrhniki in za hiše, ki stoje ob poti Cankarjeve matere, oblikoval vokalnice s Cankarjevo podobo, kipa Alenka Vidrgar pa bo Cankarjev dom Vrhnika obogatila z literatovim portretnim reliefom. Leto bodo omenjeni in še številni akterji z Vrhnike obeležili tako doma kot na gostovanjih po drugih slovenskih krajih ter v tujini.

Obeleževanje Cankarjevega leta tudi drugod po Sloveniji

Tudi v drugih slovenskih krajih se bodo poklonili Cankarju. Kot so za STA sporočili z ministrstva za kulturo, bodo pri projektu sodelovali številni pooblašeni muzeji. Osrednji projekt pripravlja Muzej in galerije mesta Ljubljane (MGML) v sodelovanju s Cankarjevim domom in Narodno in univerzitetno knjižnico (NUK). MGML se usmerja v Cankarjevo življenje, njegovo pot od Vrhnike

do Dunaja in nazaj, Cankarjev dom se bo posvetil vplivom na njegovo mišljenje in delo (Ivan Cankar in Evropa/Med Shakespearom in Kafko), NUK pa korepondenci (Jaz sem Cankar - in ti pove vse).

V NUK bodo obletnico počastili tudi z zbirko Ivan Cankar Digital Classroom, na portalu dLib pa je že dostopna učna zbirka o Cankarju. Sicer večina slovenskih splošnih knjižnic v letu 2018 načrtuje tematske razstave o Cankarjevem življenju in delu. Nekatere knjižnice se bodo poslužile tudi digitalizacije. V Knjižnici Mirana Jarca iz Novega mesta bodo digitalizirali Cankarjeva pisma

Karlu Slancu, v Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne pa bodo izvedli prilagoditev nekaterih njegovih del, ki slepim in slabovidnim še niso dostopna, v zvočno različico ali brajico.

Načrtovano je tudi vključevanje lokalnih skupnosti in drugih zainteresiranih skupin. V okviru projekta Muzej v malem, ki poteka pod okriljem MGML, bodo sodelujoči v sodelovanju z Društvom za izvajanje filmske vzgoje Slon pripravili tri animirane filme Cankarjevih črtic, v pomladnih mesecih pa bodo posneli tudi zabaven črno-beli filmček o temi literatovega življenja in dela. S priložnostnimi razstavami bodo Cankarjevo leto obeležili še muzeji iz Celja, Kočevja in Velenja, Galerija Božidar Jakac in Švicarija.

Cankarju bo pod okriljem Javne agencije za knjigo RS posvečen tudi nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture Rastem s knjigo, številna velika slovenska gledališča pa bodo v aktualni sezoni v svojih programih uprizorili katero od Cankarjevih del.

JSKD bo na državni ravni leto obeležil predvsem v sklopu gledališke in literarne dejavnosti. Gledališke skupine bodo spodbujali k ustvarjanju predstav, nastalih po Cankarjevih dramah ali motivih njegovih del, posebno pozornost bodo posvetili mladinski populaciji v okviru projekta ŠtudenTeater. Odraslo populacijo bodo v Cankarjevo leto pritegnili z literarnim natečajem V zavetju besede, Teden ljubiteljske kulture pa se bo Cankarju poklonil z velikim nacionalnim odprtjem 10. maja na Brdu pri Kranju.

Vladka Tucovič

Vejica v nagovoru

V tridesetih Jezikovnicah, ki jih bralci Novega glasu lahko berete že dobro leto, se vejici (še) nisem natančneje posvetila. Mogoče zato, ker marsikdo misli, da je to edino, kar je v besedilu lahko neustrezno, pa sem želela pokazati, da se pogosto najde še marsikaj drugega, kar lahko izboljšamo in popravimo. Prevečkrat se namreč sliši, da je lektorjevo (pogosteje seveda lektoričino) delo omejeno zgolj na popravljanje vejic v smislu naračila ali prošnje, ki omalovažuje lektoriranje: »Evo, tu je moje besedilo, popravi vejice«. V besedilu tistega, ki je prepričan, da mu manjkajo samo vejice, je ponavadi še marsikaj napačnega, to pravim na podlagi svojih izkušenj. Po drugi strani je šolski predmet slovenščina pogosto neprijateljstvo ravno zaradi vejic, pa vas, dragi bralci, nisem želela spomniti na kaj, česar ste se nemara bali ali pa se ga še zdaj spominjate z nelagodjem, namreč jezikovnega pouka. Mogoče pa je vendarle skrajni čas, da spregovorim tudi o tem ločilu, ki ima ljubko poimenovanje, manjšalnico pravzaprav, saj je vejica – majhna veja. Veje pa imajo drevesa in grmi – zelenje, ki pomirja, pa imamo vsi radi, kajne?

JEZIKOVNICA

31

O vejici bi lahko pisala vsak teden, tako neizčrpna je ta tema, tokrat pa bo beseda tekla o tisti vejici, ki mora stati v nagovoru, kjer pa jo žal vse pre pogosto pogrešamo. Tovrstni nagovori so dandanes najpogostejši v pozdravih v elektronski komunikaciji, npr. v mailih. Težav nimamo, če napišemo običajne besedne zveze z levim ujemanjem prilastkom in jedrom, npr.: *Spoštovana gospa, Spoštovana gospa Novak ali Draga Marija*, pa tudi samo: *Spoštovani, Pozdravljeni* ipd. Zaplete pa se pri drugačnih pozdravih, npr.: *Pozdravljeni, profesorica* ali *Živjo, Marija* ali *Adijo, Janez*. Ko nagovarjamo na tak način, moramo vstaviti vejico, pa ne le eno, temveč dve, saj gre za t. i. vrivek, ki se mora od preostalega besedila ločiti z vejico. Pomagajmo si z verzom znane slovenske popevke, ki ga pravilno zapišemo takole: »Povej, Marija, zakaj umikaš pogled«. Tudi nagovori v elektronski pošti se ponavadi nadaljujejo v nadaljnje besedilo, zato sta obe vejici nujni, npr.: *Pozdravljeni, profesorica*, pišem vam zaradi izpita. /*Živjo, Marija*, prideš na zabavo? /*Adijo, Janez*, se vidiva jutri. Tovrstna vejica mora biti tudi v pogosto videnih napisih, kot sta: *Pozor, stopnica!* ali *Pozor, hud pes!* Upam, da vam tokratna tema o vejici ni zvela poguma, da boste z veseljem prebrali tudi nadaljnje Jezikovnice, četudi bo (včasih) govor o najbolj osvojenem ločilu.

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Predavanje Društva slovenskih izobražencev

Predbožično srečanje s patrom Ivanom Brescianijem

V ponedeljek, 18. 12. 2017, so redni in priložnostni obiskovalci večerov, ki jih tedensko prireja Društvo slovenskih izobražencev v Trstu, lahko prisluhnili zanimivemu predavanju. Tokrat je bilo srečanje namenjeno predbožični verski pogledu, da bi lahko vsakdo v tednu največje predpraznične mrzlice pogledal vase, se vprašal o svoji veri in lepše sprejel Novorojenega. V goste je iz Ljubljane, čeprav izvorno iz Gorice, prišel jezuit, pater Ivan Bresciani, ki je zdaj tudi provincial slovenskih jezuitov. Pater Ivan je srečanje posvetil pontifikatu papeža Frančiška, saj se mu zdi delovanje sedanjega papeža še posebno zanimivo. V Cerkev je prinesel nekaj novega, meni, čeprav nadaljuje delo, ki sta ga začela papež Janez Pavel II. in papež Benedikt XVI.. "Papež Frančišek preseneča po svojem stilu", skromnem in enostavnem, in prav v tem stilu začenja uresničevati sklepe II. vatikanskega koncila, ki, kljub temu da so bili sprejeti pred več kot petdesetimi leti, še niso povsem ude-

janjeni. S koncilom se je duhovnik obrnil k ljudem, vzpostavil stik z ljudmi, začel je maševati v njihovem jeziku. Morda, ker je Frančišek prvi papež, ki ni bil med koncilskimi očeti, dojemata ta prelomni dogodek v zgodovini Cerkev z neko distanco. Dejstvo je, da prav papež Frančišek s svojim zgledom, dejanji in mislimi deluje za cerkveno preno. Pomembna poteza pontifikata papeža Frančiška je tudi način, kako skuša posredovati teološka doganja. Teologija naj se namreč ne deli na razna področja, kot so dogmatična, psihološka, moralna in druga, temveč naj bo organska, vseobjemajoča. Pater Ivan Bresciani je namreč

prepričan, da Cerkvi manjka organska vizija. Kar se Cerkev kot institucije tiče, pa današnji papež deluje inovativno, tudi ker nas spominja, da Cerkev ni državna institucija in niti državna organizacija. Cerkev danes ne dojemamo več kot v 17. stoletju, s strogo piramidalno zasnovo, na dnu katere so laiki. Papež želi, da bi bila manj klerikalna in

Foto Lucija Tavčar

manj hierarhična. Frančišek nas od svoje umestitve pozdravlja kot "rimski škof", prosimo, naj molimo zanj, njegova Cerkev je sinodalna, kolegial-

na, podobna tisti iz začetkov krščanstva. Vabi nas torej v občestvo Cerkev, kjer naj bo prostora za vse, kjer se poslušamo in se skušamo razumeti, a to seveda ni vsem pogodu, še dodaja pater Ivan. V drugem delu predavanja se je g. Bresciani ob pripovedovanju življenja Abrama, očeta vere, posvetil razlagi trinitarčne teologije. Abram je namreč skozi svoje potovanje, življenje "od posameznika postal oseba in v občestvu spoznal Boga". Za patra Ivana je razlika med posameznikom, individuumom, in osebo ta, da je prvi egoist, ki v center dogajanja postavlja vedno sebe, oseba pa je stalno v odnosu in samega sebe podreja temu. V povezavi s tem je med drugim navedel dve skušnjavi, ki ju papež Frančišek ima za najbolj pereči v današnjem času. Gre za pelagianizem, ki se nanaša na menih Pelagija in njegovo prepričanje, da za izpolnjevanje svoje človeške usode ne potrebujemo božje milosti, in gnosticizem, ki trdi, da je mogoče vse razumeti z razumom. A če se po-

vrnemo k Abram, nas njegova zgodba uči, kako Bog nikoli ne izgubi upanja nad nami. Abram je doživel veliko preizkušanj in začel živeti kot oseba šele, ko je bil star 99 let, ko ga je Bog tudi preimenoval v Abrahama, "očeta množice narodov". Takrat, ko je šel iz sebe, se mu je rodil sin in nazadnje ga je Bog preizkusil še kot očeta. A takrat se je Abraham že naučil zaupati Bogu. Na to pot nas kliče tudi papež Frančišek, pravi pater Ivan, vabi nas, da gremo iz greha, postanemo osebe in gledamo na svet kot na dar. Papež Frančišek ne gleda množice, ampak osebe v njej. V njegovi poslanici Amoris laetitiae, v kateri govori o zakonskem življenju, nas spominja, da je vera skrivnost, ni jasna danost. Seveda obstajajo v Cerkvi določena pravila, a na človeka je treba najprej gledati kot na človeka, opozarja pater Ivan Bresciani. Tudi duhovniki se morajo torej posvetiti vsaki osebi posa-

mezno, ko gre za udejanjanje pravil Cerkev. Mnogi se bojijo, da bi to privedlo do relativizma v morali, a, če pristopimo k veri, kot nas uče duhovni očeti, ne smemo kazati s prstom, ampak sprejemati vsakogar v božje občestvo. Sveti Duh je torej odnos, je tisti, ki nas povezuje z Očetom, in zato je še kako pomembno, da se zavedamo trinitarčne osnove katoliške vere. Predavanje, ki ga je Bresciani naslovil *Od posameznika k osebi*, se je končalo s pogovorom s poslušalci, ki so svoje zanimanje za temo potrdili z vprašanji o drugih teoloških problematikah. V božičnem duhu se je večer končal s toplimi voščili in željami ter z vabilom na naslednje srečanje v Peterlinovi dvorani. V goste je 8. 1. 2018 prišel dr. Anže Logar, parlamentarec, predstavnik stranke SDS, ki je spregovoril o svojem delu v parlamentarni protikorupcijski komisiji.

Lucija Tavčar

O koristnosti slovenščine v Trstu

V sklopu srečanj Slovenščina z empatijo, ki so namenjena ovrednotenju slovenske kulture in književnosti in širjenju poznavanja le-teh v Italiji, bo v petek, 12. januarja, ob 18. uri, v Vilfanovi dvorani na sedežu Krožka za kulturna in socialna vprašanja Virgila Ščeka, v ulici Giacinto Gallina 5, III. nadstropje, dvojezično soočanje o temi O koristnosti / nekoristnosti slovenščine v Trstu. Posebne iztočnice v razmišljanje udeleženkam in udeležencem bodo nudili ugledni gostje. Toplo vabljeni vsi, da se srečanja udeležite in da sooblikujete empatični večer ter prijateljsko vzdušje. / Elena Cerkvenič

Pirandellovih Šest oseb z velikim Erosom Pagnijem, pa še Afganistan, balet, gospel ...

Ronconijeva Medea sad sodelovanja Rossettija in SSG

"Gledališko delo lahko jemljemo kot skupinsko uresničitev industrijskega izdelka, po kateri ne ostane nikakršen proizvod. Fotograf izpriča skupni napor, od katerega bo ostal ob gledališki kritiki le njegov zapis, ki ovrednoti zgodbo, izvajalce, igro, scenografijo in še posebej osvetljava". Ta ugotovitev fotografa Giovannija Montenera v zvezi z njegovo izkušnjo gledališkega fotografa za tržaška gledališča Verdi, SSG in Rossetti mi je rojila po glavi med gledanjem predstave *Medea* (Medeja) z igralcem **Francom Branciarolijem** v glavni vlogi in travesti in ob "filološki" reprizi zgodovinske uprizoritve iz leta 1996 režiserja **Luce Ronconija** (1933-2015).

Eden od utemeljiteljev sodobnega italijanskega teatra je karizmatičnega igralca uporabil ob izvorni postaviti, za njegovo zagatno, skrajno in nič kaj senzualno posebitev Evripidove ponosne in divje junakinje, ki kot vemo, zaradi nezvestobe neznačajnega moža Jazona, zaradi ljubezni do sinov, ki naj bi ji ju odvzeli, zaradi nevzdržnega ljubosumja in srda, opravi svojo usodno maščevalno nalogo in pobije vse po vrsti, novo Jazonovo nevesto Krevzo, njenega očeta kralja Kreonta in lastna otroka. Ronconijev takratni sodelavec **Daniele Salvo** je povzel učiteljsko metodo in zahteval od nastopajočih glavnih oseb in zbora neverjeten diapazon razponov in registrov glasov, v prvi vrsti prav od protagonista-protagonistke Branciarolija-Medeje. Antonella Conte je zmontirala učinkovito izvirno

scenografijo Francesca Calcagnija na osnovi bistvenih struktur, a obenem z dinamičnimi premiki starih stolov iz kina, premične postelje, z zaslonoma s krvavimi posnetki (operacije na srcu) in podobami nevedne množice, z navpičnimi stopnicami, ki predstavljajo kraljevi dvor. Ravno tako kostumi Jacquesa Reynauda iz prve uprizoritve so zaživel v osvežitvi Gianluce Sbicce, razsvetljava Sergia Rossija pa ob doprinosu lučkarja Cesareja Agonija. Ronconi je v svojih režijah zelo pazil na študij in obdelavo besedila oziroma glasov, hkrati pa tudi na odsko dialektiko med jezikovnim izhodiščem in izrisanim prostorom s skoraj koreografsko dinamiko igralcev in kulinskih mašinerij. Sugestivno krut je bil v tem smislu končni prizor detomora, ko se čisto bela Medeja dvigne s pomočjo mini dvigala

aktualiziral z ambientu in oblačili meščanske dekadence prejšnjega stoletja, s stilizacijo uradnikov weimarske republike ali ameriških gospodinj buma 60. let. Mračno moč starogrškega mita je povezal z objestnostjo kapitalizma, kot je to počel v znameniti postavitvi Krausovih **Poslednjih dni človeštva** (1990-1991) in zadnji sagi o propadu bančne dinastije **Lehman Trilogy** (2015) italijanskega sodobnega dramatika Stefana Massinija. Ne vem, koliko so od izvirnega duha predstave iz l. 1996 umetniki gledališč CTB iz Brescie, Gli Incamminati in Piccolo Teatro di Milano spet priklicali k življenju (na spletni strani www.lucaronconi.it se dobijo zgodovinski posnetki tudi prve postavitve). Špektakel je bil vsekakor izredno intenziven, njegova racionalna in estetska moč primerljiva s Pan-

delovanja med obema gledališčema. Lepo je bilo videti, kako je bil parter kulturnega doma na premierni večer prepoln v glavni mladi tržaški italijanski višjih šol, ki je uživala ob odlični akustiki dvorane in dogajanju na enem od najbolj zmogljivih odrov v mestu. Kako je publika Rossettija prepričano ploskala v SSG-ju Branciaroliju in odličnim soigralcem in kako so mladi glasno komentirali ob

zakulisja paradoksnu prikrade na oder in vsili lastne dramatične zgodbe gledališki skupini, ki vadi na odru rutinsko komedijo. Ustvari se nenadejano, dialektično soočanje, pravi dramaturški spopad med karizmatičnim Očetom, Hčerko in ostalimi osebami na eni strani ter direktorjem predstave (tudi izrednim Paolom Serro) in ostalimi igralci na drugi, ki nejeverno sprejemajo moteče, namišljene, a še kako žive soigralce, ušle karakterje iz avtorjeve domišljije v svet, ki ga sestavljajo ne le igralci, ampak tudi mi, sonastopajoči

filmske zgodbe, ki se predvaja v kinu, povsem naravno sestopajo s platna in nastopajo v samem filmu. De Fusco je še v Pirandellovi **Vestire gli ignudi** in postavitev drugih avtorjev izvajal kontaminacijo gledališča in gibljivih podob. V 20. letih prejšnjega stoletja je veliki sicilski mislec - literarni mnogo tudi razmišljal o novi estetski vlogi mlade filmske umetnosti ob drugih bolj uveljavljenih, od teatra do sodobne literature, kar je posebno zaznavno v **Šestih osehah**.

Rossettijevo gledališče je ponudilo v alternativnem programu **Altri percorsi**, v gledališču Miela, monodramo avtorice, režiserke in edine igralko Giulie Musso **Mio eroe** (Moj junak). Gre za pričevanje o treh ubitih alpincah od skupno 53 padlih italijanskih vojakov v mirovni misiji ISAF v Afganistanu, med leti 2001 in 2014, skozi pripoved njihovih mater. Lep in ganljiv zgodbe političnega, angažiranega teatra. Za briljanten konec leta pa sta bila še dva nekonvencionalna spektakla. Minimalistični balet **Il caos e la farfalla** (Kaos in metulj), v koprodukciji plesne skupine Area, stalnega gledališča FJK II Rossetti in Mittelfesta, je bil v komorni dvorani Bartoli. Šest pesalcev in čelistka Anna Molaro so svojevrstno podoživeli čarobnost glasbe Philipa Glassa po zasnovi in ob koordinaciji Roberta Cocconija. V veliki dvorani Rossettija pa je bil koncert **Harlem Gospel Choir**, ene najslavnejših in najstarejših tovrstnih zasedb na svetu. Izvrstni črnski pevci in pevke so že nastopili vsepovsod, pred velikimi osebnostmi, od papežev do predsednikov ZDA in kraljev, skupaj z zvezdami, kot so Bono (U2), Keith Richards (Rolling Stones) in Diana Ross. Tudi v Trstu so zapeli železni repertoar tradicionalnih ameriških in duhovnih pesmi, od *Oh Happy Day* do *Amazing Grace*.

Davorin Devetak

Šest oseb išče avtorja

kot nekakšno razpelo ali angel maščevanja nad okrvavljenima žrtvama. Zvesto navajanje neizprosne Evripidovega teksta je

durjevim **Faustom**, ki smo ga lahko občudovali v zadnji sezoni v Rossettiju, kot zdaj Ronconijeva v SSG, po zaslugi večletnega so-

Medea - Ronconi & Branciaroli

koncu predstave, ki jih je očitno zadela. Drugi izreden naslov v začetku sezone je predstavljalo eno najnamenitejših dramskih del prejšnjega stoletja, **Šest oseb išče avtorja** nobelovca Luigija Pirandella. Ob Erosu Pagniju, ki smo ga komaj občudovali v vlogi velikega avstrijskega igralca ob zatonu kariere **Minettija** v istoimenski drami Thomasa Bernhartha, nastopajo še drugi talenti sodobne italijanske scene. "Šest oseb", *Oče* (sam Pagni), *Mati* (Federica Granata), *Hči iz prejšnjega zakona* (Gaia Aprea), *Sin* (Gianluca Musiu), *Mladenič* (Silvia Biancalana) in *Madama Pace* (Angela Pagano), se iz temačnega

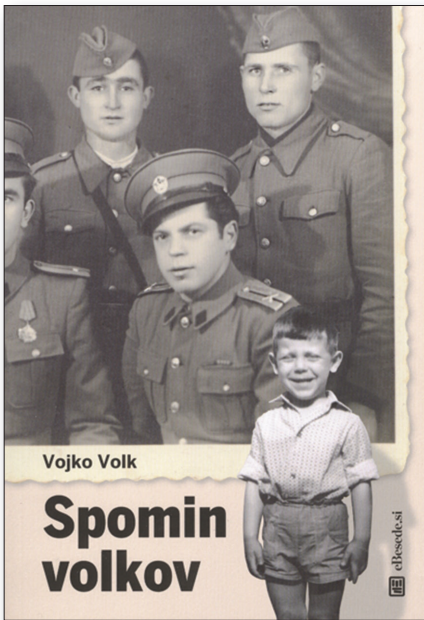
gledalci. Torej teater v teatru, z igralci, ki posebej ljubijo junake dvojne igre in kontrapunkta tragedije in komedije, pač v značilnem Pirandellovem psihološkem ključu. Njegov blesteči revolucionarni tekst iz leta 1921 povsem plodno zaživi v čudovito intoniranih interpretacijah in vizualno bogati postaviti, z uporabo in montažo črno-belih mračnjakih odsevov protagonistov, v produkciji stalnih gledališč iz Neaplja in Genove. Suvereni režiser Luca De Fusco povezuje, v režijskih beležkah, objavljenih v gledališkem listu, Pirandellovo najznamenitejše delo s filmom Woody Allena **Broadway Danny Rose**, ko junaki iz

Tržaško knjižno središče / Predstavitev knjige Vojka Volka

Zgodba primorskega človeka zadnjih sto let

V Tržaškem knjižnem središču so decembra lani predstavili literarni prvenec Vojka Volka, generalnega konzula Republike Slovenije v Trstu. V delu z naslovom *Spomin volkov* diplomat obravnava preteklost svoje rodbine, predvsem svojih moških prednikov, in to na podlagi osemnajstih literariziranih zgodb. Kot je v pogovoru s Tatjano Rojc poudaril pred občinstvom, se je za ta korak odločil preprosto zato, da bi v besedah zajel duha časa, ki je koval usodo njegovih prednikov. V njihovih zgodbah pa se zrcali domala vsa zgodovina primorskega človeka v zadnjih sto letih. Prvi del knjige, v katerem avtor sega nazaj v spomine, je izredno poetičen. Tatjana Rojc je prepričana, da gre ta razdelek istovetiti celo z neke vrste slovansko pastoralo.

Začrtane zgodbe opisujejo tudi usodo, ki jo je preprost primorski človek doživel v burnem 20. stoletju, ko so makrogeopolitični preobrati silno vplivali na vsakdan ljudi. Spomini na deda, ujetnika v Rusiji v času prve svetovne vojne, se z očetovimi dogodivščinami pomikajo do sodobnosti, ki jo obravnava sam Vojko Volk. In morda se prav v tem delu

zgodbe bralec najbolj prepozna, saj jo lahko dejansko ima za svojo. Slovenski diplomat se v tem delu zastavi tudi ob času osamosvajanja slovenske države. Kot član tedanje teritorialne obrambe ima do takratnega dogajanja poseben odnos: "Meni tisto obdobje pomeni veliko, pomeni največ", je dejal. Ozrl se je po polpretekli zgodovini balkanskega

prostora in pri tem dejal, da je bila naša matična domovina zgodovinsko bližja germasko-latinskemu svetu. Volka še vedno močno boli način, s katerim je razpadla Jugoslavija. To lažimo se, da je en sam človek – to je Slobodan Milošević – edini kriv za to, kar se je zgodilo. Imel je namreč svoj načrt, ki je povzročil 200 tisoč mrtvih in največje zločine do človeštva, kar jih Balkan pozna. Na predstavitvi knjige se je avtor dotaknil tudi sodobnih tem, ki na podlagi nekdanjih razhajanj v času med drugo svetovno vojno in po njej še vedno označujejo slovenski narod. Njegova sporočilnost je zaobjeta v citatu svetega Bazilija Velikega, ki spremlja delo. Svetnik trdi, da je za naše življenje moč pozabe pomembnejša od moči spomina. "Našim mladim nalagamo toliko preteklosti, da v njih ni več prostora za prihodnost", je poudaril. Slovenci se po njegovem mnenju zaradi hudih časov nahajamo na pragu tretje svetovne vojne, ko še druge nismo končali.

prostora in pri tem dejal, da je bila naša matična domovina zgodovinsko bližja germasko-latinskemu svetu. Volka še vedno močno boli način, s katerim je razpadla Jugoslavija. To lažimo se, da je en sam človek – to je Slobodan Milošević – edini kriv za to, kar se je zgodilo. Imel je namreč svoj načrt, ki je povzročil 200 tisoč mrtvih in največje zločine do človeštva, kar jih Balkan pozna. Na predstavitvi knjige se je avtor dotaknil tudi sodobnih tem, ki na podlagi nekdanjih razhajanj v času med drugo svetovno vojno in po njej še vedno označujejo slovenski narod. Njegova sporočilnost je zaobjeta v citatu svetega Bazilija Velikega, ki spremlja delo. Svetnik trdi, da je za naše življenje moč pozabe pomembnejša od moči spomina. "Našim mladim nalagamo toliko preteklosti, da v njih ni več prostora za prihodnost", je poudaril. Slovenci se po njegovem mnenju zaradi hudih časov nahajamo na pragu tretje svetovne vojne, ko še druge nismo končali.

prostora in pri tem dejal, da je bila naša matična domovina zgodovinsko bližja germasko-latinskemu svetu. Volka še vedno močno boli način, s katerim je razpadla Jugoslavija. To lažimo se, da je en sam človek – to je Slobodan Milošević – edini kriv za to, kar se je zgodilo. Imel je namreč svoj načrt, ki je povzročil 200 tisoč mrtvih in največje zločine do človeštva, kar jih Balkan pozna. Na predstavitvi knjige se je avtor dotaknil tudi sodobnih tem, ki na podlagi nekdanjih razhajanj v času med drugo svetovno vojno in po njej še vedno označujejo slovenski narod. Njegova sporočilnost je zaobjeta v citatu svetega Bazilija Velikega, ki spremlja delo. Svetnik trdi, da je za naše življenje moč pozabe pomembnejša od moči spomina. "Našim mladim nalagamo toliko preteklosti, da v njih ni več prostora za prihodnost", je poudaril. Slovenci se po njegovem mnenju zaradi hudih časov nahajamo na pragu tretje svetovne vojne, ko še druge nismo končali.

Obvestila

Vincencijeva konferenca vabi na božične koncerte: DVS Primorsko z zborovodkinjo Aleksandro Pertot bo zapela starejšim v domu Jeralla na Padričah v torek, **16. januarja, ob 16. uri** in v domu ITIS, ul. Pascoli 31, v avditoriju v pt., v torek, **23. januarja, ob 17. uri**; DPZ Vesela Pomlad z zborovodkinjo Andrejo Štucin pa bo zapel starejšim v domu šolskih sester, ul. Doccie 34, v kapeli, v petek, **19. januarja, ob 17. uri**.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: Za slovenske misijonarje: Jože Ribida 10 evrov, Vinko Milič

50 evrov, Radovan Legiša 20 evrov, Isa Abram 20 evrov. Za lačne otroke v Etiopiji: N. N. 50 evrov. Za riž otrokom p. Pedra Opeko: Karin in njeni prijateljčki 100 evrov. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29, 34135 Trst **Za rojansko glasilo Med nami** darujejo A. M. 20 evrov, N. N. 50 evrov, Isa Abram 10 evrov in Marija Zanevra 20 evrov. **Za društvo Rojanski Marijin dom** daruje Lizeta Janežič 20 evrov.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

TRADICIONALNI BOŽIČNI KONCERT

nastopajo:

MePZ LIPA iz Bazovice
pod vodstvom Tamare Ražem Locatelli

MePZ ADORAMUS iz Logatca
pod vodstvom Marjana Grdadolnika

Božično misel bo podala prof. Tatjana Rojc

nedelja, 14. januarja 2018, ob 16. uri
stolnica sv. Justa v Trstu

Obračun leto dni po izidu knjige anatomija političnega zločina

Martin Brecelj, avtor znamenite raziskovalne knjige o umoru dr. Stanka Vuka, njegove žene Danice Tomažič ter njunega ljubljanskega gosta dr. Draga Zajca 10. marca 1944 v Trstu Anatomija političnega zločina, ki je konec leta 2016 izšla pri založbi Mladika, je napisal še obračun te knjige. Avtor namreč povzame glavne cilje in izsledke, do katerih se je v knjigi dokopal, ob tem pa omeni tudi ocene in druge odzive, ki jih je bila knjiga deležna. Še natančneje spregovori o tem, zakaj naj bi bili storilci zločina prav tisti (izvedli so ga trije pripadniki službe VOS OF, Vidko Hlaj, Albert Gruden in Slobodan Šumenjak), in predstavi dokaze v breme vsakega izmed treh. Obrazloži, da so zločin "navdahnil" nekateri informatorji VOS, naročnike umora pa gre iskati med člani Centralne komisije VOS in komunističnimi voditelji, ki so nadzirali delovanja VOS na primorski pokrajinski ali višji ravni. Avtor tudi sintetično in natančno napiše o motivaciji zločina – glavna tarča trojnega umora je bil Stanko Vuk; komunistični voditelj OF so se ga hoteli znebiti, ker je bil v njihovih očeh moteč element. V OF je namreč hotel zastopati in voditi krščanske socialce. Martin Brecelj na koncu brošure odgovarja zgodovinarju dr. Bojanu Godeši, ki se je kar nekajkrat kritično obregnil ob njegovo tezo o motivaciji zločina, in omenja dva primera gradiva, ki sta ostala neuporabljena med raziskovanjem zločina, namreč šifrirana brzojavka in prstni odtisi.

Razstava Jasne Košuta Ena, nobena, sto tisoč identitet

Naslov nove samostojne razstave Jasne Košuta, ki je na ogled od 2. do 16. januarja 2018 v prostorih kavarne San Marco v Trstu, se navdihuje po romanu Luigijsa Pirandella, ki ga je napisal ravno pred sto leti. Kdo smo? Kam gremo? Kateri je smisel življenja? To so najbolj kočljiva vprašanja, ki si jih je sicilski avtor postavljajal in so še vedno izredno aktualna. Družba in čas, v katerem živimo, nam ne nudita gotovosti, vse je labilno in v stalnem, hitrem spreminjanju, kar v človeku sproži neravnovesje, ki se včasih prelevi v psihične motnje. Znati sprejemati stalno nove izzive, ki morda popolnoma spremenijo življenje, predpostavlja veliko ra-

cionalno prožnost. Mladi iščemo službo in se moramo večkrat izseliti iz domačih krajev ter se soočiti s popolnoma novimi kulturami, navadami in šegami, kar ni ravno tako enostavno, saj smo se naučili povsem drugačnih življenjskih ritmov. Pripravljeni moramo biti na vsakodnevne spremembe, zaradi tega imamo eno, nobeno, stotisoč identitet. Kaj pa je prav-

zaprav identiteta? Morda je oblika, neotipljiva črta, ki izriše eno, nobeno, stotisoč značilnosti, ki nas opredeljujejo za to, kar smo ali nismo. Novo ustvarjalno delo Jasne Košute je raziskovanje teh oblik

intimni pečat, s tem da je fotografije nadgradila s svojimi risbami, v glavnem akvareli ali akrili. Rezultat je stik, spajanje med stvarnim in globljim podzavestnim svetom. Slike tako postanejo sredstvo za razglasitev nemira in navidezne kaotičnosti našega časa.

Jasna Košuta, po izobrazbi arhitektka, se je po delovni izkušnji v Nemčiji vrnila v rojstni Trst. Posvetila se je poučevanju na različnih šolskih stopnjah in fotografiji ter risanju. Sodelovala je pri raznih skupinskih razstavah in na natečajih, pred nekaj leti pa se je prvič predstavila javnosti s samostojno razstavo. *Ena, nobena, sto tisoč identitet* je njena tretja samostojna razstava.

in črt, ki pa niso le fotografije. Slikam detajlov človeških teles je avtorica dodala še čisto svoj

daj le delno osvetljen. Odmevni so bili fokus o samostojnem političnem nastopanju Slovencev v Italiji, fokus namenjen spoznavanju stanja manjšin v Evropski zvezi in fokus o družbenem gospodarstvu. Priprava takih člankov zahteva veliko truda, dela pa revijo kakovostno in privlačno. Zanimanja za revijo je iz Slovenije precej veliko, v manjšinskem prostoru pa marsikdaj ni dovolj ovrednotena kljub vlogi, ki jo ima že 61 let. Sergij Pahor je tudi poudaril, da je Mladika nujno potrebna za manjšino, ker v medijskem prostoru širi pluralnost informacije in pogloblja teme, ki gredo v dnevnem tisku hitro mimo nas. Pogovora so se udeležili tudi posamezniki iz publike, ki so izrazili potrebo, da bi bila revija prisotna tudi na socialnih omrežjih.

Zgonik / Odšel je zaslužen javni delavec V slovo Miru Žigonu

V župnijski cerkvi sv. Mihaela v Zgoniku in nato na vaškem pokopališču smo se v soboto, 30. decembra 2017, poslovili od znanega kmeta in javnega delavca Mirka Žigona, ki je pred kratkim dopolnil 90. leto starosti. Pokojni je bil od leta 1952 do 1980 štirikrat izvoljen na listi Slovenske skupnosti. Na 5. deželnem kongresu SSK leta 1986 je prejel odličje Slovenske skupnosti. Na pogrebu mu je v imenu SSK spregovoril občinski svetovalec te stranke Dimitrij Žbogar, ki se je rajnemu poklonil z naslednjimi besedami: *Dragi Miro, Tu smo zbrani prijatelji, da te pospremimo na tvoji zadnji poti. Vsi te imamo pred očmi kot človeka, ki je ljubil kraško zemljo in zanjo živel. Rodil si se v času, ko je bilo kmetovanje mogoče nujna izbira, a tudi velik ponos. Ko si bil star 17 let, si izbral partizanstvo kot od-*

govor na nezaslišane krivice in tako zrasel v svobodnega človeka. V povojnem času si se z isto vnemo lotil kmetovanja, si ustvaril družino in hkrati bil tudi družbeno angažiran. Vsi te poznamo kot vestnega živinorejca, dobrega vinogradnika in priljubljenega osmičarja. Ljubil si delo z živino in vztrajal, dokler so ti moči to dopuščale. Kot vinogradnik si dejansko pokazal pot novim rodovom, kot to pričajo neštete nagrade, ki si jih vsakoletno požel na občinskih vinskih razstavah in v širši okolici. V povojnem času si takoj izbral slovensko samostojno politično nastopanje in tej odločitvi si ostal zvest do konca. Na listi, predhodnici Slovenske skupnosti, iz bil večkrat nosilec liste in vsakič tudi izvoljen v občinski svet. Ne pretiravam, če rečem, da so te spoštovali prav vsi. Somišljeniki, seveda, pa tudi drugi. Zato, dragi Miro, tukaj smo zbrani, da te počastimo in se ti zahvalimo za vse, kar si naredil za domačo vas in širšo skupnost. Naj ti bo lahka domača zemlja!

V Tržaškem knjižnem središču o reviji Mladika "Obračun" ob koncu 61. letnika

V sredo, 20. decembra 2017, je bilo v Tržaškem knjižnem središču srečanje ob koncu 61. letnika tržaške revije Mladika. Udeležili so se ga glavni urednik Marij Maver, dolgoletni sodelavec Sergij Pahor in urednica Nadia Roncelli. Uvodoma so predstavili novice tega zadnjega letnika, med drugim tematike poglobitvenih rubrik – fokusov, ki označujejo vsako številko revije. Namen teh člankov je nazorno in čim bolj objektivno predstaviti stvarnost oziroma

Tinje 2018

Človek išče človeka

Novoletnemu srečanju v Katoliškem domu prosvete v Tinjah na Koroškem, ki ima večdesetletno tradicijo, sta prireditelja – Združenje katoliških izobraženec pri Katoliški akciji in sam Katoliški dom prosvete – letos določila naslov *Sredi pretresov in obetov išče človek človeka*. Zadnji samostalnik v tem stavku pa lahko napišemo tudi z veliko začetnico, saj človek išče tako sočloveka kot Boga. Rektor Doma Jože Kopeinig je v vabilu napisal: "Živeti moramo naprej, a razumeti moremo svoje življenje le s pogledom nazaj. Na cilju svojih romarskih

ovinkov in poti človek spozna, da ga je vedno, zvesto in opogumljajoče spremljal ON, o katerem je Pilat izrekel preroške besede 'Glejte, ČLOVEK'". V napovedanem programu je sicer zaradi višje sile prišlo do nekaterih sprememb, vendar so ga v soboto, 6. januarja, in

v nedeljo, 7. januarja, dopoldne v celoti odlično izpeljali. K temu so pripomogle tudi domače, a profesionalne usluge, ki jih nudi z umetnostjo in duhovnostjo nabito središče v Tinjah. Spored je uvedel in sklenil rektor Kopeinig, vodila pa ga je podpredsednica Katoliške akcije Marija Groškova v sodelovanju s Pavlijem Zablaticnikom. Z udeležbo so bili prireditelji kar zadovoljni, približno polovica gostov je bila iz matične Slovenije.

Sobotni dopoldan je bil posvečen dvema slovenskima javnima osebnostima iz prejšnjega stoletja. Bogoslovni profesor Janez Juhant je razmišljal o Lambertu Ehrlichu, zgodovinar Stane Granda pa o Janezu Evangelistu Kreku. Popoldne sta oba uvedla skupno razmišljanje in razpravo, nato so štirje mlajši di-

skutanti ob okrogli mizi nastopili na temo *Iz vrtnice zgodovine s pogumnimi koraki v jutri*. Dva sta bila s Koroškega (podpredsednik Katoliške akcije Christian Urak in sodna pripravnica Svetlana Wakounig), dva pa iz matice (zgodovinarica Helena Jaklitsch in ekonomist Ožbej Peterle). Moderatorka je bila časnikarka

Urška Makovec.

Večerno mašo je daroval prof. Juhant.

Namesto zadržanega p. Marka

Rupnika je v nedeljo predaval provincial slovenskih jezuitov, sicer goriški rojak p. Ivan Bresciani. Tudi na podlagi najnovejše Rupnikove knjige o duhovnosti papeža Frančiška je razmišljal o prehajanju od individuuma k osebi, o trinitarnosti in občestvenosti. Za konec so v "Rupnikovi kapeli" v Domu somaševali p. Bresciani, rektor Kopeinig in p. Ignac Domej.

ij

PRIMORSKI PRIIMKI (58)

HUMAR

Priimek Humar velikokrat mešamo s priimkom Kumar. Ali pravilneje, v starejših zapisih so velikokrat priimka mešali. Ker sta oba priimka precej pogosta v krajih na obeh straneh Soče severno od Gorice, je zmeda še toliko večja. A v resnici gre za dva priimka, ki pa sta v resnici nastala na enak način. In tokrat se bomo lotili Humarja.

Imamo dve različici tega priimka, Humar in Humer. Teh ni več veliko, v vsej Sloveniji manj kot dva ducata (21). Humarjev je precej več, a tudi vsako leto manj. Pred dobrim desetletjem (2006) jih je bilo še 976, danes pa le 908. Na Primorskem jih je največ, 568, večinoma na Goriškem. Poglejmo v našo okolico. Najdemo jih na Hrvaškem, v Zagrebu, Opatiji in Pulju. Kvarnerski Humarji so Hrvatje, med puljskimi pa so tudi Italijani. Trenutno jih je 20, število pa narašča. V Srbiji jih je 15. Za Italijo natančnih podatkov nimamo. Razloga sta dva. Ker črke H v italijanščini ni in ker so si mnogi Humarji prostovoljno ali pod prisilo v predzadnjih dveh stoletjih zamenjali priimek, je zelo težko ugotoviti, ali je posameznik Cumer potomec Kumarja ali Humarja. Ali celo Komarja. Da ne omenjamo južnotirolskega priimka Cumer, ki ga nosi kakih 50 ljudi. Zato je treba vsak primer pregledati posebej. Spletni priimkovni portal Forebears je v Republiki Italiji pred tremi leti naštel kar 190 Humarjev, kar pa ni preverjen podatek.

V Avstriji pa imamo ogromno Humerjev, 2200, 600 v Nemčiji, 270 v ZDA in 120 na Slovaškem. A verjetno nobeden od teh nima nobene zveze s primorskimi Humarji. Isto velja tudi za 200 Humarjev v Indoneziji in 150 Humarjev v Indiji.

Kaj pa izvor priimka? Zanimivo pa je, da jezikoslovci ne omenjajo, da bi priimek nastal iz kumare, ki so jo naši predniki gojili tudi že v srednjem veku. Najbolj verjetna je povezava z besedo hum, ki ga najdemo večkrat kot ime kake gorske vasi, saj izvira iz besede holm v pomenu grič, hrib ali osamelec. Iz te besede so nastali kraji Holmec (majhen holm), Hum, Humlje, Humsko, Hom in Humče. Prebivalci holma so tako dobili priimek Humar. Ker je Slovenija zelo gričevnata pokrajina, kjer holm in holmec ne manjka, lahko domnevamo, da vsi Humarji nimajo istega prednika. Verjetno je priimek nastal sočasno na različnih krajih. Na Goriškem najdemo Hum pri Kojsem, Humarje na Banjšicah, v Batah in na Kambreškem. To pomeni, da vsi obsoški Humarji, kljub geografski bližini, niso v sorodu. To pa tudi pojasni, zakaj je priimek Humar tako pogost v mnogih župnijah ob Soči že vse od prvih zgodovinskih zapisov.

V Brdih je zgodovinar Peter Stres našel žensko obliko priimka že leta 1635 v Kojsem. Danes se sliši malce smešno, a izgovarjava je bila včasih pač taka: Agata Humariza. Ker v Kojsem prevladujejo Kumarji, pa je mogoče ta zapis v resnici iz priimka Kumar.

Na Banjški planoti nad Kanalom je ogromno Humarjev. Žal pa so vse tamkajšnje matične knjige pred letom 1785 uničene. Isto velja za velik del matičnih knjig, ki so nastale po letu 1785 vse do druge polovice 19. stoletja. A sreča v nesreči je, da se je prav za tiste kraje ohranilo precej gradiva v treh katastrih: terezijanskem, jožefinskem in franciscejskem. Še dodatna sreča je, da so v teh katastrih razmeroma dobro ohranjena ne le imena lastnikov

kmetij, ampak tudi imena njihovih pokojnih očetov. In tako imamo leta 1752 na Banjški planoti devet kmetij, kjer so bili lastniki Humar. Okoli leta 1700 so tako tam živel Boštjan, dva ali trije Mihaeli, eden ali dva Tomaža, eden ali dva Hilarija, Matija in Kristjan Humar. Kdo so njihovi potomci, za zdaj še ne vemo, ampak v prihodnosti bomo temu vprašanju prej ali slej prišli do konca. Za tega, Kristjana Humarja, pa smo s pomočjo jožefinskega katastra že ugotovili, da je

živel na naslovu Senica 111 v Levpi. Njegov rod živi še danes v isti hiši in ohranjajo isti priimek. Med njimi je tudi politik Ivan Humar (1957), ki pa ga ne smemo zamenjati s politikom Ivanom Humarjem (1944), nekdanjim županom iz Števerjaugotoviti, ali je posameznik Cumer potomec Kumarja ali Humarja. Ali celo Komarja. Da ne omenjamo južnotirolskega priimka Cumer, ki ga nosi kakih 50 ljudi. Zato je treba vsak primer pregledati posebej. Spletni priimkovni portal Forebears je v Republiki Italiji pred tremi leti naštel kar 190 Humarjev, kar pa ni preverjen podatek.

V Avstriji pa imamo ogromno Humerjev, 2200, 600 v Nemčiji, 270 v ZDA in 120 na Slovaškem. A verjetno nobeden od teh nima nobene zveze s primorskimi Humarji. Isto velja tudi za 200 Humarjev v Indoneziji in 150 Humarjev v Indiji.

Kaj pa izvor priimka? Zanimivo pa je, da jezikoslovci ne omenjajo, da bi priimek nastal iz kumare, ki so jo naši predniki gojili tudi že v srednjem veku. Najbolj verjetna je povezava z besedo hum, ki ga najdemo večkrat kot ime kake gorske vasi, saj izvira iz besede holm v pomenu grič, hrib ali osamelec. Iz te besede so nastali kraji Holmec (majhen holm), Hum, Humlje, Humsko, Hom in Humče. Prebivalci holma so tako dobili priimek Humar. Ker je Slovenija zelo gričevnata pokrajina, kjer holm in holmec ne manjka, lahko domnevamo, da vsi Humarji nimajo istega prednika. Verjetno je priimek nastal sočasno na različnih krajih. Na Goriškem najdemo Hum pri Kojsem, Humarje na Banjšicah, v Batah in na Kambreškem. To pomeni, da vsi obsoški Humarji, kljub geografski bližini, niso v sorodu. To pa tudi pojasni, zakaj je priimek Humar tako pogost v mnogih župnijah ob Soči že vse od prvih zgodovinskih zapisov.

V Brdih je zgodovinar Peter Stres našel žensko obliko priimka že leta 1635 v Kojsem. Danes se sliši malce smešno, a izgovarjava je bila včasih pač taka: Agata Humariza. Ker v Kojsem prevladujejo Kumarji, pa je mogoče ta zapis v resnici iz priimka Kumar.

Na Banjški planoti nad Kanalom je ogromno Humarjev. Žal pa so vse tamkajšnje matične knjige pred letom 1785 uničene. Isto velja za velik del matičnih knjig, ki so nastale po letu 1785 vse do druge polovice 19. stoletja. A sreča v nesreči je, da se je prav za tiste kraje ohranilo precej gradiva v treh katastrih: terezijanskem, jožefinskem in franciscejskem. Še dodatna sreča je, da so v teh katastrih razmeroma dobro ohranjena ne le imena lastnikov

Najbolj znan Humar pa je Tomaž (1969-2009), alpinist in gorski reševalec iz Kamnika, eden najboljših gorskih plezalcev na planetu. Naredil je več kot 1500 vzponov, od njih 70 kot prvi na svetu. L. 1999 je zaslovel po vsem svetu tudi izven alpinističnih krogov, ko je svoje solo plezanje po vertikalni steni prenašal v živo po internetu. Ironično: zelo se je poškodoval, ko je pri gradnji svoje hiše vzvratno padel in skorajda pristal na invalidskem vozičku. Po desetih operacijah, z eno nogo, ki je bila krajša od druge za poltretji centimeter, se je vrnil na stredo sveta. V spektakularnem reševanju so ga leta 2005 rešili iz stene gore Nanga Parbat. Leta 2009 je življenje izgubil v Himalaji na 5600 metrih višine, kjer so ga nekaj dni kasneje pokopali. Plezal je, ker je bil tako bližje Bogu, pravijo tisti, ki so ga poznali.

Tino Mamić

Katja Ferletič

TAKI SMO (22)

Tudi v letu 2018 bomo nosili kavbojke

Že nekaj sezon nam modni ustvarjalci spet ponujajo kavbojke in druga oblačila iz blaga denim, ki ga bomo tudi letos videvali na defilejih najbolj prestižnih modnih znamk. Jope, srajce, kavbojke in celo čevlji iz tega blaga bodo morali biti prisotni v garderobi vsakega pravega ljubitelja mode.

Kavbojke ali jeans hlače so po navadi narejene iz denima, imajo 5 žepov, ki so pritrjeni z bakrenimi zakovicami in jih zapiramo z zadrgo in kovinskimi gumbi. Lahko imajo različno težo: če tehtajo okoli 10 unč (280 gramov), je to lahka, poletna verzija kavbojk, ko pa teža niha med 12 in 21 unč, so to kavbojke, primerne za zimsko sezono. Danes izdelujejo v tekstilni industriji iz vsake bombažne bale do 215 parov kavbojk, zemeljske površine, namenjene pridelavi bombaža, pa presegajo 34 milijonov hektarjev: na njih uporabijo 25 % svetovnih insekticidov in 10 % vseh pesticidov. 50 % vsega denima prihaja iz Azije, torej Kitajske, Indije in Bangladeša, največ jeans hlače pa sešijejo v Mehiki.

Prve kavbojke so nastale v ZDA, v San Franciscu, kjer je v 19. stoletju podjetnik nemškega rodu Levi Strauss začel v svoji trgovini delavcem prodajati hlače in predpasnike iz grobega modrega blaga. Delavci so nosili

Straussova oblačila vsak dan, in čeprav so bila res zelo trpežna, niso bila pa neuničljiva, tako da so jih morale žene doma krpiti. Ena od teh žena se je odpravila h krojaču Jacobu Davisu in ga prosila, naj hlače tako preoblikuje, da se ne bodo več trgale ob pasu. Davis je hlače izdelal iz denima in jim dodal značilne bakrene zakovnice: ustvaril je prve jeans hlače. Gospa je bila zelo zadovoljna, zato se je krojač obrnil na Straussa in skupaj sta 20. maja 1873 patentirala svoje hlače in jih začela serijsko proizvajati. Kmalu so jeans hlače nosili vsi delavci na železnicah, gozdarji in kavbojci. Tem je Strauss kasneje v desni sprednji žep hlače dodal še manjši pravokotni žepček, ki ga še danes najdemo na kavbojkah, in malokoli ve, čemu služi: to je "watch pocket", to se pravi žep za uro, saj so v tistih časih kavbojci radi nosili žepno uro, ki so jo potem z verzičico pritrjili na pas in varno položili v ta žepček. Veliko let kasneje, 25. maja 2001, je uslužbenka podjetja Levi's za 46.532 dolarjev na spetnem portalu eBay kupila par kavbojk iz tistega obdobja, ki so jih našli v zapuščenem rudniku. Podjetje je po tistem, originalnem vzorcu, izdelalo 500 parov hlače in jih prodalo po 300 dolarjev vsakega.

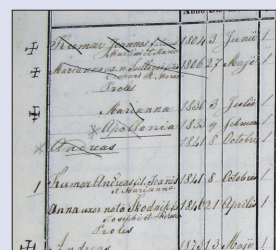
Beseda "jean" izvira iz "Jeane" ali "Jannes" - antične francoske besede za italijansko mesto Genova, ki je bila napisana na zabojih močnega, trpežnega in cenovnega blaga, ki so v 16. stoletju prihajali iz pomorske republike Genove. Tukaj

so iz tega blaga, zelo podobnega denimu, ustvarjali oblačila za mornarje. Dejstvo, da je Strauss uporabil tako blago za svoje kavbojke, ki so se preimenovala v "jeans", je ustvarilo zmedo: "jeans" so hlače narejene po določenem kroju, lahko so iz več vrst blaga, "denim" pa je zanje najbolj uporabljeno in značilno blago.

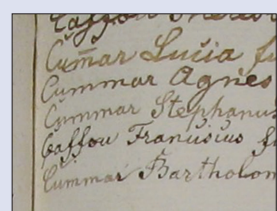
Kavbojke, kot jih še danes poznamo, so se razširile v Evropi še posebno med drugo svetovno vojno, saj so jih nosili ameriški vojaki, ko so slekli uniformo. Kasneje, na polovici 50. let, potem ko jih je ameriški igralec James Dean nosil v filmu "Rebel Without a Cause" so postale zelo popularne med mladimi. Danes lahko v trgovinah najdemo kavbojke, narejene po najrazličnejših krojih in v najrazličnejših barvah in vrstah denima, npr. spet so zelo moderne raztrgane in s spranim, obrabljenim videzom. Seveda tudi to ni novost: prvič so kavbojkam namerno dali ponošen videz že v 60. letih, ko je gospod Marty Friedman, lastnik znane trgovine oblačil Limbo v East Village v New Yorku, vse hlače večkrat dal globinsko oprati in jih take prodal mladim hippyjem, ki so bili popolnoma navdušeni.

Kdorkoli sledi modnim smernicam, bo moral letos nositi tudi jopo iz denima. Skozi desetletja so takšno jopo poleg pripadnikov delavskega razreda kot znak upora nosili pripadniki različnih subkultur, saj je bilo v svoji modni evoluciji velikokrat platno osebne izražanja, na katero so njeni lastniki lepili, šivali in risali simbole in jo prilagodili svojemu okusu. Mladi in manj mladi si jo danes kupijo tudi zato, ker jih nostalgično spominja na velike hollywoodske igralce, na Marlona Branda, Jamesa Deana, Paula Newmana in Roberta Redforda, ki so jo nosili nad enostavno belo majčko in s kavbojkami. Tudi jopo iz denima je prvič izdelal Levi Strauss, in sicer leta 1880 za rudarje, ki so v Kaliforniji iskali zlato. Od leta 1905 je bila izdelana večinoma samo po točno določenem kroju in je bila znana s številko 506, kasneje pa sta se ji pridružili še jopa 91 in "slim jacket", ozka jopa, ki je imela posebne, poševne žepe in je bila namenjena predvsem kavbojcem. Do današnjih dni ji je sledilo veliko verzij in interpretacij: obložili so jo z mehko, toplo podlogo, primerno za zimo, raztrgali so jo, okrasili z vezenjem, s pisavami, cvetjem, biseri in bleščicami. Danes prestižne modne hiše jopo iz denima povzdigujejo med klasične kose, vredne luksuznih interpretacij.

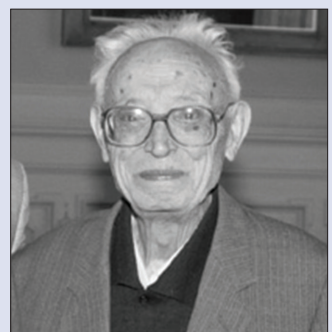
Tako kot jeans hlače tudi jopa gotovo ni več delovna obleka, ampak ima vendar še vedno okus upora in neusklajenosti, in v tem duhu jo bomo ponovno videli in nosili v naslednjih nekaj mesecih. Za leto 2018 torej denim od nog do glave!

Družina Humar, ki je pred dvesto leti živel v Avčah.

Humar so pred letom 1850 v matičnih knjigah večinoma pisali kot Cumar ali Cummar.

Duhanovnik Kazimir Humar, eden od stebrov slovenskega in krščanstva na Goriškem.

Arbitražna razsodba o meji izvor napetosti s Hrvaško

Z volitvami do boljšega upravljanja Slovenije!

Praznični dogodki z željami, sporočili, napovedmi in pričakovanji o letu 2018 še ostajajo in odmevajo v naši zavesti, tudi kot nekakšen balzam za dušo. Vendar se življenje in iz njega izhajajoče obveznosti že pojavljajo v vsej njihovi realnosti in, žal, pogosto tudi krutosti. Slovenija in Hrvaška bi morali po šestmesečnem pripravljalnem roku končati priprave na začetek izvajanja arbitražne sodbe o meji med državama, toda nekaj zakonov in izvršilnih predpisov za izvedbo sodbe je sprejela zgolj Slovenija, ker sosednja država razsodbe iz Haaga ne priznava. S svojim zavračanjem in stališči je Hrvaška povzročila, da se spori o meji nadaljujejo, celo poglabljajo, in glede na to, da sta obe državi članici EU, dobivajo evropske razsežnosti in pomen. Edino upanje, ki nemara ostaja za dosego kolikor toliko sprejemljivega dogovora ali kompromisa, bo morebitno posredovanje Evropske komisije, ki ga že dalj časa napovedujejo. V letu 2018, ki se je začelo z optimizmom zaradi izboljšanja razmer v gospodarstvu, nekaterih ukrepov vlade na socialnem področju, pa olajšav

na področju delovnopravne ureditve, bodo potekale parlamentarne volitve, volitve v občinske svete, vključno z volitvami županov, v Sloveniji pa se bodo spominjali tudi stote obletnice konca prve svetovne vojne. Del vojne je bila soška fronta, ki je v Sloveniji povzročila veliko žrtev in drugih dramatičnih posledic. Aktualna zadeva in dokaz demokratične ureditve Slovenije je ustanavljanje novih političnih strank. O tem v politiki in delu javnosti nastajajo ocene in komentarji, nekateri pretežno populistično naravnani. Predsednik SDS in dela politične desnice, Janez Janša, je v govoru ob državnem prazniku, dnevu samostojnosti in enotnosti, ki ga je v Prevaljah na Koroškem počastilo Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve, dejal, "da sta bili Slovenija in njena državnost zgrajeni na skalah, tako trdni sta bili. Vendar ima ta skala nekaj razpok. Ena od teh je neenotnost slovenske politike, druga razpoka pa je dejstvo, da nismo dosegli sprave in da v Sloveniji nismo civilizacijsko pokopali svojih rojakov". Zgodilo pa se je presenečenje, ki so ga provaladni mediji sprejeli v

zadregi, zato so ga le bežno omenili. Nekaj mnenj in pogledov Janeza Janše na razmere v Sloveniji je namreč ponovil Janko Veber,

podpredsednik socialdemokratske stranke, ki je izstopil iz njene poslanske skupine. Govori kritično o tem, da ima njegova stranka napačno politiko na raznih

področjih, tudi o prodaji oziroma lastninjenju nekdanjega družbenega, zdaj pa državnega premoženja. Nekateri v slovenski politiki sicer menijo, da je Janko Veber nenadoma postal zelo kritičen glede stanja in razmer v Sloveniji zaradi bojzani, da ga vodstvo stranke, v kateri ostaja, ne bi kandidiralo za poslanca v naslednjem parlamentarnem mandatu. Sicer pa v Sloveniji že celotno obdobje od osamosvojitve

prof. dr. Boštjan M. Turk, politični analitik in publicist, napisal knjigo, ki obsega kar 775 strani in ima 1200 opomb. Delo z naslovom *Kota 101* (tako so poimenovali najhujšo mučilnico na Golem otoku) po prepričanju pisca ponuja izčrpen odgovor, zakaj je v Sloveniji tako, kot je. Razkriva ozadja in manipulacije, ki jih tranzicijsko zaledje uporablja, da uničuje demokratično opozicijo. Kaže na zasnovanost slovenske države, tudi s tem, da prinaša detaljno analizo zlorabe prava, ki je tlakovala pot v sedanjost. Objavljena je jezikovno-zgodovinska in pravna analiza Patrie, primerov Kangler in Novič, pa tudi drugih znanih primerov. Knjiga je v bistvu kronika padca Slovenije od leta 2008 naprej. Kaže, kako postkomunisti z uporabo orwellovskega besednjaka, po medijih, sodstvu in drugih instrumentih oblasti držijo vse v svojih rokah. Vse zlorabe so natančno popisane. Razlagam in trditvam v knjigi prof. dr. Boštjana M. Turka se s svojimi resnicami postavlja nasproti t. i. tovarišija, ki jo v svoji novi knjigi z naslovom *Pravi obraz* predstavlja univerzitetni profesor Zdenko Roter. V njej je znova potrjena in obrazložena skorajda v uradno zgodovino sprejeta teza, da je slovenska partija na začetku sedemdesetih let preteklega sto-

letja začela delovati v smeri slovenske neodvisnosti. Neodvisnost naj bi bila zasluga slovenskih komunistov, zametki slovenske vojske pa naj bi bili v teritorialni milici. Socialistični republikli Sloveniji naj bi uspelo zavarovati prvine samostojnosti, v ustavi iz leta 1974, konec osemdesetih let prejšnjega stoletja pa je, podobno kot Hrvaška, prekinila svoj molk in ključno pripomogla k osamosvojitvi Slovenije, leta 1990. Partija naj bi bila torej neki Demos pred drugim Demosom v slovenski politiki in državi.

Tako se torej v Sloveniji s parlamentarno demokracijo kažeta in potrjujeta življenje in politika. Razvoj Slovenije pa se z vzponi in padci nadaljuje. Tedenki magazin Reporter je za ime leta 2017 izbral Melanio Trump, soprogo predsednika Združenih držav Amerike, Donaldal Trumpa. Silvester Šurla, odgovorni urednik revije, je v uvodniku z naslovom *Slovenska muza iz Bele hiše*, zapisal, "da je Melania Trump lansnemu letu vtisnila najgloblji pečat. S presenetljivo zmago Donaldal Trumpa smo Slovenci dobili prvo damo v Beli hiši. Melania je Slovenijo postavila na politični zemljevid sveta. Kot soproga ameriškega predsednika je postala najbolj vplivna Slovenka na svetu. Melania Trump se ne sramuje Slovenije in tudi Slovenci se ne bi smeli sramovati ameriške prve dame. Nanjo bi morali biti ponosni, ne glede na to, kaj si kdo misli o politiki Donaldal Trumpa.

Marijan Drobež

Umrla je umetnica in redovnica Pavla Bajec (1921-2017)

"Sjester z Rovne" ni več

V soboto, 16. decembra 2017, je umrla umetnica, šolska sestra Pavla Bajec. V začetku leta 2017 smo ob smrti njene rodne in redovne sestre Darinke zapisali, da "sjester z Rovne" ni več. Danes moramo žal napisati, da "sjester z Rovne ni več".

Vsestranska umetnica sestra Pavla je velik del svojega življenja živela in ustvarjala v rodnih Skriljah, skupaj z rodno in redovno sestro Darinko (1924-2017). Izven samostanske skupnosti sta se preselili zaradi skrbi za bolno mater Ano. Zanimivo, da je tudi mama Ana Krtelj šla v samostan, a ga je zaradi zdravja morala zapustiti. Potem pa se je poročila z Janezom Bajcem in mu rodila osem otrok. Za družino Bajec je dr. Anton

Trstenjak hudomušno dejal, da so "dedno obremenjeni" z izredno nadarjenostjo. Poliglota in vsestranski umetniki. Pavla je bila rojena 23. maja 1921, čez tri dni pa je bila krščena kot Darinka Vidal Bajec. Narodno zavedna družina je leta 1930 emigrirala v Jugoslavijo, da ne bi bilo treba otrok zaradi nadarjenosti poslati v šole v notranjost Italije. Vstopila je v red šolskih se-

ster sv. Frančiška Kristusa Kralja v Mariboru (1934), kjer je končala učiteljske. Študirala je slikarstvo, violino in klavir. Redovne zaozbljube je izrekla med vojno (1943). Vojna je družino zelo prizadela, saj so trije bratje izgubili življenje, sestro pa sta doživeli tudi grožnje s smrtjo. Učila je v Marijanišču in v Repnjah. Po vojni pa so ji oblasti prepovedovale poučevati. Sestram so oblasti odvzele šolo, da so morale kmetovati. Potem je

la, Raffaella, Leonarda da Vinci. Izdelala je božji grob za Kamno Gorico in Kranjsko Goro, delala načrte za mašne plašče, risala božične in velikonočne vizitke. Bila je gostja v zelo odmevni oddaji na nacionalni televiziji Pričevalci (2016) Jožeta Možine, ki je tudi na svetovnem spletu dosegla visoko gledanost. O življenju sester Bajec je bil na sveti večer na prvem programu Televizije Slovenije predvajan dokumentarni film *Ljubi Bog ji je dal tol'k' talentov* (2009). "Sjestri z Rovne" sta se v jeseni življenja preselili v samostansko hišo na Gorenjsko. "Lani v začetku oktobra se je preselila v redovno skupnost na Brezjah in bila do zadnjega ustvarjalna – še na bolniški postelji je iz gline oblikovala kipce Marije in angelčkov. Odlikovale so jo globoka pobožnost, delavnost,

poučevala violino v glasbeni šoli v Ljubljani in Sentvidu, a je kmalu dobila ultimatum: redovništvo ali glasba. V Skriljah se je ukvarjala z otroki in jih učila glasbenih veščin: harmonij, kitara, violina... Otroke je učila tudi modeliranja. Izdelali so jaslice za cerkev v Dobravljah. Restavriral je križev pot v Skriljah, slikala tihožitja, otroške portrete, delala kopije mojstrov: Muril-

la, Raffaella, Leonarda da Vinci. Izdelala je božji grob za Kamno Gorico in Kranjsko Goro, delala načrte za mašne plašče, risala božične in velikonočne vizitke. Bila je gostja v zelo odmevni oddaji na nacionalni televiziji Pričevalci (2016) Jožeta Možine, ki je tudi na svetovnem spletu dosegla visoko gledanost. O življenju sester Bajec je bil na sveti večer na prvem programu Televizije Slovenije predvajan dokumentarni film *Ljubi Bog ji je dal tol'k' talentov* (2009). "Sjestri z Rovne" sta se v jeseni življenja preselili v samostansko hišo na Gorenjsko. "Lani v začetku oktobra se je preselila v redovno skupnost na Brezjah in bila do zadnjega ustvarjalna – še na bolniški postelji je iz gline oblikovala kipce Marije in angelčkov. Odlikovale so jo globoka pobožnost, delavnost,

plemenita pozornost, hudomušnost. Njeno vodilo je bilo: izpolnjevati Božjo voljo. Večkrat je poudarjala, da je prava umetnost odsev Božje lepote. Naj zdaj v vsej polnosti uživa lepoto nebes", je zapisala s. Urša Marinčič na spletnih straneh šolskih sester. Sestra Pavla je umrla med molitvijo svojih sester po 96 letih življenja in 74 letih redovništva.

Tino Mamič

Naša dragocena sodelavca Suzi Pertot in Moreno Tomasetig

V gosteh v Brdih in Solkanu

Piscu, pa naj bo to novinar ali pisatelj, je v največje veselje, ko naleti na konkreten, pristen odziv bralcev. Tiskana beseda sicer ni zgolj virtualen pojav kot vsebina in dogajanje na spletu, lahko pa ostane sama sebi

namen, če ne seže med ljudi. Pri Novem glasu smo kar veseli odziva, ki so ga nekateri bralci pokazali ob zapisih Suzi Pertot, ki jih redno, s skrbjo in pozornostjo, v slikah upadabljaja beneški ilustrator in vinjetist Moreno Tomasetig. Bralci iz sosednjih Brd in Solkana, ki so ravno zaradi omenjenih zapisov поблиže spoznali in vzljubili Benečijo in Idrsko dolino, so naša sodelavca tokrat povabili na srečanje in kulturni praz-

nični izlet po Brdih. Najprej jih je čakal topel sprejem na Kojskem, kjer sta si Suzi in Moreno lahko ogledala cerkev sv. Križa z zanimivim in v Sloveniji skoraj edinstvenim poznogotским lesenim oltarjem. O cerkvi in njeni

lavca deležna še sprejema v Hiši kulture, kjer sta lahko kovala načrte za nadaljnje sodelovanje, seveda v prijateljskem, gostoljubnem vzdušju ob kavi in briških dobrotah. Zadnja briška etapa je bila biser v naročju gričev, in sicer očem skrita cerkva sv. Jurija v Gradnem. Odmaknjeni dragulj slovenske sakralne umetnosti malokdo pozna, navzven je cerkva čisto preprosta, nostranjost pa sta v svojih mladih letih poslivala poznejša velikana slovenske in evropske umetnosti. Križev pot je delo Zorana Mušiča, poslikave prezbiterija s sakralnimi prizori v slovanskem stilu pa so delo mladega Lojzeta Spacala. Srečanje Morena Tomasetiga in Suzi Pertot z bralci iz Brd in Solkana se je končalo v toplem objemu Pintarjeve vinske kleti. Tu je bila na vrsti pokušnja naravnih in oranžnih vin. Da ne bi odplaknili kulturnega pridiha, pa je Moreno Tomasetig prebral odlomek iz zadnje knjige pravljič v beneškem narečju.

S. P.

Umrl je zaveden koroški Slovenec Janez Hudl Sveta vera mu je bila luč, materin jezik pa ključ do zveličavne omike

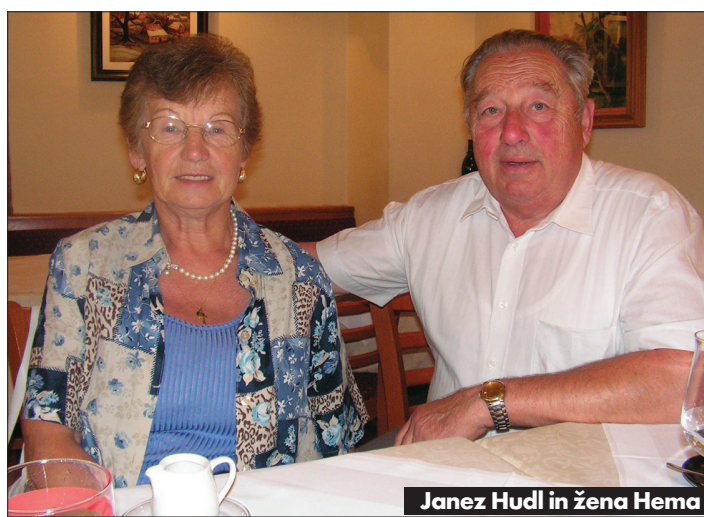
Prav v začetku decembra je v 81. letu starosti, po dolgi in hudi bolezni, umrl veren katoličan, politik, kulturnik in gospodarstvenik slovenske narodne skupnosti v Avstriji, Janez Hudl iz Male vasi pri Globasnici, sicer njegovi rojstni vasi. Bil je dolgoletni frakcijski vodja Enotne liste v Globasnici in tudi podžupan, predsednik društva upokoencev, med pionirji globoške Zadruga in Posojilnice, kulturni delavec in navdušen povezovalc rojakov pri srečanjih Treh Slovenij na Svetih Višarjah, kjer je rad tudi kaj modrega povedal kot prisoten Korošec. Kadar smo rekli, da meljejo pri nas božji mlini prepočasni, nas je vedno potolažil, da o njihovi

beseda kot podžupan v Globasnici, skoraj neviden med pevci v pevskem zboru, izredno pa je izstopal kot igralec. Česar se je lotil, to je izpolnil z veliko doslednostjo, celo več kot je obljubil oz. moral. Zlasti je bil predan svoji materini besedi: "Da sem koroški Slovenec, nikdar nisem skrival. To je vsak vedel in zaradi tega nikdar nisem imel občutka, da bi bil kdaj zapostavljen". Ko se je začelo med političnimi predstavniki govoriti o t. i. skupnem slovenskem kulturnem prostoru oz. o čezmejnem srečevanju, je imel Janez Hudl s tem že veliko izkušenj ... Sveta stvar mu je bila družina. O ženi Hemi, s katero sta organizirala marsikatero dobro

si želi enotnosti znotraj narodne skupnosti, ker druge poti ni. Še danes vidim njegov obraz, s kakšnim navdušenjem je, po potresu leta 1998, ob prihodu v Bovec vprašal po župnišču. Tam je izročil denarno pomoč, ki so jo v globaški fari zbrali, kot svoj prispevek k popotresni obnovi župnišča ali katerega od sakralnih objektov. Denar so župljani Globasnice namensko darovali v okviru solidarnostne akcije na enem od cerkvenih praznikov. V okviru teh praznikov uresničujemo tudi pomoč posameznim družinam ipd. Janez si je, skupaj z župnikom, na razne načine prizadeval za povezavo z župnijami s kulturnimi organizacijami v Sloveniji, tudi na Primorskem. "Ko pridemo mi dol, je to za nas slovenski praznik!", je povedal, ko so gostovali s pevskim zborom ali igro ali so odšli v bližino Števerjana zgolj po vino za večje praznovanje. Takrat so v slovenskem hramu skupaj z domačimi dolgoletnimi prijatelji malo pokramljali, včasih pa tudi zapeli, kot je tam čez mejo v Brdih ob takih priložnostih navada. Mladi imajo še druge navade in nanje je bil ponosen, ker se zavedajo svojih korenin in uporabljajo svojo materinščino kjerkoli po svetu se z njo srečujejo.

Še danes se mnogi koroški rojaki spominjajo tudi njegovega nastopa v vlogi Martina Krpana, pred 50 leti, v celovškem mestnem gledališču. Pred 10 leti so se njemu in ženi Hemi z Janežičevim priznanjem zahvalili za dolgoletno vsestransko zavzeto delo na kulturnem področju za vse življenjsko aktivno udejstvovanje, ki je bilo eno bistvenih delov njeguna življenja, kot tudi zato, ker sta ljubezen in spoštovanje do kulture posredovala tudi svojima sinovoma. Že pri njihinih prednikih so bile priprave na javno petje, igralsko dejavnost in raznovrstno drugo kulturno delo sestavni del vsakdana. Tako so, predvsem v domačem kulturnem društvu, aktivno sooblikovali podlago za današnje kulturno življenje kraja in Podjune.

Miran Mihelič

Janez Hudl in žena Hema

temeljnosti ni dvomiti, čeprav so pričakovali ustvarjanje boljšega okolja povezav s Slovenijo na kulturnem, gospodarskem in duhovnem področju. Od njega so se poslovili številni duhovniki, kulturniki, pevski zbori ... in videti je bilo, kot da se je k zadnjemu slovesu zbralo pol Podjune. Janez Hudl je bil izredno delaven človek; v mladosti ni imel mnogo, toda iz tega je ustvaril veliko za vse, s katerimi je sodeloval, npr. kot poslovodja Posojilnice, frakcijski vodja Enotne liste in podžupan v Globasnici, kot tak se je zelo zavzel za pospeševanje kulture in podprl izkopanine na gori sv. Heme. Od leta 1970 do leta 1974 je bil odbornik Krščanske kulturne zveze. Velik je bil v požrtvovalnosti v združništvu, skromen in delaven, a moč

delo potrebnim ljudem, je rad izrekel besede zahvale, da brez njene razumevanja in tudi podpore vsega tega javnega delovanja in vsega, kar je storil v življenju, ne bi zmoget. Zato je lahko ponosen tudi na svoja sinova in celo na vnuke, ki se navdušeno vključujejo v javno življenje slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Na njenem domu vse diha v narodnem in verskem duhu. Naj bodo to slike žene Heme, ki je naslikala Marijo in jo podarila novi cerkvi za misijon v Afriki, ali njene domače intarzije, poslikava skrinite in drugih delov pohištva. Narodni motivi so vdelani celo v ploščice v kopalnici. Na garažnih vratih je z umetniškimi črkami zapisala Slomškovo naročilo: *Sveta vera bodi nam luč, materin jezik pa ključ do zveličavne omike*. Seveda, je vedno poudarjal, da

Tretja številka mladinske revije Galeb Očarljive zgodbe in uporabne zanimivosti

Po jesenskem deževju se v gozdu kot za stavo pojavljajo posebni klobuki vseh vrst: gobe. Prav te krasijo novembrsko platnico mladinske revije Galeb, ki je kot zmeraj zajetna, vsebinsko bogata in zelo uporabna tudi kot dopolnilo pri šolskem delu. Galebovo uredništvo je za naslovnico izbralo "kolaž" risb učencev OŠ Grbec Stefančič iz Škednja (Mattia Braico 3. r., emel Čaušević, 4. r., Marta Petaccia, 2. r., Ginevra Rodella, 5. r.). V novembrski številki Galeba bodo navdušeni knjižni molji našli zgodbi- ce, z branjem katerih si nabirajo točke za Bralno značko. Taka je pripoved Črnih pet, s katero Darinka Kobal v pravljicnem slogu razkriva krtovo življenje pod zemljo, njegove sovražnike in še marsikaj, kar je zelo uporabno tudi pri naravoslovju. Z natančnim, realističnim peresom izseke zgodbe ilustrira Katerina Kalc. Ista ilustratorica je opremila tudi zapis Marjete Zorec o ježu; podroben opis obsega štiri strani. To je tudi čudovit pripomoček pri naravoslovni obravnavi živali. Privlačna, s šegavim pridihom in "klasničnim rimanim koncem" je tudi pravljica *Kuharski dvo-boj*, ki jo je s spretnim peresom napisala Majda Artač Sturman in ji pridala tudi *Naloge brez nadloge*. Te so zelo domiselne in vabijo otroke, naj se poigravajo z besedami,

spoznavajo njihov pomen in si tako širijo jezikovna obzorja. V značilnem slogu je vsebino upodobila Dunja Jogan. Na štirih straneh se nadaljuje tudi zgodba v stripih, ki opisuje prijateljstvo dveh psov, male Shiver in velikega Kowija. Zgodbo piše Romeo Toffanetti. Otrokom dobro poznan sta tudi prijatelja medved in miška, ki se tokrat potepata po Avstraliji in občudujeta njene značilnosti. Zgodbo v stripu, ki jo štiriročno ustvarjata Majda Koren in Bojan Jurc, tudi tokrat spremljajo privlačne naloge. Kakšna je

bodeča neža, s strokovnim latinskim imenom Carlina Acaulis, bodo bralci odkrili v istoimenski pesmi Vladimirja Čerkeza. Pri tem jim bo v pomoč lepa ilustracija Anje Jerčič Jakob – prevod in spremna beseda sta delo Jureta Jakoba. Tudi ta zapis je zelo uporaben pri urah naravoslovja. Dopolnjevanke *Škratek Detektivko*, ki jo piše Maja Furman in ilustrira Ivana Soban, bo navdušila tiste bralce, ki radi razozlavajo zagonetke. Tanja Plešivčnik v verzificirani obliki opisuje latnosti čisto vsakdanje "stva-

ri": trepalnic, ki so "super koristna stvar". Zapis spremljajo velike ilustracije obrazov oz. oči in trepalnic, po zamisli Žive Pahor. Marjeta Zorec predstavlja norveško pravljico, ki pojasnjuje, zakaj ima medved kratak rep. Ubožec se je ujel na lisičje limanice: zvito-repka mu je svetovala, naj v zaledeneli reki izvrti luknjo in naj vtakne vanjo rep, nanj se bo gotovo ujelo mnogo rib. A medvedu je rep le pošteno zmrznil, in ko ga je hotel izvleči, si ga je odtrgal! Andreja Gregorič je prikazala idilično podobo gozda z lisičko in medvedom. Da po dežju pride zmeraj sonce, ugotavljata klepetavi goski v zgodbi Helene A. Bizjak; izrazito ju je naslikal Marko Rop. Da so grajski jedli tudi grah, hudomušno razkriva Klarisa M. Jovanovič v pravljicnem zapisu, ki mu sledi recept za okusen grah s smetano. Maša Ogrizek in ilustratorica Tanja Komadina predstavljata razvoj fotoaparata, od "me-hovke" do sodobnih pametnih telefonov in tablic. Štiri Galebove strani sta "zasedli" Matejka Grgič in Chiara Sepin, da bodo z njih otroci izvedeli za marsikatero za-

nimivost v zvezi s slovenskim jezikom in njegovimi pravili. Priložene so tudi naloge. Barbara Gregorič Gorenc je napisala pesmico *Noč čarovnic*, ki jo je s pravim čarovniškim ozračjem obdala ilustracija Žive Pahor. V tokratni Galebovi številki so še *Galebov kviz*, rubrika *Jaz sem muzikant* z opisom glasbila kalimbe (piše jo Ester Derganc z ilustratorico Chiaro Sepin), pa še dve strani, ki jih je pripravila Anka Kočevar za bistre oči in pridne risarske roke.

IK

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (57)

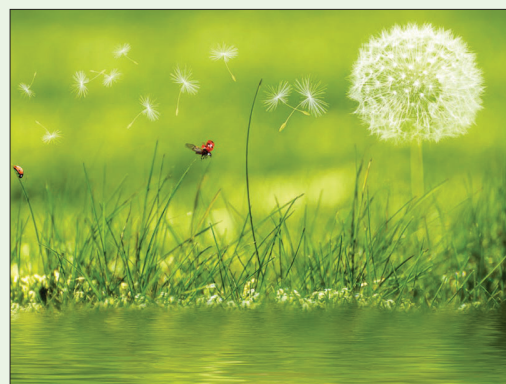
Odgovornost v naturopatiji

Koliko odgovornosti prinaša naslov, recimo prvi / edini, ali to, da te "popredalčkajo", recimo kot naturopat. Potrebujes človek toliko odgovornosti, potrebujes človek nazive? Rekla bi, da prav ne, kajti to so človeški nazivi, last človeka ne narave. Najbolj pomembno je, kaj smo, kaj vsak dan počnemo in kako pri tem uživamo, oziroma, da delamo s srcem. Ljubim naturopatijo, vsak dan živim in delam zanjo, torej za mater naravo, širim njen glas, ne svojega, mi ne pripada. Tako sem seveda tudi svobodna, saj ne potrebujem obdržati, zadržati in si izboriti nobene naziva; resnično jih ne potrebujem. Resnici na ljubo, marsikdo v Sloveniji ne bi vedel, kaj je naturopatija, če ne bi vsak teden brezplačno pisala člankov o njej, vsak mesec pisala brezplačnih prispevkov o njej in hodila na TV brezplačno in govorila o njej. Kajti naturopatija je smisel življenja, narava je najmočnejše zdravilo na svetu, ona nas vodi, iz nje smo nastali in k njej se vračamo. Ko govorim ali pišem o naturopatiji, se moje srce veseli, zato to z veseljem delam. In me ne utruja. Vsekakor se iz srca zahvaljujem Alji Tasi za prelep intervju in Tini Hausser za iz srca izrečeno videnje o naturopatiji v Sloveniji.

Sem tudi predsednica Združenja naturopatov Slovenije, ki smo ga ustanovili pred tremi leti. To je glas naturopatov Slovenije, saj vsako leto prirejamo naturopatski kongres s priznanimi medna-

rodnimi predavatelji; kongres je dosegel celo svetovni naturopatski vrh, saj bo letos z nami tudi predsednica Svetovne naturopatske organizacije (WNF) dr. Iva Lloyd iz Kanade. Na prejšnjih naturopatskih kongresih smo že imeli v gosteh ugledne naturopate iz Italije, Francije, Španije, Nemčije, Kenije, Gvatemale, Urugvaja idr., ki so imeli izjemna in poučna predavanja. Škoda, da med naštetimi ni bilo Slovencev, ki se zadnje čase vneto oglašajo, ali drugih strokovnjakov, pa čeprav so vsako leto prejemali povabilo za sodelovanje. Redno sodelujem in obiskujem tudi mednarodne naturopatske kongrese; žal, tudi tam nisem srečala nikogar od navedenih. Seveda tudi letos pozivam vse naturopate iz Slovenije, Evrope in sveta k sodelovanju, da se

nam pridružijo in oddajo svoj pečat k naturopatskemu dogajanju v Sloveniji. Kajti besede brez dejanj ostajajo prazne. Moje naslednje naturopatsko predavanje bo marca letos na kongresu v Lizboni. V Sloveniji pa bomo prav kmalu imeli v gosteh izjemne goste, in sicer na 3. Naturopatskem kongresu Slovenije, ki bo potekal 21. 4. 2018 v Ljubljani, v Avstrija Trend Hotelu. Tema letošnjega kongresa je Anksioznost in depresija v naturopatiji. Toplo vabljeni!

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruaga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 9. januarja 2018, ob 13. uri

Srečno! Še eno leto je mimo

Silvestrovo. Mangart je beli mogotec v soncu. Kanalska dolina je tako praznična in lepa, da je skoraj neresnična. Čutiti je, da se ljudje pripravljajo. Medtem pa midva z možem rineva v samoto pobeljenih smrek in neprehojenih steza. Visoko tam pod Zahomskim vrhov se pokrajina koplje v soncu in žarki rišejo pravljico, iz katere se mi ne da nazaj v dolino. Prelep je ta dan, da bi ga zapravljala z nekimi brezveznimi pripravami. Raj je ga živim.

Z leti se ljudje spreminjajo. Spominjam se, koliko mi je nekoč pomenil silvestrski večer. Najstnica. Nisem hotela biti doma. Pričakovala sem družbo, načrtovala sanjski večer, razmišljala o obleki, šminki. Ko bi zaradi kateregakoli razloga morala ostati doma, bi mi svet padel na glavo. Božiča mi ni bilo mar. Vsako leto sem ga pričakala s starši, vedela sem, da bomo skupaj, da smo družina, čeprav je bilo nerešenih problemov veliko. Težje je bilo za novo leto. Kam naj grem, me bodo prijatelji poklicali, se bodo spomnili name, nam bo sploh lepo? Pogrešala sem prijatelje. Zdaj pogrešam Božič, doživljanje Božiča. Družino, ki je ni več. Starše, njihov objem. Prijatelji na srečo so, družine iz otroških let pa ni več.

In tudi novo leto mi ne pomeni veliko. Morda priložnost za razmišljanje, iskanje poti... in ciljev. Tam visoko v gorah in tu... v dolini, v naročju vsakdana. Zadnji dan leta moram obvezno v naravo, nekam, kjer je samota najbolj globoka in kjer je tišina tako glasna, da lahko utiša ropot sveta in vsakdana. V gorah, tam, kjer so samo vrhovi in nebo, v slutnji večnosti, razmišljam o minevanju. Tam, kjer lepota ne pozna meja, se mu lahko v brk nasmehnem, minevanju, in mi ni več težko, ko razmišljam o času, ki polzi. Nekaj je vendar večnega in med temi vrhovi se nekako počutim del tega. Kot nekak občutek varnosti. Miru. Lagodnost spoznanja, da je svet tam doli v dolini samo nepomemben trenutek, ki ga lahko izbriše silvestrski večer.

Visoko v gorah vse, kar je zemeljskega, izgublja pomen. Videz, ličila, lepota, ki je le začasna, obleke so čisto brez vrednosti. Nekoč, ko sem v snežnem metežu rinila nekam tja v triglavsko pogorje, se mi je nasmehnil samotar, zaljubljen v vrhove. Samo za bogove in za izbranice je ta svet, je govoril omamljen zaradi lepote. In res. Težji je vzpon in slabše so vremenske razmere, prijaznejši so ljudje, ki jih na poti med skalami srečuješ. Redki iz-

branci, ki se v dolini ne znajdejo. Tudi letos, na zadnji decembrski dan, sva z možem srečala planinca, ki se je vračal z vrhov nad Ukvami. Samo nekaj besed o lepoti in cilju, ki je še tako daleč. In tisti "srečno", ki prihaja zares iz srca. In stisk trde, razpokane dlani, ki ve, kaj pomenijo skale in zajle. Z možem se pozno popoldne vračava v dolino, kjer so priprave na višku. Mirno povečerjava doma, na pritlikavi umetni smrečici gorijo lučke, toplo je. Večerja je taka kot vsak dan. Ker je tudi silvestrovo navađen dan, pa čeprav vsi pričakujejo čudežev in sprememb. Pa jih ne bo prineslo silvestrovo, niti leto, ki prihaja. Čudeže lahko ustvarimo samo mi, mi sami. Spremembe so sadovi naše rasti in življenja, ki prinaša izkušnje.

Vesela sem, da se na ta dan, ko so mize prepolne, veliko dobrega pa konča v smeteh zaradi tega prekletega obilja, nisem prena jedla. Z možem niti pila nisva veliko. Ker sva že na Gorenjskem, se odločiva, da greva do Kranjske Gore, kjer baje igra dobra rock zasedba. Kranjska Gora. Kolikokrat sem kot študent z avtobusom potovala v naročje te prelepe alpske doline, da sem potem peš šla do kake planinske postojanke in tam silvestrovala v družbi alpinistov in ljubiteljev gora. Moje gore. Moja nora ljubezna do gora. Ko stopam v sneg in me zajame množica ljudi ra-

zličnih starosti, imam občutek, da se ni tu nič spremenilo. In to mi je še najbolj všeč. Trg, kjer so postavili oder, sploh ni zastražen, ljudje se svobodno gibamo po ulicah, nikjer nobenih varnostnikov. Srečna sem, saj vsi mediji govorijo samo o tem, kako so vsi trgi varno zastraženi ob novoletnih praznovanjih. Vse manj svobodni smo, tega pa ne maram. Ne bom praznovala sredi policije in varnostnikov. Ker sem človek neskončnosti in svobode.

Z možem sva v žep sukniča skrla majhno stekleničko penine, ker sva mislila, da bo vsaka ste-

klena embalaža prepevedana. Pa ni. Vsi imajo v rokah steklenice penine, nihče ne teži, nihče se ne tepe. Vsi se samo veselijo glasbe in pojejo. Tako kot nekoč, v času moje mladosti. Ko smo še kadili v javnih lokalih in si nihče ni predstavljal, da je treba zastražiti tudi novoletna praznovanja.

Band igra stare rockovske hite, v novo leto pa nas popelje naša priljubljena *Golica*. Ljudje različnih starosti skupaj pojejo ob glasbi. *Sivo pot*, *Pera Lovšina*, *Na oknu glej obrazek bled...* Slovenija, kako te imam rada. Zaradi enostavne preprostosti. Ker imam rada majhne, enostavne stvari. Ko se na odru pojavi nasmejani župan, pozdravi goste, predvsem Italijane, ki se mu zdijo najbolj številni in razigrani, se vsi smejemo. Še najbolj, ko še sam zapoje.

Vračava se domov, ko že diši po snegu. Napovedan je. Počasi že naletava, čeprav se luna, skoraj polna, še podi med oblaki. Vrhove je še videti, ko objemajo norenje silvestrske noči. Veselim se, da se bom zbudila v zasneženo jutro.

In res se leto 2018 začne s takim sneženjem, ki se ga malokdo

spominja. Svet v črno-belem je pogoltnil tisto hitenje, ki nas je pregnalo 365 dni. Kot bi se čas ustavil. Pokrajina je povsem drugačna. Nekdo jo je ukradel pravljicam. Ceste so ujete v belino in popolnoma prazne. Smreke s težavo kljubujejo teži bele koprene. Počasi padajo snežinke, enakomerno, nežno. Čas jih ne zna ustaviti. Grem skozi gozd in zdi se mi, da me pot vodi v objem pozabe. Otroštvo postaja stalnica. Vračam se, kot da ne bi nikoli shodila. Samo sneg, samo sanje. Svet stoji in strmi v vesoljni lesk neizmerne lepote. Sneži. Ljudi ni. Minevanje je nekje daleč pod belo odejo. Tišina odmeva vse naokoli. Nekje je slišati slap. V daljavi. Snežink je vse več. Gore in smreke izginjajo v vrtincu njihovega norega plesa. To, da je prvi januar, se mi zdi popolni nesmisel. Letnica je brez pomena. Lepota je večna. Glasba je večna. Beseda je večna. Te prelepe doline čas ne bo spremenil. Niti takrat, ko mene ne bo več. In bom morda lebdela nekje v vetru med vrhovi. Kajti tudi vrhovi so večni. Kot skale, kot poti. Kot cilji, ki jih nosimo v srcu, a so nedosegljivi. Večnost tišine in sneženja brez konca. Večnost, ki prinaša mir. In tiho, čisto neopazno srečo. Ko sem že čisto blizu vasi, se moji koraki srečajo z dekletom, ki se spreha-ja s psom. Obe sva ujete v belino. Brez okvirja in brez vsebine. Nasmehneva se. Tiho, da bi besede ne razblinile tišine. Srečno. Srečno novo leto...

Suzi Pertot

Domače košarkarske ekipe na polovici sezone

Jadran se bo potegoval za play-off

Smo na polovici košarkarske sezone pri nas. V državni C ligi Gold in deželni D ligi se bo prvi del končal konec tedna, ko pa se bo v deželni C ligi Silver že začel povratni krog tekmovanja. Pravi čas je, da začasno obračunamo z dosedanjimi nastopi slovenskih peterk. Jadran Ispem igra v državnih

začetku sezone se z nedeljsko zmago varovanci trenerja Deana Oberdana prvič spogledujejo z zgornjim delom razpredelnice, obdržati mesto v osmerici pa je cilj, če želijo sodelovati v play-offu za napredovanje. Doslej so zbrali šest zmag in osem porazov. Ekipa je iz leta v leto bolj pomlajena in njeno

stopničko niže, v deželni C ligi Silver, deli tudi Bor Radenska. Nastopi Svetoivančanov trenerja Marka Švaba so bili izjemno nihajoči: tri uvodne zmage, nato osem porazov v seriji, pa spet dve zmagi. Če bodo želeli izboriti mesto v končnici, bodo morali Batich, Devičich in soigralci nedvomno doseči bolj

konstanten učinek. Čas pa je menda zaveznik letos precej prenovljene postave. V D ligi je Breg z zmago v neposrednem dvoboju v prvi tekmi novega leta dohitel tržaški CUS na vrhu lestvice, ki ga zdaj krojijo tri moštva (s samo dvema porazoma). Sokol je v zlati sredini s polovičnim izkupičkom, Kontovel pa ima

tretjeligaški konkurenci v bistvu v skladu s pričakovanji. Že od samega začetka sezone je bilo na dlani, da bo prvenstvo sila zahtevno. Jadranovci so naleteli na nekatere težave, z že pregovornim moštvenim duhom združene ekipe pa so jih s časom in trdim delom tudi premostili. Po slabšem

dozorevanje je na dlani. Nekateri mladi, na primer Daneu in Ridolfi, so na ravni državne C1 že postali igralci za prvo peterko. Moštvo, ki je odraz sodelovanja v slovenskem košarkarskem gibanju v Italiji, bi zaslužilo še večjo podporo občinstva v openski telovadnici. Osmo mesto na lestvici

doslej vsega tri zmage in se otepa spodnjega dela razpredelnice. Brežani ne skrivajo ambicij in se bodo bržkone borili za vrnitev v C ligo, Kontovelci merijo na obstanek, Nabrežinci pa visijo med nebesi in vicami, a imajo še vse možnosti, da si utrejo pot do končnice za napredovanje.

HC

Nov način doživljanja tretje življenjske dobe

- Nastanitev v apartmaje za eno osebo
- Osebna nega
- Domača kuhinja prilagojena po potrebi
- 24-urna pomoč z našim osebjem
- Zdravniška in medicinska zunanja oskrba
- Vsakodnevno čiščenje prostorov
- Razne družabnosti
- Interna pralnica

Kakovostna alternativa domu za ostarele

Silicanum residence za starejše
Ulica degli Scogli 53 - 34170 Gorica - Tel. 0481 538556
Cell. 335.1395483 - info@silicanum.com
www.silicanum.com

Nadaljevanka se ni še končala ...

Afera Luka Koper kot parada političnega sprenevedanja in laži

Trhli argumenti pri odstavljanju uprave Luke Koper

Pred nedavnim so nadzorniki odstavili in pregnali iz Luke Koper predsednika uprave Draga Matica in člana Andraža Novaka ter Ireno Vinček z argumenti, ki so v posmeh njihovim zagovornikom. Stojanu Čeparju, delavskemu direktorju in četrtemu članu uprave, pa so očitno prizanesli, kar zbuja vtis, da so ga s tem kupovali ali pa niso hoteli preveč dražiti delavcev in bi zato od njega pričakovali, da iz solidarnosti do odstavljenih članov uprave sam odstopi. Ob izjemnih poslovnih rezultatih, ki jih je Luka dosegla z rastjo tovara in predvsem z najvišjim deležem dobička na zaposlenega in najvišjim kapitalnim donosom v Sloveniji, nas Lidia Glavina, predstavnica SDH kot večinskega lastnika Luke, ter prvi nadzornik Luke Rado Antolovič poskušata poneumljati z ničimer utemeljeno floskulo, "da bi lahko Luka poslovala še boljše". Prav tako na trhlih nogah stoji tudi očitke luški upravi o nedopustnem poslovanju Luke z "izvajalci prometnih storitev" (IPS), to je s posredniškimi podjetji, ki zagotavljajo Luko del potrebne delovne sile. Vlada je namreč poskušala odstaviti luško upravo že pred stavko sredi leta 2016, ko sporni IPS-i niso še nikogar motili. Poleg tega revizorji, ki jih je vlada po stavki nagnala nad Luko, niso odkrili nezakoni-

čnosti pri poslovanju Luke z IPS-i, ampak zgolj "določena tveganja", ker so se pač morali na nekaj obesiti. Končno, sistem poslovanja preko IPS-ov je star že nekaj desetletij in zaradi tega ni nihče

prispevkov, zlorab ipd., kar je treba sankcionirati in odpraviti. Ni pa to zadeva luške uprave, ampak predvsem problem spornega posredniškega podjetja. Sicer pa je sistem poslovanja po posredni-

njih pa še okrog 500.

Prava ozadja obračuna vlade z luško upravo

Nesporazumi med vlado in luško upravo so se pojavljali predvsem ob nezreli izjavi ministra Gašperšiča, da II. tira Koper-Divača Slovenija ne bo potrebovala še 30-40 let, pa ob fiasku, ki ga je minister doživel s sporno študijo OEC, ki jo je logistična stroka strgala, kot tudi ob prvem neuspelem amaterskem poskusu kandidiranja za evropska sredstva za II. tir. Napetosti so nastajale tudi zaradi zavlačevanja ministrstva pri potrjevanju razvojne programa Luke, pri izdajanju soglasij za izvajanje posameznih del v pristanišču in pri dodeljevanju novih potrebnih manipulativnih površin. Luka, skupaj s stroko, ni podprla niti ponesrečenih ministrovih projektov javno-zasebnega partnerstva za izgradnjo II. tira in III. pomola, ki so vsi, drug za drugim, klavrno propadli. Kot tudi ni pokazala nobenega navdušenja nad vladnim projektom II. tira in se zato tudi ni aktivno

vključila v referendumsko kampanjo. Luka se je tudi odločno uprla pritiskom za revizijo koncesijske pogodbe in poskusu vključitve novega koncesionarja v koprsko pristanišče. Vlada ima neporavnane račune z luško upravo tudi zaradi pekočega poraza, ki sta ga Cerar in njegova stranka doživela ob luški stavki. Še več, nekdanji predsednik luške uprave Bruno Korelič je tedaj v PN (9. 6. 2016) Cerarja razgalil in postavil na laž. Cerar je namreč ob obisku luške uprave pred stavko dejal, "da so z rezultati poslovanja in vizijo razvoja zadovoljni ... in da ni razlogov za zamenjavo, dokler dobro delajo in ustvarjajo dobre poslovne rezultate". Istočasno pa so pri novačenju članov za nov nadzorni odbor Koreliču "namignili, da je zamenjava nujna zaradi nekooperativnosti uprave z večinskimi lastniki, to je z vlado". Tudi v zvezi z morebitno vključitvijo novega koncesionarja je Cerar ob obisku luške uprave dejal, da so se "enotno dogovorili, da ne iščejo novega koncesionarja za pristanišče, temveč najustrenejšo obliko financiranja projekta" (namreč javno-zasebnega partnerstva za II. tir in III. pomol, prip. avt.). Istočasno pa naj bi tedaj Gašperšič ponujal naokoli koncesije potencialnim investitorjem za II. tir in III. pomol. Prispevek občine Koper pri odstreli luške uprave

voščljivo in z mastnim naslovom pokomentiral, "da je občina Koper naredila harakiri". V posmeh temu početju pa je Gašpar Gašpar Mišič v Delu (15. 11. 2017) brez sramu priznal, "da Boris Popovič ne nasprotuje razvoju Luke Koper in da bo družba lahko podaljšala prvi pomol, ko bodo krmilo Luke prevzeli dovolj osposobljeni ljudje". Boris Šuligoj pa je prav tako v Delu (27. 11. 2017) še drugače razgalil ta ozadja, ko je poročal, da se je Matic pritožil na SDH, ker je "prvi nadzornik od njega zahteval, da ugotovi županu Popoviču, ki terjaja sponzoriranje nogometnega kluba Koper, in da naj Luka podpre kampanjo pred referendumom o drugem tiru". To vse nam govori o tem, da je ubogi Matic kriv predvsem zato, ker se ni znal gibati na tem pokvarjenem političnem parketu, ker ni sklepal gnilih kompromisov in ker se ni zavedal, s kom ima opravka. Tako novi upravi ne preostane drugega, kot da pohlevno klecne pred vsem, kar zahteva in počne vlada, tudi pred njenimi neumnostmi, in da med prvimi razvojnimi ukrepi sprejme sklep o sponzoriranju bankrotiranega koprškega nogometnega kluba, kar bo očitno rešilo vse nakopičene razvojne zagate pristanišča. Hkrati mora tudi rezervirati sredstva za visoke odškodnine, ki jih bo treba plačati pregnanim članom uprave zaradi vandalskega odnosa do njih. Slovenska javnost pa se bo ogorčena spraševala, komu neki smo naredili kaj slabega, da moramo prenašati to parado političnega sprenevedanja in laži, ki spodkopava sleherni zaupanje v politiko in ustvarja eno samo veliko in nepopravljivo gospodarsko škodo.

Milan Gregorič

Foto JMP

odstavljal ne Koreliča ne Česarja ne koga drugega za njima. Tudi sindikat je s tem sistemom kar shajal, zato se mu zdaj, ko je uprava padla v nemilost, ni treba preveč trkati po prsih s svojo delavsko solidarnostjo. Dopusčam možnost, da je prišlo pri posameznih posrednikih do izkoriščanja delavcev, neplačevanja

kih prisoten tudi v drugih pristaniščih, ker se na ta način lažje prilagajajo nihanju obsega tovarov. In končno je ravno sedanja uprava pokazala poslušnost za ta problem, prekinila sodelovanje z enim od IPS-ov (ENCON) ter pripravila program redne zaposlitve podnajemnih delavcev, in sicer 200 v prihodnjem letu, v nasled-

nih manipulativnih površin. Luka, skupaj s stroko, ni podprla niti ponesrečenih ministrovih projektov javno-zasebnega partnerstva za izgradnjo II. tira in III. pomola, ki so vsi, drug za drugim, klavrno propadli. Kot tudi ni pokazala nobenega navdušenja nad vladnim projektom II. tira in se zato tudi ni aktivno

Božični koncert devinskih pevk in pevcev v Štivanu

Nocoj je ena lepa noč

Nocoj je ena lepa noč je bil naslov božično uglasenega koncerta v cerkvi sv. Janeza Krstnika v Štivanu na praznik sv. Štefana, dan po Božiču v minulem letu.

"Naj vam milina in radost božičnih pesmi napolni srca in ogrejeta duše!" so zapisali na koncertni list devinske pevke in pevci, ki so pripravili nepozabno doživetje. Koncert je bil namreč prav slovensko uglasen, na njem je prišlo na dan naše božično izročilo, predvsem pa je bilo lepo, da so nastopile in nastopili prav vsi pevci, ki vadijo na sedežu devinskih pevskih zborov. Izbor božičnih pesmi je bil pravljen za božični čas, naslanjal se je na našo bogato krščansko izročilo in zakladnico slovenskih božičnih pesmi. Otroški zbor Ladjica, ki ga vodi Olga Tavčar, je nastopil ob klavirski spremljavi Barbare Corbatta in za začetek zapel ljudsko *Tam stoji pa hlevček*. Na kitaro sta ubrano zaigrala Petra in Saša Pahor, ki se učita v SCGV E. Komel, mentorica jima je Marja Feinig. Znana pesem *Jingle bells* nas je ogrela, prav tako Gačnikova *Bim, bam, bom*. Zborovodja Mirko Ferlan je s fantovsko vokalno skupino Devin - Nabrežina pripravil Bratuževo pesem

Noč najjasnejša; fantje so zapeli dovršeno in potrdili, da ima dirigent z mladimi sestavi srečno roko, da jih navdušuje za petje in tudi, da se za prihodnost zborovskega petja na tem koncu naše dežele ni bati.

Suvereno so nastopili tudi Fantje izpod Grmade, ki jih vodi Herman Antonič; zapeli so ljudsko *Nocoj je ena lepa noč* v Godničevi priredbi in *Polnoč* Mirka Špacapana in Tomeka Vetrha.

Staro slovensko pesem *Novoletna koleda* v Močnikovi priredbi so zapeli pevci Združenega moškega zbora, nato je nastopila vokalna skupina Devinskega mladinskega krožka ob spremljavi na kitaro Stefana Bearzija, ki je zapela *Jingle bells*.

Prav gotovo pa je bilo za polno cerkev posebno doživetje prisluhniti razgibani izvedbi *Slovenskega Božiča*, ki ga je pol ljudskih napevih uglasbil Ma-

tija Tomc, zborovodja je bil Herman Antonič.

Nada Tavčar je kot Marija očarala s svojim znanjem in toplim, čarobno obarvanim glasom, Igor Antonič je bil prepričljiv kot Jožef, krčmarica je bila prepričljivo odločna Nina Pahor, krčmar je bil suveren Ivan Komar, s prižnice je vse navdušila z zvonkim, a mehkim glasom kot angel Lucija Tavčar, prva pastirica je bila Mira Tavčar, druga pastirica pa Tina Fabi Pahor, obe sta bili suvereni in prepričljivi.

Mara Bearzi, Martina Bearzi, Svetlana Breclj, Arianna Moro in Petra Pahor pa so bile pastirice, ki so s svetilkami prihajale in odhajale s prizorišča pred oltarjem.

Če kdo ne ve, kaj je Božič in kaj je slovensko božično vzdušje, je to gotovo lahko (po) doživel ob Slovenskem Božiču v Štivanu.

Skupna pesem vseh nastopajočih, Irvina Berlina *White*

Christmas ob klavirski spremljavi pianistke Beatrice Zonta, je sklenila krasen koncert.

Za kroniko povejmo, da je priložnostno misel ob Božiču pripravila Nina Pahor, prebrala jo je Lea Ušaj, ki je tudi povezovala koncert.

Ob koncu koncerta smo prisotni izrekli z gromkim aplavzom svoje odobravanje, ki smo ga potem nadgradili z osebnimi čestitkami nastopajočim pevcem. Svojo zahvalo smo izrekli predvsem mladim, tudi zato, ker taki koncerti zares pokažejo, da znamo še biti skupnost, tako verska kot narodna, predvsem pa vežejo in delajo vaško skupnost bolj kot vse drugo.

Iskrene čestitke vsem za imeniten koncert!

JUP

Foto JMP